

zadań GOK w Stężycy należy: zagospodarowanie czasu wolnego mieszkańcom, zapewnienie miejsca spotkań, kultywowanie lokalnych tradycji i obyczajów, krzewienie kultury i czytelnictwa, kształcenie i doskonalenie umiejętności sportowych, artystycznych, komputerowych, rozwijanie zainteresowań, popularyzacja czytelnictwa.

Gminny Ośrodek Kultury w Ułężu wchodzi w skład Zespołu Administracyjnych Placówek Oświatowych i Kulturalnych w Ułężu i mieści się w Ułężu 173. W latach 2010-2012 rocznie w zajęciach uczestniczyło średnio 1088 osób. Do głównych zadań GOK w Ułężu należy: nadzorowanie i współpraca z placówkami kulturalnymi, organizowanie spektakli, koncertów, wystaw i odczytów, organizowanie zabaw, dyskotek, imprez rozrywkowych i turystycznych, prowadzenie ognisk artystycznych, gromadzenie, dokumentowanie, tworzenie wartości kultury.

Gminny Ośrodek Kultury w Kłoczewie znajduje się przy ul. Klonowej 2. W latach 2010-2012 w zajęciach prowadzonych przez GOK w Kłoczewie uczestniczyły średnio 1 393 osoby rocznie. GOK realizuje swoją działalność kulturalno – oświatową poprzez organizowanie różnego rodzaju imprez cyklicznych, okolicznościowych, plenerowych, wystaw. Prowadzone są zajęcia artystyczne, taneczne, spotkania wakacyjne dla dzieci i młodzieży.

Świetlice

Na terenie Powiatu Ryckiego funkcjonują 22 świetlice (7 na terenie miasta a 20 na terenie gminy).

Na terenie Miasta Ryki znajduje się 1 świetlica przy ul. Kościuszki 9, oraz 9 świetlic, które znajdują się na terenie gminy Ryki, w tym 6 domów ludowych: w Brusowie, Moszczance, Lasocinie, Starej Dąbi, Nowym Bazanowie, Krasnoglinach oraz 3 świetlice w Podwierzbiu, Potoku i Leopoldowie. W latach 2010-2012 w zajęciach prowadzonych przez świetlice na terenie miasta i gminy Ryki uczestniczyło średnio 11 000 tysięcy osób rocznie.

Na terenie Miasta Dęblin znajduje się 6 świetlic osiedlowych

W Dęblinie funkcjonuje osiem świetlic osiedlowych

- świetlica w osiedlu „Lotnisko”, ul. Dywizjonu 303 nr 8 (tzw. „Dom Ogrodnika”),
- świetlica w osiedlu „Młynki”, przy ul. Modrzyckiej nr 12,
- świetlica w osiedlu „Wiślana”, przy ul. Wiślana 33,

- świetlica w osiedlu „Mierzwiączka”, przy ul. 1 Maja 160,
- świetlica w osiedlu „Masów”, przy ul. Krasickiego 146,
- świetlica w osiedlu „Staszica”, przy ul. Staszica 19.

W latach 2010-2012 w zajęciach prowadzonych przez świetlice na terenie miasta Dęblin uczestniczyło średnio 150 osób rocznie.

Na terenie gminy Ułęż znajdują się 3 świetlice: świetlica w Sobieszynie, Ułężu oraz w Zosinie. W latach 2010-2012 w zajęciach prowadzonych przez świetlice na terenie gminy Ułęż uczestniczyło średnio 275 osób rocznie.

Na terenie gminy Stężycza znajdują się 3 świetlice środowiskowe: w Brzeźcach, w Pawłowicach oraz w Brzezinach. W latach 2010-2012 w zajęciach prowadzonych przez świetlice działające na terenie gminy Stężycza uczestniczyło średnio 76 osób rocznie.

Na terenie gminy Nowodwór znajduje się 5 świetlic: w Trzciankach, Nowodworze, Grabowie Szlacheckim, Niedźwiedziu oraz Zawitale. W latach 2010-2012 w zajęciach prowadzonych przez świetlice działające na terenie gminy Nowodwór uczestniczyły średnio 683 osoby rocznie.

Stowarzyszenia działające na rzecz kultury

Na terenie powiatu istnieje kilkanaście stowarzyszeń działających na rzecz kultury.

MIASTO DĘBLIN

- Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych „IGNIS” ul. Niepodległości 8;
- Towarzystwo Przyjaciół Dęblina ul. 15 P.P. „Wilków” 32b;
- Nadwiślańskie Stowarzyszenie Historii Militarnej, ul. Okrzei 17b.

GMINA NOWODWÓR

- Stowarzyszenie „Towarzystwo Przyjaciół Nowodworu”, Nowodwór 71 08-503 Nowodwór;
- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju i Promocji Jakubówki, Andrzej Cuch tel. 81-865 18 77,
- Stowarzyszenie Wspierające Rozwój Wsi Niedźwiedź - Iza Gąsior tel. 602 579 992.

GMINA RYKI

- Towarzystwo Przyjaciół Ryk ul. Warszawska 11 08-500 Ryki;
- Stowarzyszenie Kulturalne im. L. Wyczółkowskiego ul. Warszawska 11 08-500 Ryki;
- Uniwersytet Trzeciego Wieku ul. Warszawska 11 08-500 Ryki;
- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Dzieci i Młodzieży Przy Parafii Najświętszego Zbawiciela w Rykach ul. Wspólna 3 08-500 Ryki;
- Towarzystwo Wspierania Edukacji i Kultury „Tradycja” ul. Słowackiego 2 08-500 Ryki.

GMINA STEŻYCA

- Stowarzyszenie Kobiet „Liderki Wiejskie” Prażmów 3 08-540 Steżycza;
- Koła Gospodyń Wiejskich: W Paprotni, Pawłowicach, Brzeźcach, Kletni, Starej Rokitni, Brzezinach;
- Klub Aktywnych Kobiet ze Steżycy.

GMINA UŁĘŻ

- Koło Gospodyń Wiejskich w Ułężu;
- Dwa Koła Gospodyń Wiejskich w Sarnach;
- Koło Gospodyń Wiejskich w Korzeniowie;
- Klub Seniora w Ułężu - Uleş 173;
- Stowarzyszenie Koło Sobieszyniaków.

GMINA KŁOCZEW

- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Kawęczyn;
- Stowarzyszenie Na Rzecz Tradycji i Rozwoju Gminy Kłoczew;
- Stowarzyszenie Inicjatyw Wiejskich „Wspierajmy się”;
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Gęsia Wólka .

Infrastruktura sportowa

W Powiecie Ryckim funkcjonowało w 2012 r. 27 klubów sportowych zrzeszających 1600 osób, a już w roku 2013 roku 22 kluby, które zrzeszały 1475 osoby. W ramach działających klubów znajduje się 58 sekcji sportowych – dane w 2013 roku.

Tabela 45. Kluby sportowe łącznie z klubami wyznaniowymi i UKS

	Jednostka miary	2010	2012	2013
kluby	szt.	29	27	22
członkowie	osoba	1701	1600	1484
ćwiczący ogółem	osoba	1660	1649	1475
ćwiczący mężczyźni	osoba	1245	1351	1052
ćwiczący kobiety	osoba	415	298	423
ćwiczący do lat 18 ogółem	osoba	1262	1124	1015
ćwiczący do lat 18 chłopcy	osoba	875	871	646
ćwiczący do lat 18 dziewczęta	osoba	387	253	369
sekcje sportowe	szt.	74	66	58
trenerzy	osoba	8	11	9
instruktorzy sportowi	osoba	82	77	62
inne osoby prowadzące zajęcia sportowe	osoba	27	27	27

Źródło: BDL GUS.

Kluby sportowe oraz instytucje zajmujące się sportem w Powiecie Ryckim:

MIASTO DĘBLIN

- Klub Sportowy „Czarni Dęblin”, ul. 15 Pułku Piechoty „Wilków” 4,08-530 Dęblin;
- MKS „Orlęta 1925” Dęblin, Osiedle Wiślana 33, 08-530 Dęblin;
- Osiedlowy Klub sportowy „Staszica”, ul. Staszica 15, 08-530 Dęblin;
- Uczniowsko-Ludowy Klub Sportowy „LIBERO”, ul. Wiślana 3b, 08-530 Dęblin;
- Uczniowski Klub Sportowy „Czwórka”, ul. gen. Kowalskiego 20, 08-530 Dęblin;
- Uczniowsko-Miejski Klub Tenisa Stołowego „LOB” - ul. 15 Pułku Piechoty „Wilków” 32b, 08-530 Dęblin;
- UKS „Gabaryty”, ul. Staszica 1/10, 08-530 Dęblin;
- Dęblińska Szkoła Taekwondo, ul. Tysiąclecia 25, 08-530 Dęblin;
- Uczniowski Klub Sportowy „Mechanik” przy ZSZ nr 1, ul. Tysiąclecia 3, 08-530 Dęblin;
- Koło PZW Dęblin – Miasto w Dęblinie, ul. 15 Pułków Piechoty „Wilków” 32B,
- Koło PZW Start w Dęblinie, ul. 1-ego Maja 160, 08-530 Dęblin;
- Polski Związek Hodowców Gołębi Poczтовых Oddział Dęblin.

GMINA KŁOCZEW

- Ludowy Zespół Sportowy „Piekielko” w Przykwie;
- Klub Sportowy „SPARTA” w Kłoczewie;
- Klub Sportowy „TORPEDO” w Kawęczynie;

- Uczniowski Klub Sportowy - UKS Dynamo Gózd;
- Uczniowski Ludowy Klub Sportowy Czernic.

GMINA NOWODWÓR

- Klub Sportowy ORLIK przy ZSO w Nowodworze, Nowodwór 73, 08-503 Nowodwór.

GMINA RYKI

- Miejski Klub Sportowy RUCH Ryki, ul. Warszawska 62,
- Klub Sportowy AMATOR Leopoldów – Rososz, 08-500 Ryki, Rososz 31
- Ryckie Towarzystwo Cyklistów,
- Uczniowski- Parafialny Klub Sportowy ARKA, Ryki ul. 15 PP „Wilków AK” 5,
- Uczniowski-Parafialny Klub Sportowy BŁĘKITNI Leopoldów-Rososz przy ZSO nr 3 w Leopoldowie,
- Uczniowski Klub Sportowy BOBRY Bobrowniki przy ZSO w Bobrownikach,
- Uczniowski Klub Sportowy SPARTAKUS przy ZSO nr 1 w Rykach, ul. Słowackiego 08-500 Ryki,
- Uczniowski-Parafialny Klub Sportowy LIDER, Sierskowola,
- Uczniowski-Parafialny Klub Sportowy WICHRY Bazanów Stary przy ZPO w Bazanowie Starym,
- Miejski Klub Sportowy TUR Ryki ul. Warszawska 62,
- Polski Związek Hodowców Gołębi Poczтовых Oddział Ryki, ul. Piaskowa 40, 08-500 Ryki,
- Rycki Klub Brydża Sportowego ul. Warszawska (MGCK Ryki),
- Polski Związek Wędkarski Koło CZYSTA WODA w Rykach, ul. Piaskowa 40, 08-500 Ryki,
- Polski Związek Wędkarski Koło nr 56 w Rykach przy ul. Słowackiego,
- Związek Harcerstwa Polskiego Komenda Hufca w Rykach, 08-500 Ryki, ul. Piaskowa 40.

GMINA STĘŻYCA

- LKS „MAZOWSZE” Stężyca, ul. Podwale 4 08-540 Stężyca,
- UKS - Nowa Rokitnia.

GMINA UŁĘŻ

- Uczniowski Klub Sportowy Junior przy ZSO w Sobieszynie, Sobieszyn 4,
- Gminno-Szkolny Klub Sportowy w Ułężu, 08-504 Ułęż.

Infrastruktura sportowa

Na infrastrukturę sportową na obszarze powiatu ryckiego składają się:

MIASTO DĘBLIN

- Osiedlowa strefa sportowo-rekreacyjna w os. „Wiślana” - ul. Stężycka:
 - A. boisko do piłki nożnej wykonane z nawierzchni naturalnej trawiastej, o wymiarach 34mx56m, polu gry 30mx50m, pow. 1904, 00m².
 - B. boisko do mini koszykówki wykonane z nawierzchni sztucznej poliuretanowej, o wymiarach: 14mx20, 60m, polu gry 18mx12m, pow. 288, 40m².
 - C. boisko do siatkówki wykonane z nawierzchni sztucznej trawiastej, o wymiarach: 10mx18m, polu gry 14mx6m, pow. 180, 00m².
 - D. boisko do tenisa ziemnego z nawierzchni sztucznej poliuretanowej, o wymiarach: 18, 27mx36, 57m, polu gry 10, 97mx23, 77m, pow. 668, 13m².

Osiedlowa strefa sportowo-rekreacyjna w Osiedlu Staszica - przy ZSO w Dęblinie:

- A. bieżnia wykonana z nawierzchni sztucznej poliuretanowej, o wymiarach: 335, 44mx4, 88m, pow. 1718, 84m².
- B. skocznia w dal wykonana z nawierzchni sztucznej poliuretanowej, o pow. 74, 02m², rozbieg o wymiarach 1, 22mx40m.
- C. boisko do piłki nożnej wykonane z nawierzchni naturalnej trawiastej, o wymiarach 47mx94m, polu gry 45mx90m, pow. 4418, 00m².
- D. boisko do piłki ręcznej i tenisa ziemnego z nawierzchni sztucznej poliuretanowej, o wymiarach 22mx44m, polu gry 20mx401m, pow. 968m².
- E. boisko do tenisa ziemnego wykonane z nawierzchni sztucznej poliuretanowej, o wymiarach 18, 27mx36, 57m, polu gry 10, 97mx23, 77m, pow. 668, 13m².

Osiedlowa strefa sportowo- rekreacyjna w Osiedlu Mierzwiączka - ul. Asnyka:

- A. boisko do koszykówki i siatkówki wykonane z nawierzchni sztucznej poliuretanowej, o wymiarach 19, 16mx32, 16m, pow. 616, 18m²;
- B. boisko do gry tenisa stołowego wykonane z nawierzchni poliuretanowej, o wymiarach 5, 80mx9, 20m, pow. 53, 36m² (dwa stoły do gry).

Osiedlowa strefa sportowo- rekreacyjna w Osiedlu Lotnisko przy ZS nr 4:

- A. boisko do piłki nożnej wykonane z nawierzchni syntetycznej trawistej, o wymiarach: 23mx44m, polu gry 20mx40m, pow. 1012, 00m².
- B. boisko wielofunkcyjne z nawierzchni sztucznej poliuretanowej, o wymiarach: 28mx44m, polu gry 26mx40, pow. 1232, 00m².
- C. boisko do tenisa ziemnego wykonane z nawierzchni sztucznej poliuretanowej, o wymiarach 18, 27mx36, 57m, polu gry 10, 97mx23, 77, pow. 668, 13m².
- D. bieżnia o powierzchni 650m².

Kompleks sportowy „Moje boisko - Orlik 2012”: pow. 3 421 m², ul. 15 P.P. Wilków 6, przy Zespole Szkół Ogólnokształcących, w skład kompleksu wchodzi: boisko wielofunkcyjne do siatkówki i koszykówki, boisko do piłki nożnej o nawierzchni sztucznej trawiastej.

Obiekty Wyższej Szkoły Oficerskiej Sił Powietrznych:

- A. stadion: dwa boiska do piłki nożnej, boisko do piłki ręcznej, dwa boiska do piłki koszykowej, dwa boiska do piłki siatkowej, dwa korty do tenisa ziemnego, boisko do lekkiej atletyki, wojskowy tor przeszkód,
- B. kryta pływalnia z widownią,
- C. sala gimnastyczna oraz boisko do piłki siatkowej i koszykowej z widownią.

Obiekty miejskie przy ul. 15-go Pułku Piechoty „Wilków”:

- A. Stadion: dwa boiska do piłki nożnej, boisko do piłki plażowej
- B. Szkolne obiekty sportowe i rekreacyjne:
- C. Zespół Szkół Ogólnokształcących: 2 sale gimnastyczne, strefa sportowo-rekreacyjna i plac zabaw;
- D. Zespół Szkół Zawodowych nr 1: sala gimnastyczna, kompleks sportowy: wielofunkcyjne boisko, 2 korty tenisowe;

- E. Zespół Szkół Zawodowych nr 2: sala gimnastyczna, kompleks sportowy: boisko wielofunkcyjne, boisko do piłki nożnej bieżnia 4-torowa;
- F. Zespół Szkół nr 4: 2 sale gimnastyczne, w tym jedna pełnowymiarowa, strefa sportowo-rekreacyjna i plac zabaw;
- G. Zespół Szkół nr3: boisko szkolne, sala gimnastyczna, plac zabaw;
- H. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy: boisko szkolne, sala gimnastyczna, plac zabaw;
- I. Szkoła Podstawowa nr 2: boisko szkolne, sala gimnastyczna, plac zabaw.

GMINA KŁOCZEW

- A. Kompleks boisk Orlik 2012 w Kłoczewie,
- B. Boisko gminne w Starym Zadybiu,
- C. Hala Sportowa w Kłoczewie ul. Długa 69, pow. użytkowa 1564,7 m².,
- D. Boiska wielofunkcyjne w Czerniu i Goździe.

GMINA NOWODWÓR

- A. Kompleks boisk sportowych ORLIK przy Zespole Szkół Ogólnokształcących w Nowodworze, wraz z salą gimnastyczną;
- B. Kompleks boisk sportowych ORLIK z zapleczem oraz salą gimnastyczną przy Zespole Szkół Ogólnokształcących w Grabowie Szlacheckim.

GMINA RYKI

Obiekty sportowe Miejsko-Gminnego Ośrodka Sportu i Rekreacji - ul. Warszawska 62:

- A. boisko do piłki nożnej o wym. 101 x 69 m.,
- B. bieżnia lekkoatletyczna dł. 400 m. o nawierzchni żuźlowej,
- C. trybuny na ok. 800 miejsc siedzących,
- D. pawilon sportowy z salą do ćwiczeń i zapleczem socjalnym.

Kompleks boisk sportowych „Moje boisko - Orlik 2012” przy Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 2 im. Jana Pawła II w Rykach ul. 15 PP „Wilków AK” 5:

- A. boisko do piłki nożnej o nawierzchni syntetycznej (30x60 m),
- B. boisko do siatkówki i koszykówki (19, 10 x 34),
- C. boisko wielofunkcyjne (koszykówka, piłka ręczna, boisko do tenisa ziemnego - 28 x46),
- D. boisko do piłki plażowej (20, 80 x 15),

- E. bieżnia 6-torowa (7, 38 x 60),
- F. skocznia skoku w dal (22m²),
- G. rzutnia do pchnięcia kulą (23 x 20 m).

Dodatkowo przy Zespole Szkół Zawodowych Nr 1 w Rykach zlokalizowane jest boisko wielofunkcyjne o nawierzchni z trawy syntetycznej o wymiarach: 27,28x44,28m. Natomiast przy Zespole Szkół Zawodowych Nr 2 w Rykach jest boisko wielofunkcyjne pokryte również trawą syntetyczną, ale o wymiarach: 31x45m.

Sale gimnastyczne znajdują w następujących placówkach szkolnych:

- A. Zespole Placówek Oświatowych w Leopoldowie,
- B. Zespole Placówek Oświatowych w Bobrownikach,
- C. Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Rykach ul. Słowackiego 2,
- D. Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 2 w Rykach ul. 15 PP „Wilków AK” 5,
- E. Zespole Szkół Zawodowych Nr 1 im. Władysława Korzyka w Rykach,
- F. Zespole Szkół Zawodowych Nr 2 im. Leona Wyczółkowskiego w Rykach.

GMINA STĘŻYCA

- A. Stadion Sportowy im. H. Frąckiewicza w Stężycy ul. Podwale 4 o łącznej pow. 4, 85 ha w tym: trybuna częściowo kryta na 500 miejsc siedzących, płyta główna boiska oraz boisko treningowe ze sztucznym oświetleniem, pełnowymiarowe boisko do piłki nożnej plażowej, boisko do piłki siatkowej plażowej, kompleks boisk ORLIK;
- B. Boisko wielofunkcyjne przy Szkole Podstawowej im. M. Konopnickiej w Stężycy - pow. 1056m²;
- C. Boisko wielofunkcyjne przy Szkole podstawowej w Nowej Rokitni - pow. 1056m²;
- D. Nowoczesna sala sportowa w Centrum Edukacyjno-Sportowym w Stężycy.

GMINA UŁĘŻ

- A. Boiska do piłki nożnej:
 - z nawierzchnią naturalną przy Szkole Podstawowej w Białkach Dolnych 24 o wymiarach 93x46 m oraz w Drażgowie w wymiarach 45x90 m;
 - z nawierzchnią sztuczną przy Zespole Szkół Ogólnokształcących w Sobieszynie 4 o wymiarach 26x57 m;

- Boisko do piłki siatkowej z nawierzchnią sztuczną przy ZSO w Sobieszynie 4 o wymiarach 10x20 m;
 - Boisko do piłki ręcznej z nawierzchnią sztuczną przy szkole w Białkach Dolnych 24 o wymiarach 30x20 oraz w Sobieszynie 4 o wymiarach 40x20 m;
 - Boisko wielofunkcyjne z nawierzchnią sztuczną przy ZSO w Sobieszynie 4 o wymiarach 16x32 m;
- B. Sale gimnastyczne w szkołach: w Białkach Dolnych o wymiarach 6, 10x14, 20m. oraz w Zespole Szkół w Sobieszynie-Brzozowej o wymiarach 10x20m;
- C. Gminny obiekt sportowy w Ułężu przy ZSO w Sobieszynie (z pełnometrażowym boiskiem sportowym o wymiarach 100mx70m i 4-torową bieżnią lekkoatletyczną, z parkingiem i trybunami).

Pływalnia Powiatowa w Rykach

Pływalnia Powiatowa w Rykach została wybudowana w ramach projektu pn. „Budowa pływalni powiatowej w Rykach”, dofinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach RPO Województwa Lubelskiego 2007 – 2013. Obiekt składa się z następujących elementów:

1. *basen pływacki* o wymiarach 25x12,5 m o zmiennej głębokości 1,2 – 1,8 m. W basenie wydzielono sześć torów o szerokości 2m i długości 25m. Podczas eksploatacji utrzymywana jest temperatura wody na poziomie 28 °C,
2. *basen do nauki pływania i rekreacyjny* wykonany jako jedna niecka z wydzielonymi funkcjami. Głębokość basenu w części do nauki pływania wynosi od 0,9 do 1,10 m, w części rekreacyjnej od 1,10 do 1,40 m. W części do nauki pływania wydzielono 3 tory o długości 12,5 m. W części rekreacyjnej zamontowano urządzenia rekreacyjne: *gejzer wodno-powietrzny* (1 szt.) zapewniający efekt dzikiego źródła; *masaż karku* (2 szt.); *masaż boczny dwudyszowy* (2 szt.) *ławeczka powietrzna* (8 szt.) z efektem bąblowania powietrza uzyskiwanym przez tłoczenie powietrza dyszą umieszczoną w siedzisku ławeczki. Podczas eksploatacji utrzymywana jest temperatura wody na poziomie 30 °C,
3. *brodzik dla dzieci*, o zmiennej głębokości 0,30 – 0,50 m wzbogacony o zjeżdżalnię suchą typu „słoń” zlokalizowaną na krawędzi brodzika z lądowiskiem w brodziku, przeznaczoną dla dzieci do lat 7, podczas eksploatacji utrzymywana jest temperatura wody na poziomie 34 °C,

4. *dwie wanny z hydromasażem*, opow. około 3,5 m² przeznaczone dla siedmiu osób każda. Podczas eksploatacji utrzymywana jest temperatura wody na poziomie 35 °C,
5. *zjeżdżalnia rurowa wewnętrzna* o długości ślizgu około 100 m od połowy odkrytą z ładowiskiem poziomym (tzw. wanna hamowna o głębokości 0,17 m) obniżonym w stosunku do zasadniczej płaszczyzny podłogi o 3,50 m. Wejście do punktu startowego zjeżdżalni odbywa się po schodach łączących oba poziomy plaży. W części zamkniętej zjeżdżalni zamontowano efekty świetlne: pas startowy, gwiaździste niebo, pasy pionowe- pierścienie, stroboskop, pasy poziome.

Obiekt sportowy zarządzany jest przez Pływalnię Powiatową w Rykach – samorządowy zakład budżetowy powołany przez Powiat Rycki. Mimo, iż pływalnia jest atrakcyjnym obiektem sportowych na terenie powiatu to niestety działalność obiektu nie samofinansuje się. Dopłata z budżetu powiatu w ujęciu rocznym wynosi około 0,9 – 1,0 mln złotych. Jest to niestety dość duży problem dla władz powiatu, a przede wszystkim gospodarki finansowej jednostki. Przyczyną jest między innymi niepełne obłożenie obiektu w szczególności w porach przedpołudniowych. Wyzwanie to będzie kierunkiem działań w najbliższej perspektywie tak aby zwiększyć wykorzystanie Pływalni Powiatowej w Rykach.

Podsumowując Rozdział 3.3 Infrastruktura Społeczna dotyczący charakterystyki infrastruktury edukacyjnej, systemu zabezpieczenia społecznego w zakresie ochrony zdrowia i pomocy społecznej należy wskazać następujące wnioski:

- **zauważalny spadek liczby uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych;**
- **brak Zakładu Opiekuńczo-Pielęgnacyjnego i Domu Dziennego Pobytu dla Seniorów na terenie Powiatu Ryckiego,**
- **utrzymanie wysokiego wskaźnika gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej;**
- **wzrost świadczeń socjalnych dla grupy osób w wieku poprodukcyjnym;**
- **spadek liczby świadczeń rodzinnych w ciągu ostatnich 4 lat;**
- **stosunkowa nowa infrastruktura rekreacyjno-sportowa, spełniająca wymagania ilościowe użytkowników,**
- **konieczność modernizacji Sali gimnastycznej w przy ZSZ nr 1 Dęblinie,**
- **szeroka infrastruktura edukacyjna w powiecie, umożliwiająca naukę na wszystkich poziomach kształcenia;**
- **konieczność rozbudowy boisk wielofunkcyjnych przy placówkach edukacyjnych,**

- **dobry poziom nauczania w szkołach, czego potwierdzeniem są dobre wyniki zdawalności egzaminów maturalnych: w szczególności w liceach ogólnokształcących jak i szkołach zawodowych- głównie w technikach ekonomicznych,**
- **konieczność doposażenia oraz modernizacji infrastruktury służby zdrowia,**
- **potrzeba wzmocnienie efektywność energetycznej i wykorzystania OZE w obiektach użyteczności publicznej,**
- **duży potencjał przyrodniczo-kulturowy regionu, Natura 2000**

4. Sfera gospodarcza

4.1. Struktura podmiotów gospodarczych¹³

Obszar Powiatu Ryckiego stanowi atrakcyjne miejsce lokalizacji inwestycji. Korzystne warunki zapewniają mu w głównej mierze: przebiegające ważne linie drogowe i kolejowe, dostępność wykwalifikowanej kadry, położenie geograficzne w rejonie doliny rzeki Wieprz i doliny Wisły rzutujące na wysokie walory krajobrazowe powiatu, dobre warunki naturalne dla rozwoju upraw ogrodniczych.

Na obszarze Powiatu Ryckiego w 2013 r. funkcjonowało 3797 podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON, w roku 2014 było ich 3827. Wzrost liczby podmiotów w ostatnich latach dotyczył sektora prywatnego. W ciągu ostatnich dwóch lat odnotowano zwiększenie liczby firm prywatnych niemal we wszystkich kategoriach.

Tabela 46. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON

	2011	2012	2013	2014
podmioty gospodarki narodowej ogółem	3742	3794	3797	3827
sektor publiczny - ogółem	243	253	245	242
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	185	195	182	180
sektor publiczny - spółki handlowe	4	4	5	4
sektor prywatny - ogółem	3499	3541	3552	3584
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	2844	2854	2848	2849
sektor prywatny - spółki handlowe	92	100	109	123
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	14	13	13	15
sektor prywatny - spółdzielnie	24	24	24	23

¹³ http://ryki.powiat.pl/portal_p_73/powiat_p_73/gospodarka_p_80.html, 08.06.2015

sektor prywatny - fundacje	3	4	4	5
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	144	148	155	159

Źródło: BDL GUS.

Wśród firm działających na terenie powiatu w 2013 r. w przewadze występują podmioty usług rynkowych, w tym głównie usług handlu i napraw stanowiące 29% ogółu podmiotów oraz obsługi nieruchomości i firm (3,6%). Dość licznie reprezentowany jest sektor produkcyjny, w tym przemysł (10,9%) i dynamicznie rozwijające się budownictwo (13,8%). Wśród firm przemysłowych największym udział na rynku mają branże: spożywcza, drzewna, metalowa, odzieżowa, napraw, konserwacji i instalowania maszyn i urządzeń.

Tabela 47. Podmioty gospodarki narodowej a w rejestrze regon według wybranych sekcji PKD w 2013 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym								
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	przemysł		budownictwo	handel; naprawa pojazdów samochodowych ^D	transport i gospodarka magazynowa	zakwaterowanie i gastronomia ^D	obsługa rynku nieruchomości ^D	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
			razem	w tym przetwórstwo przemysłowe						
RYCKI	3797	79	414	389	525	1111	202	89	139	209
Dęblin	1205	8	97	90	119	320	59	44	103	88
Ryki	1645	19	222	210	240	542	78	31	28	80
w tym miasto	1133	5	133	126	133	402	49	29	27	64
Kłoczew	329	19	34	32	76	75	26	2	-	15
Nowodwór	161	2	11	10	36	43	11	3	1	10
Stężycza	256	21	26	24	25	73	16	6	3	8
Ułęż	201	10	24	23	29	58	12	3	4	8

Źródło: stat.gov.pl

Rozwój sektora usług nierynkowych w tym administracji, edukacji i ochrony zdrowia warunkuje poziom życia ludności powiatu, przyczyniając się również pośrednio do rozwoju przedsiębiorczości. Usługi nierynkowe na terenie powiatu, zwłaszcza w zakresie edukacji

i ochrony zdrowia, są na poziomie dość dobrym (edukacja stanowi 5,1% natomiast ochrona zdrowia 4,5% ogółu podmiotów).

Podstawą gospodarki jest rolnictwo, ogrodnictwo, przetwórstwo rolno-spożywcze. Położenie sprzyja rozwojowi gospodarstwu ze względu na przebiegające ważne linie komunikacyjne drogowe i kolejowe. Zakłady o dużej renomie to np. w Rykach: Spółdzielnia Mleczarska - producent doskonałych serów, JUWENT - znany w kraju producent urządzeń termowentylacyjnych, drzwi antywłamaniowych, okien PCV, Pumar - producent stolarki okiennej a w Dęblinie: Wojskowe Zakłady Inżynieryjne czy też Wojskowe Zakłady Lotnicze. Dotychczas funkcjonuje także w Rykach zakład Polski Ogród - producent soków i mrożonek. W Stężycy działa Gospodarstwo Ogrodnicze Jarosława i Marii Ptaszek - największy w Polsce producent anturium i jeden z najnowocześniejszych na świecie producentów róż. Na obszarze powiatu /gmina Stężycza/ występują duże zasoby gazu ziemnego i ropy naftowej oraz niewielkie złoża węgla brunatnego. Stwarza to realną szansę rozwoju tego obszaru umożliwiającego wzrost zatrudnienia i poprawy dochodów mieszkańców. Ponadto na terenie powiatu występują zasoby piasku budowlanego /Stężycza/ oraz żwiru /Nowodwór i Kłoczew/.

W Rykach zlokalizowano istotne dla mieszkańców i przedsiębiorców instytucje administracyjne, wymiaru sprawiedliwości, ubezpieczeń społecznych. W Rykach i Dęblinie działają oddziały największych banków o zasięgu krajowym.

Duży wpływ na gospodarkę powiatu mają takie instytucje jak:

- **Wyższa Szkoła Oficerska Sił Powietrznych**

Wyższa Szkoła Oficerska Sił Powietrznych w Dęblinie to nowoczesna, publiczna uczelnia wojskowa, która już od 90 lat (powstała w 1925r.) kształci pilotów, kandydatów na żołnierzy zawodowych, a od 2009 roku także studentów cywilnych. Odgrywa istotną rolę w kształceniu kadr lotniczych.

Wyższa Szkoła Oficerska Sił Powietrznych w Dęblinie spełnia wszystkie wymagania ustawy o szkolnictwie wyższym z dnia 1 września 2005 roku. Chociaż jest uczelnią wojskową, której działalność skupia się przede wszystkim na zaspokojeniu potrzeb Sił Zbrojnych, to zgodnie z zapisami ww. ustawy kształci również studentów cywilnych na potrzeby gospodarki narodowej, współpracując z Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego, jak również Ministerstwem Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej – obecnie włączone do Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju. Uczelnia prowadzi działalność dydaktyczną na dwóch wydziałach w formie stacjonarnych i niestacjonarnych studiów pierwszego stopnia na

kierunkach: Lotnictwo i Kosmonautyka, Nawigacja, Bezpieczeństwo Narodowe, Logistyka oraz stacjonarnych studiów drugiego stopnia na kierunkach Lotnictwo i Kosmonautyka oraz Bezpieczeństwo Narodowe, a także studia podyplomowe oraz stacjonarne kursy w ramach kształcenia ustawicznego. Szkoła może się pochwalić niezbędną do tego typu kształcenia i szkolenia bazą dydaktyczną, np.: jedynym w kraju laboratorium kontroli lotów, laboratorium techniki satelitarnej z odbiornikami GPS, w które wyposażone są nowoczesne statki powietrzne, laboratorium Alpha Station, laboratorium fizyki oraz laboratorium do nauki języka obcego z najnowszymi systemami kontroli nauczania, pracownią urządzeń treningowych wyposażoną w symulatory lotnicze m.in. TS-11 „Iskra”, PZL-130 „Orlik”, oraz bardzo dobrze wyposażonymi ośrodkami do prowadzenia praktycznego szkolenia w powietrzu. W bieżącym roku baza symulatorowa powiększy się jeszcze o kolejne cztery nowoczesne symulatory dedykowane poszczególnym typom samolotów i śmigłowców eksploatowanych w jednostkach Sił Powietrznych. Obecnie wyposażana jest także pracownia zautomatyzowanych systemów dowodzenia.

- **4 Skrzydło Lotnictwa Szkolnego w Dęblinie**

Dowództwo 4. Skrzydła Lotnictwa Szkolnego przeznaczone jest do organizacji i nadzoru szkolenia lotniczego na korzyść WSOSP oraz Sił Powietrznych, Wojsk Lądowych i Marynarki Wojennej.

Do głównych zadań Dowództwa 4. SLS należy:

- utrzymanie w ciągłej sprawności i gotowości do działań (zabezpieczenie) podległych baz lotniczych w Dęblinie i Radomiu oraz ich mobilizacyjnego i operacyjnego rozwinięcia;
- koordynowanie procesu szkolenia lotniczego w podległych jednostkach, organizowanie i sprawowanie nadzoru nad jego realizacją;
- kierowanie realizacją przedsięwzięć szkolenia taktycznego, bojowego i ogólnowojskowego oraz właściwego zabezpieczenia logistycznego tego procesu;
- koordynowanie i nadzór szkolenia teoretycznego i praktycznego w podległych jednostkach oraz szkolenie rezerw osobowych;
- udział w przedsięwzięciach szkoleniowych wojsk i sztabów organizowanych na wyższych szczeblach dowodzenia w ramach procesu zgrywania operacyjnego i taktycznego.

- **Centrum Szkolenia Inżynieryjno-Lotniczego w Dęblinie**

CSIL przeznaczone jest do szkolenia żołnierzy zawodowych w specjalnościach służby inżynieryjno-lotniczej, prowadzenia przeszkolenia studentów wyższych uczelni cywilnych oraz kształcenia szeregowych na kursach specjalistycznych organizowanych dla potrzeb Sił Zbrojnych RP i szkolenia żołnierzy służby przygotowawczej.

- **1 Dębliński Batalion Drogowo-Mostowy**

1 BDM jest jednostką inżynieryjną przeznaczoną do przygotowania dróg ze szczególnym uwzględnieniem dróg manewru oraz budowy i odbudowy przepraw na wąskich i średnich przeszkodach wodnych. Zasadniczym celem działania batalionu jest zapewnienie warunków do planowanego tempa ruchu wojsk w danym terenie. W operacjach lądowych może być wykorzystany do realizacji prac inżynieryjnych związanych z przygotowaniem i utrzymaniem dróg oraz urządzeniem przepraw przez przeszkody wodne. Utrzymuje w gotowości siły i środki do realizacji zadań związanych z zapobieganiem i likwidacją skutków klęsk żywiołowych oraz katastrof technicznych.

- **Lubelska Szkoła Wyższa w Rykach**

Prywatna uczelnia wyższa, kształcąca w ramach studiów licencjackich i podyplomowych na kierunkach pedagogicznych.

W danych za rok 2014 obserwujemy wyraźny przyrost nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ogółem oraz w budownictwie i przemyśle.

W obserwowanym okresie czasu (lata 2010-2014) największej liczby wyrejestrowań dokonano w roku 2011 i dotyczyła ona zarówno przemysłu i budownictwa jak podmiotów sklasyfikowanych jako pozostała działalność. Szczegółowe dane prezentują poniższe tabele.

Tabela 48. Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane wg PKD w Powiecie Ryckim w latach 2011-2014

	Jednostka miary	2011	2012	2013	2014
Podmioty nowo zarejestrowane wg grup sekcji PKD 2007					
ogółem	-	312	332	298	357
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	-	5	2	5	3
przemysł i budownictwo	-	87	79	72	108
pozostała działalność	-	220	251	221	246
Podmioty wyrejestrowane wg grup sekcji PKD 2007					

ogółem	-	379	251	273	304
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	-	3	2	2	3
przemysł i budownictwo	-	97	62	66	97
pozostała działalność	-	279	187	205	204

Źródło: BDL GUS.

Kolejnym elementem składowym oceny atrakcyjności gospodarczej Powiatu Ryckiego są wskaźniki przedsiębiorczości. Poniżej przedstawiono najważniejsze dane w tym zakresie w latach 2011-2014.

Tabela 49. Podmioty Gospodarki Narodowej - wskaźniki

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	636	651	654	663
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	53	57	51	62
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	64	43	47	52
podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności	64	65	65	66
podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	100,4	102,9	104,2	106,5
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	48	49	49	49
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	7,6	7,7	7,8	7,9
fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	2	3	3	3
fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	25	26	27	28
nowo zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia, organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	1	1	1	1
podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	84	90	82	99

Źródło: BDL GUS.

Poziom nasycenia przedsiębiorczością na 10 tys. mieszkańców stanowi jeden z mierników zarówno aktywności gospodarczej i kreatywności mieszkańców, jak również atrakcyjności inwestycyjnej powiatu i poszczególnych gmin.

Biorąc pod uwagę wskaźniki dotyczące liczby podmiotów w rejestrze REGON na 10 tys. ludności, powiat rycki przedstawia się stosunkowo dobrze na tle innych powiatów w województwie lubelskim – zajmuje bowiem 13 lokatę w województwie pod tym względem (na 24 powiaty). Jakkolwiek wartość tego wskaźnika dla obszaru powiatu (663) jest znacznie niższa niż średnia dla województwa lubelskiego, która wynosi 799 w 2014 r.

Firmy zlokalizowane w powiecie w większości należą do sektorów niskiej i średnio niskiej techniki, wytwarzających produkty o małej wartości dodanej. Słaba kondycja ekonomiczna większości małych i średnich przedsiębiorstw, brak środków własnych na wprowadzanie innowacji oraz ograniczony dostęp do funduszy wysokiego ryzyka i innych instrumentów wspierania innowacyjności, prowadzi do utrwalania niskiego poziomu konkurencyjności firm i małych możliwości ekspansji na rynki poza regionem.

Analiza danych w zakresie bilansu firm nowozarejestrowanych i wykreślonych z rejestru REGON na 10 tys. ludności, czyli wskaźnika przeżywalności firm, wskazuje na wahania w dłuższym okresie czasu. Optymistyczny jest fakt wzrostu wskaźnika od 2011 roku, co może świadczyć o poprawie warunków inwestowania w powiecie, jak również korzystania z różnych instrumentów wspierania przedsiębiorczości i innowacyjności.

Do największych firm na terenie powiatu ryckiego sektora przemysłowego, usługowego i rolniczego zaliczają się:

W Gminie Ryki:

1. Spółdzielnia Mleczarska - produkcja serów, serwatki w proszku,
2. Z.P.O.W. „Polski Ogród” - przetwórstwo owocowo-warzywne,
3. JUWENT s.c. - produkcja urządzeń klimatycznych i wentylacyjnych,
4. JUWENT sp. z o.o. - produkcja drzwi antywłamaniowych,
5. PUMAR - producent stolarki budowlanej, systemy ociepleń, meble, oświetlenie, artykuły instalacyjno-sanitarne, technika grzewcza, wyposażenie łazienek, glazura, terakota, kleje, lakiery,
6. P.P.H.U. Romex - produkcja zniczy - hurtowa sprzedaż kwiatów sztucznych, wiązanek i bukietów,
7. P.P.H.U. Sławomir Kisiel - produkcja zniczy,
8. Leki Natury - przedsiębiorstwo farmaceutyczne - produkcja leków ziołowych,
9. Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Rykach.

W Mieście Dęblin:

1. Wojskowe Zakłady Inżynieryjne - przemysł metalowo-maszynowy. W głównej mierze remonty i modernizacja sprzętu przeprawowego i budowy mostów. Remonty sprzętu gaśnicowego, spycharki, samochody ciężarowe, remonty kompleksowe, naprawy przedzespołów maszyn inżynieryjnych, naprawy powypadkowe, siłowniki hydrauliczne, szeroka gama prac związanych z obróbką metali,

2. Wojskowe Zakłady Lotnicze - działalność remontowa, naprawy profilaktyczne i awaryjne wojskowych i cywilnych statków powietrznych oraz ich wyposażenia. Producent elementów gumowych, uszczelnień, profili, przewodów ciśnieniowych itp. Produkcja detali i elementów wg specyfikacji klientów, wykonanie malarskich i galwanicznych powłok antykorozyjnych detali i urządzeń,
3. ALLMIZ - producent mrożonych owoców i warzyw w dużej palecie asortymentowej, chłodnia posiada status przetwórci ekologicznej,
4. SANCHEM - producent środków chemicznych do mycia i dezynfekcji. Dostawa i montaż nowoczesnych urządzeń technicznych do mycia i dezynfekcji. Prowadzenie szkoleń z zakresu higieny i BHP,
5. P.P.H.U. AGBO - producent czapek i szalików z dzianin dla niemowląt, dzieci, młodzieży i dorosłych,
6. P.P.H.U. DAREX - producent czapek i szalików dla dzieci i dorosłych sygnowanych znakiem GRANS®,
7. Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej sp. z o.o. w Dęblinie,
8. POLTOR Sp. z o.o. w Dęblinie - budowa dróg, ulic i chodników z kostki brukowej i granitowej, remonty cząstkowe dróg i ulic, roboty ziemne, budowa i remont nasypów oraz obwałowań,
9. ELEKTROMEKS Dęblin – usługi elektro-energetyczne, fotowoltaika, aranżacja ogrodów i zieleni.

W Gminie Stężycza:

1. Gospodarstwo Ogrodnicze JMP Flowers - producent kwiatów róży, anturium i storczyka,
2. P.P.H.U. LEDROB - produkcja drobiu. Hurtownia drobiu,
3. P.H.P.U. MAREX - producent odzieży dla dzieci, młodzieży i dorosłych, produkcja dzianin bawełnianych oraz poliestrowych.

W Gminie Kłoczew:

1. ULMER sp. j. - przetwórstwo owocowe i warzywne, zamrażalnia owoców i runa leśnego.

W Gminie Ułęż:

1. "Elwomet" S.C. – konstrukcje stalowe,

2. P.P.H.U. „KORNEX” - handel surowcami wtórnymi,
3. Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna – hurtownia i hodowla ryb.

W Gminie Nowodwór:

1. ANMAR – usługi hydrauliczne
2. Zakład Usług Komunalnych w Nowodworze

Tereny inwestycyjne w Powiecie Ryckim

Gmina Ulęż

- Strefa przedsiębiorczości „Północna” o powierzchni 25 ha w Sobieszynie, przeznaczona w Planie Zagospodarowania Przestrzennego na usługi produkcyjne i składy. Teren dostępny z drogi krajowej nr 48, wyposażony w sieć wodociągową, elektroenergetyczną i telefoniczną. Planowane utworzenie Podstrefy Sobieszyn Tarnobrzeskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Teren stanowi własność Powiatu Ryckiego;
- Strefa przedsiębiorczości „Południowa” o powierzchni ok. 55 ha w Sobieszynie, przeznaczona w Planie Zagospodarowania Przestrzennego na usługi produkcyjne i składy. Teren dostępny z drogi krajowej nr 48 i dróg powiatowych nr 1249 i 1435. Sieć wodociągowa doprowadzona do granicy terenu, projektowana linia WN 110 kV. Możliwość powiększenia strefy SSE o wymieniony teren. Teren stanowi własność Powiatu Ryckiego.

Gmina Nowodwór

- Teren o powierzchni 3ha w miejscowości Nowodwór, w Planie Zagospodarowania Przestrzennego przeznaczony pod działalność usługowo-produkcyjną, wyposażony w wodociąg i sieć elektroenergetyczną. Teren stanowi własność prywatną. Obecnie jest użytkowany rolniczo.
- Teren o powierzchni 1,5 ha w miejscowości Trzcianki, w Planie Zagospodarowania Przestrzennego przeznaczony pod działalność usługowo-produkcyjną, wyposażony w wodociąg i energię elektryczną. Teren stanowi własność prywatną. Obecnie jest użytkowany rolniczo.
- Teren o powierzchni 3 ha w miejscowości Niedźwiedź, w Planie Zagospodarowania Przestrzennego przeznaczony pod działalność usługowo-produkcyjną, wyposażony w wodociąg i energię elektryczną. Teren stanowi własność prywatną. Obecnie jest użytkowany rolniczo.

- Teren o powierzchni 3 ha w Grabowie Szlacheckim, w Przestrzennym Planie Zagospodarowania przeznaczony pod działalność usługowo-produkcyjną, wyposażony w wodociąg energię elektryczną. Teren stanowi własność prywatną. Obecnie jest użytkowany rolniczo.

Miasto Dęblin

- Teren o powierzchni łącznej 6,68 ha, w tym 3,65 ha to własność Miasta Dęblin, 2,4 ha własność PKP, 0,86 ha własność prywatna. W Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego teren przeznaczony jest pod przemysł i składy. Obecnie zagospodarowanie terenu stanowią nieużytki oraz zdekapitalizowana zabudowa mieszkaniowa, przeznaczona do likwidacji. Teren wyposażony w sieć elektryczną, gazową, wodę do celów socjalnych, łącze telekomunikacyjne. Teren zlokalizowany przy ulicy Tysiąclecia.
- Teren o powierzchni 11,9557 ha, w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego przeznaczony pod funkcje turystyczną z możliwością realizacji infrastruktury sportowej. Obecnie stanowi on nieużytek. Teren stanowi własność Miasta Dęblin. Brak wyposażenia w media. Teren zlokalizowany przy ulicy Podchorążych.
- Teren o powierzchni 0,3316 ha, obecnie nieużytkowany, wyposażony w podziemną linię elektroenergetyczną średniego napięcia. Przez teren przebiega kanał ciepłowniczy. Właścicielem jest Miasto Dęblin. Teren zlokalizowany przy ulicy Rogowskiego.

Pozostałe tereny inwestycyjne w Dęblinie:

Numer działki: 4259

Położenie: ul. Podwale 1

Powierzchnia (w ha): 0,1961

Przeznaczenie w MPZP: usługi komercyjne.

Właściciel: Miasto Dęblin

Dodatkowe informacje: teren niezabudowany.

Numer działki: 1/32

Położenie: ul. Stawska, os. Stawy

Powierzchnia (w ha): 0,7961

Przeznaczenie w MPZP: zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna, oraz na fragmencie nieruchomości zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna lub usługi komercyjne.

Właściciel: Miasto Dęblin

Dodatkowe informacje: nieruchomość zabudowana budynkiem wielorodzinnym nr 9 o pow. użytkowej 454,39m², pow. zabudowy 362,33m². Budynek wolnostojący, murowany z cegły ceramicznej pełnej z dachem czterospadowym, krytym eternitem. Na gruncie istnieje możliwość wzniesienia kolejnego budynku mieszkalnego wielorodzinnego lub usługowego.

Numer działki: 1/34

Położenie: ul. Stawska, os. Stawy

Powierzchnia (w ha): 0,8522

Przeznaczenie w MPZP: usługi publiczne lub komercyjne nieuciążliwe, zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna lub usługi komercyjne z zielenią publiczną.

Właściciel: Miasto Dęblin

Dodatkowe informacje: nieruchomość zabudowana budynkiem wielorodzinnym nr 10 o pow. użytkowej 680,70m², pow. zabudowy 600,42m². Budynek jest wolnostojący, murowany z cegły ceramicznej pełnej z dachem czterospadowym krytym eternitem. Nieruchomość posiada przyłącza. Istnieje możliwość budowy na gruncie nowego budynku mieszkalnego wielorodzinnego lub usługowego.

Numer działki: 1/36

Położenie: ul. Stawska, os. Stawy

Powierzchnia (w ha): 0,6547

Przeznaczenie w MPZP: zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna i zieleni publiczna urządzona.

Właściciel: Miasto Dęblin

Dodatkowe informacje: nieruchomość zabudowana budynkiem wielorodzinnym nr 11, o pow. użytkowej 454,39m², pow. zabudowy 362,33m². Budynek wolnostojący, piętrowy, podpiwniczony, murowany, przykryty stropodachem krytym papą. Nieruchomość posiada

przyłącze wodociągowe. Nieruchomość posiada przyłącze wodociągowe. Istnieje możliwość budowy na gruncie kolejnego budynku mieszkalnego wielorodzinnego.

Numer działki: 2842/22

Położenie: Os. Wiślana 33

Powierzchnia (w ha): 0,1647

Przeznaczenie w MPZP: obiekty handlowe na terenie zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej.

Właściciel: Miasto Dęblin

Dodatkowe informacje: na działce znajduje się pawilon handlowo – usługowy, o powierzchni zabudowy 485 m².

Numer działki: 421/1

Położenie: ul. Prusa 16

Powierzchnia (w ha): 0,5653

Przeznaczenie w MPZP: zielen publiczna urządzona z dopuszczeniem usług. Na terenie dopuszcza się realizację usług nieuciążliwych z zakresu kultury, oświaty, zdrowia.

Właściciel: Wspólnota Gruntowa Dzielnicy Masów

Dodatkowe informacje: ewentualny budynek usługowy należy zlokalizować w południowo-zachodniej części działki, z dojazdem i dostępem z ulicy dojazdowej.

Numer działki: 3267/2, 3272

Położenie: ul. Tysiąclecia

Powierzchnia (w ha): 7,0016

Przeznaczenie w MPZP: teren nie jest objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego.

Właściciel: Wspólnota Gruntowa Dzielnicy Rycice

Dodatkowe informacje: teren niezabudowany.

Numer działki: 100/2

Położenie: dzielnica Rycice

Powierzchnia (w ha): 25,5557

Przeznaczenie w MPZP: teren nie jest objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego.

Właściciel: Wspólnota Gruntowa Dzielnicy Rycice

Dodatkowe informacje: teren niezabudowany.

Numer działki: 1/47

Położenie: ul. Stawska, os. Stawy

Powierzchnia (w ha): 4,1126

Przeznaczenie w MPZP: zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna, usługi komercyjne, zielen publiczna.

Właściciel: Skarb Państwa reprezentowany przez Wojskową Agencję Mieszkaniową

Dodatkowe informacje: nieruchomość niezabudowana, obecnie wykorzystywana w części jako ogródki działkowe.

Numer działki: 4080/99

Położenie: ul. Lotników Polskich 4

Powierzchnia użytkowa budynku: 475,7 m²

Przeznaczenie w MPZP: teren nie jest objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego.

Właściciel: Wojskowe Zakłady Lotnicze nr 1 S.A. w Łodzi

Dodatkowe informacje: budynek stołówki o powierzchni użytkowej 475,7 m², 1 kondygnacja, rok budowy 1975.

Numer działki: 4080/99

Położenie: ul. Lotników Polskich 4

Powierzchnia użytkowa przeznaczona pod wynajem: 1263,5 m²

Przeznaczenie w MPZP: teren nie jest objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego.

Właściciel: Wojskowe Zakłady Lotnicze nr 1 S.A. w Łodzi

Dodatkowe informacje: Pomieszczenia magazynowe o powierzchni użytkowej 1263,5 m² na wynajem, rok budowy 1990.

Numer działki: 4067/5

Położenie: ul. Balonna

Powierzchnia (w ha): 3,2207

Przeznaczenie w MPZP: zielen publiczna urządzona.

Właściciel: Miasto Dęblin

Dodatkowe informacje: teren niezabudowany.

Numer działki: 4080/69, 4252/1, 4242/2

Położenie: teren przyległy do płyty lotniska w Dęblinie

Powierzchnia (w ha): 27,58

Przeznaczenie w MPZP: teren nie jest objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego.

Pełnomocnik: Kresowa Fundacja Edukacyjna „EUROPA”, Wojciech Dziewulski

Dodatkowe informacje: Teren parku przemysłowego AIR & DEBLIN INDUSTRIAL PARK, podzielony na 31 działek inwestycyjnych o powierzchni od 2000 m² do 3,0000 ha.

Numer działki: 4066

Położenie: ul. Balonna 7

Powierzchnia (w ha): 1,7786

Przeznaczenie w MPZP: teren nie jest objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego.

Właściciel: Miasto Dęblin

Dodatkowe informacje: teren niezabudowany.

Gmina Ryki

Na obszarze gminy są liczne tereny inwestycyjne dostępne dla potencjalnych przedsiębiorców. W większości przypadków są to jednak tereny należące do osób prywatnych. Wykaz terenów należących do Gminy Ryki – łącznie 10,4 ha, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 50. Tereny inwestycyjne należące do Gminy Ryki w 2014 r.

lp.	Nr działki	Powierzchnia [ha]	Położenie	Uwagi
1.	4768/6	1,9641	Ryki, ul. Graniczna	
2.	4768/8	0,9042	Ryki, ul. Lubelska	
3.	4768/9	0,9040	Ryki, ul. Lubelska	
4.	4768/10	0,9042	Ryki, ul. Lubelska	
5.	1553/7	0,2960	Ryki, ul. Lubelska	
6.	4768/3	1,0040	Ryki, ul. Graniczna	
7.	455/1	2,4725	Ryki, ul. Przemysłowa	Dzierżawa do 2041 r.
8.	456/1	1,9871	Ryki, ul. Przemysłowa	Dzierżawa do 2041 r.
Razem:		10,4361		

Źródło: *Strategia gospodarczej marki Ryki na lata 2015-2020.*

Wśród terenów inwestycyjnych ujętych w planach zagospodarowania obszaru miejskiego i wiejskiego Gminy Ryki znajdują się¹⁴:

- Tereny usługowe w obszarze miasta – ok. 41,70 ha,
- Tereny przemysłowe w obszarze miasta (Tereny przy zakładzie „Polski Ogród” oraz tereny PSB przy ul. Fabrycznej i Przemysłowej) – ok. 50 ha,
- Tereny wyznaczone pod usługi i produkcję w obszarze gminy – ok. 9,23 ha:
 - » Zabudowa produkcyjna (Stara Dąbia), dz. nr 128 – pow. 2,58 ha,
 - » Zabudowa produkcyjna (składy i magazyny POMET), obr. Swaty – ok. 2,95 ha,
 - » Zabudowa produkcyjna (składy i magazyny, p. Robert Ostrzyżek), obr. Swaty – ok. 1,31 ha, » Zabudowa usługowa (usługi zdrowia, p. Stasiak), obr. Swaty – ok. 2,39 ha.
- Tereny pod kierunkowe rezerwy aktywizacji gospodarczej w obszarze gminy – ok. 82,50 ha:
 - » Tereny przy skrzyżowaniu w Moszczance – ok. 14 ha,
 - » Teren przy drodze nr 48 – ok. 30 ha,
 - » Teren przy drodze nr 48 – ok. 12,5 ha,
 - » Teren przy drodze krajowej nr 17 – ok. 26 ha.
- Tereny pod kierunkowe rezerwy aktywizacji gospodarczej w obszarze miasta – ok. 80 ha:
 - » Teren przy drodze od cmentarza jadąc od ul. Królewskiej – ok. 10 ha,
 - » Teren na południe od drogi ekspresowej S 17 (sąsiaduje z drogą ekspresową) – ok. 20 ha,

¹⁴ *Strategia gospodarczej marki Ryki na lata 2015-2020.*

- » Teren przy ul. Królewskiej przy stacji paliw – ok. 36 ha,
- » Teren przy MOP przy ul. Myśliwskiej ok. 26 ha

Łącznie tereny oznaczone w planie zagospodarowania przestrzennego jako inwestycyjnie zajmują powierzchnię ponad 263 ha, co stanowi bardzo atrakcyjną ofertę dla potencjalnych inwestorów.

Na terenie **Gminy Stężycza** jest kilka terenów inwestycyjnych pomiędzy miejscowościami: Brzeźce - Stężycza oraz Stężycza Nadwiślanka. Liczba tych terenów będzie systematycznie ulegała zwiększeniu zgodnie z planem zawartym w Strategii Rozwoju Gminy Stężycza na lata 2014 – 2025.

W Gminie Kłoczew na moment sporządzania Strategii Rozwoju Lokalnego dla Powiatu Ryckiego nie występują tereny inwestycyjne jedynie tereny prywatne, na których działalność gospodarczą prowadzą przedsiębiorcy.

4.2. Rolnictwo¹⁵

W gospodarce powiatu ryckiego istotną rolę odgrywa rolnictwo, w którym pracuje ponad 46% ogółu zatrudnionych.

Użytki rolne stanowią 64,3% powierzchni powiatu, w tym grunty orne 48,7%, sady 1,3%, a łąki i pastwiska 14,3%. Udział gruntów o wysokich klasach bonitacyjnych w ogólnej powierzchni gruntów ornych przedstawia się następująco:

- Gmina Ryki - 27,6%
- Gmina Kłoczew - 24,3%
- Gmina Ułęż - 23,1%
- Gmina Stężycza - 18,7%
- Miasto Dęblin - 18,1%
- Gmina Nowodwór - 10,9%

Według danych z Powszechnego Spisu Rolnego w 2010 r. w powiecie funkcjonowało ok. 8,3 tys. gospodarstw rolnych (korzystających z płatności bezpośrednich). W większości są to gospodarstwa od 1 do 15 ha (ok. 67%). Niewielki udział mają gospodarstwa powyżej 15 ha

¹⁵ Opracowano na podstawie informacji ze strony internetowej http://ryki.powiat.pl/portals/powiat_p_73/rolnictwo_p_81.html, z dnia 10.06.2015.

(ok.27%) . Szacuje się, że ok. 70% gospodarstw rolnych w powiecie produkuje na rynek, pozostałe na własne potrzeby.

Tabela 51. Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych

Rok	2010
ogółem	8331
do 1 ha włącznie	2517
powyżej 1 ha razem	5814
1 - 5 ha	3547
1 - 10 ha	5194
1 - 15 ha	5583
5 - 10 ha	1647
5 - 15 ha	2036
10 -15 ha	389
5 ha i więcej	2267
10 ha i więcej	620
15 ha i więcej	231

Źródło: BDL GUS.

Wśród wszystkich gospodarstw rolnych 7023 prowadziło działalność rolniczą, w większości są to gospodarstwa wielkości od 1 do 15 ha – 5409.

Tabela 52. Gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą

Rok	2010
ogółem	7023
do 1 ha włącznie	1384
powyżej 1 ha razem	5639
1 - 5 ha	3382
1 - 10 ha	5021
1 - 15 ha	5409
5 - 10 ha	1639
5 - 15 ha	2027
10 -15 ha	388
5 ha i więcej	2257
10 ha i więcej	618
15 ha i więcej	230

Źródło: BDL GUS.

Powierzchnia gospodarstw rolnych wynosi 40814,04 ha. Największą powierzchnię posiadają gospodarstwa od 1 do 15 ha, najmniejszą – do 1 ha włącznie.

Tabela 53. Powierzchnia gospodarstw rolnych wg grup obszarowych użytków rolnych

	Jednostka miary	2010
gospodarstwa ogółem		
ogółem	ha	40814,04
do 1 ha włącznie	ha	1708,57
powyżej 1 ha razem	ha	39105,47
1 - 5 ha	ha	12632,62
1 - 10 ha	ha	26746,16
1 - 15 ha	ha	322 od 195,99
5 - 10 ha	ha	14113,54
5 - 15 ha	ha	19663,37
10 -15 ha	ha	5549,83
5 ha i więcej	ha	26472,85
10 ha i więcej	ha	12359,31
15 ha i więcej	ha	6809,48
gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą		
ogółem	ha	39708,86
do 1 ha włącznie	ha	1130,74
powyżej 1 ha razem	ha	38578,12
1 - 5 ha	ha	12196,69
1 - 10 ha	ha	26250,43
1 - 15 ha	ha	31785,26
5 - 10 ha	ha	14053,74
5 - 15 ha	ha	19588,57
10 -15 ha	ha	5534,83
5 ha i więcej	ha	26381,43
10 ha i więcej	ha	12327,69
15 ha i więcej	ha	6792,86

Źródło: BDL GUS.

Specjalizacja produkcji rolniczej ukierunkowana jest na potrzeby zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego. Wśród upraw istotny areal zajmują uprawy truskawek, malin, porzeczek i sadów wiśniowych.

Wśród gospodarstw specjalistycznych na uwagę zasługuje Gospodarstwo Ogrodnicze Marii i Jarosława Ptaszek JMP Flowers w Stężycy. Jest to największy w Polsce i drugi w Europie producent anturium pod szkłem. Gospodarstwo produkuje również róże oraz storczyki.

Szczególnym rodzajem produkcji rolnej w powiecie są gospodarstwa rybne, które znajdują się m.in. w: Jagodnem (gmina Kłoczew) - ok. 220 ha, Sobieszynie - 205 ha, Ułężu - ok. 77 ha i w Rykach - 283 ha.

Znaczna część gospodarstw zajmuje się również hodowlą bydła mlecznego (ponad 2000 gospodarstw).

Do największych zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego prowadzących działalność na terenie powiatu ryckiego należą: Spółdzielnia Mleczarska w Rykach, ALLMIZ Sp. z o.o.

w Dęblinie (mrożonki) i Polski Ogród Sp. z o.o. w Rykach (przetwórstwo owocowo-warzywne).

5 Infrastruktura techniczna

5.1. Komunikacja

Powiat Rycki charakteryzuje się dobrą dostępnością komunikacyjną. Przez jego obszar przebiegają dwie drogi krajowe tj.: droga krajowa nr 17/E373, łącząca centrum Polski ze wschodnimi przejściami granicznymi, jest to najkrótsza trasa z Warszawy do Lwowa, położona w dodatkowym korytarzu transportowym TINA i w sieci TEN-T: Gdańsk – Warszawa – Lublin – Kowel/Lwów – Odessa/Bukareszt oraz krajowa nr 48 o znaczeniu międzyregionalnym i regionalnym relacji Tomaszów Mazowiecki – Dęblin – Moszczanka – Kock, spinająca drogi krajowe nr 8,7,79, 17 i 19.

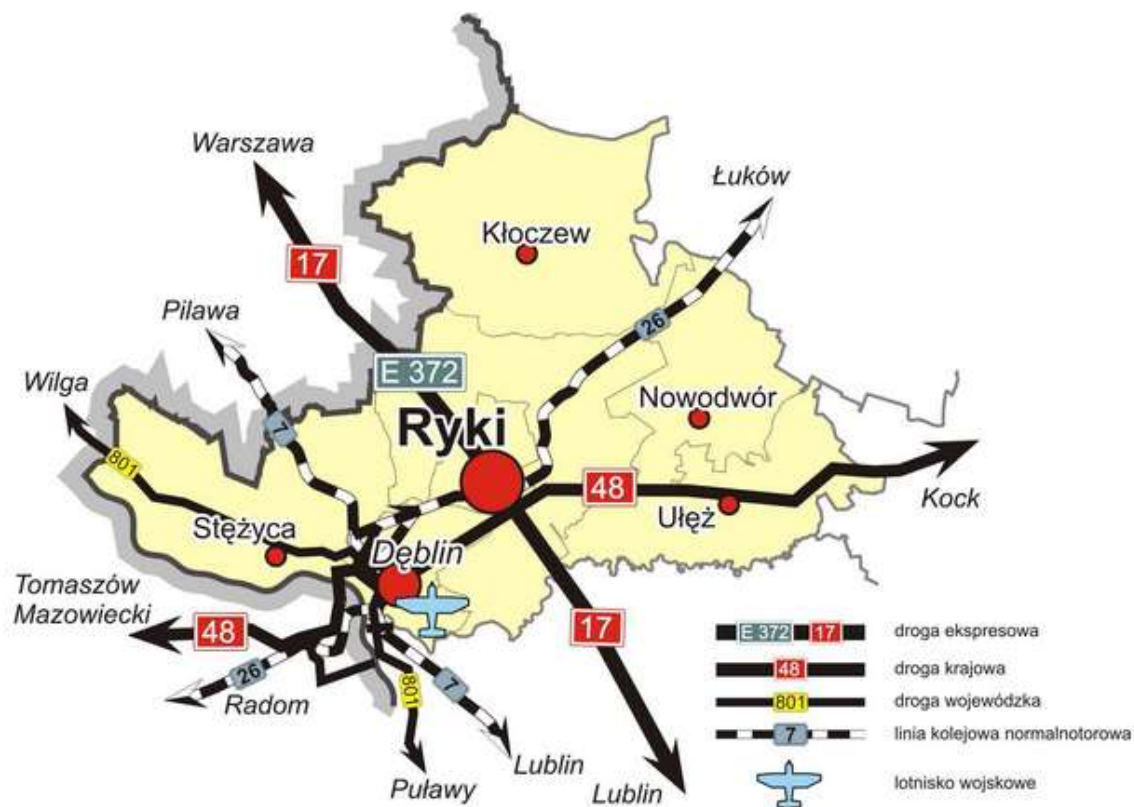
Droga nr 17 zostanie przebudowana do parametrów drogi ekspresowej S17, a część tej drogi na terenie Gminy Ryki zostanie poprowadzona nowym śladem, stanowiąc obwodnicę miasta Ryki po jego wschodniej części. Początek zaprojektowanego odcinka na terenie gminy znajduje się w miejscowości Niwa Babicka, na granicy województw mazowieckiego i lubelskiego, zaś koniec zaprojektowanego odcinka znajduje się w m. Sielce/Chrzążówek (węzeł Kurów Zachód), gdzie będzie węzeł komunikacyjny łączący drogę S17 z drogą S12. Na tym odcinku S17 planowane są 4 węzły drogowe: „Ryki Północ” na wlocie od strony Warszawy, „Ryki Południe” w Moszczance na połączeniu z DK48, „Skrudki” na skrzyżowaniu z drogą powiatową nr 2500L w Skrudkach oraz „Żyrzyn” – przed obecnym rondem w tej miejscowości, od strony Lublina, gdzie będzie włączenie do drogi wojewódzkiej nr 824. Drogowa dostępność komunikacyjna powiatu ryckiego jest bardzo silnym atutem, który będzie rozwijany i umacniany w dalszej perspektywie rozwojowej jednostki. Po wybudowaniu drogi ekspresowej S17 z Lublina do Warszawy, S12 – drogi do mostu przez Wisłę w Puławach oraz dokończeniu południowej obwodnicy Warszawy – drogi ekspresowej S2 na odcinku od węzła „Puławska” do węzła „Lubelska”, a także wybudowaniu drogi S19 Lublin-Rzeszów powiat uzyska połączenie ze wszystkim kontynentalnymi stolicami europejskimi w standardzie dróg ekspresowych i autostrad.

Przez powiat przebiega droga nr 801 (do 2000 roku funkcjonowała jako droga krajowa, obecnie jako droga wojewódzka) o znaczeniu ponadregionalnym relacji Warszawa – Maciejowice – Stężyca - Dęblin — Puławy tzw. „Trasa „Nadwiślanka”. W planie inwestycyjnym województwa lubelskiego na najbliższe lata zawarto modernizację drogi na odcinku Puławy - Dęblin – Stężyca (granica wojewódzka). Inwestycja będzie ubiegała się o wsparcie z funduszy europejskiej z nowej perspektywy finansowej.

W granicach administracyjnych powiatu drogi krajowe i wojewódzkie posiadają łączną długość 63,181 km, z tego droga nr 17 - 15,044 km, nr 48 - 30,000 km, a 801 - 18,177 km.

Przez powiat przebiegają również ważne linie kolejowe. Znaczenie międzynarodowe posiada linia kolejowa nr 7 relacji Warszawa – Dorohusk – granica państwa położona w dodatkowym korytarzu transportowym TINA i w sieci TEN - T, natomiast znaczenie międzyregionalne – linia kolejowa nr 26 Radom-Łuków. W obecnym okresie programowania planowana jest modernizacja linii nr 7 na odcinku Warszawa-Lublin.

Należy podkreślić, że miasto Dęblin jest bardzo ważnym węzłem transportowym zarówno w województwie lubelskim, jak i w kraju.

Źródło: <http://www.wystartujbiznesem.pl/index.php/page/show/2>, 29.06.2015.

Na sieć dróg w powiecie składa się 502,37 km dróg różnych kategorii, w tym dróg krajowych-45,11 km oraz dróg wojewódzkich 19,766 km. Najbardziej liczne są drogi powiatowe, których długość wynosi 342 km o nawierzchni twardej, 298 km dróg o nawierzchni twardej ulepszonej oraz prawie 42 km dróg gruntowych. Ponadto na obszarze powiatu znajduje się ok. 279,16 km dróg gminnych o nawierzchni twardej, 217 km. dróg o nawierzchni ulepszonej i 116 km dróg o nawierzchni gruntowej.

Drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km² wynoszą 86 km, dla porównania wartość tego wskaźnika dla województwa lubelskiego w roku 2013 wyniosła 71,4.

Tabela 54. Długość dróg gminnych i powiatowych na obszarze Powiatu Ryckiego.

	Jednostka miary	2011	2012	2013
DROGI PUBLICZNE GMINNE				
Drogi gminne w powiecie				
o nawierzchni twardej	km	226,0	227,0	228,3
o nawierzchni twardej ulepszonej	km	215,5	216,5	217,5
o nawierzchni gruntowej	km	118,0	117,6	116,7
DROGI PUBLICZNE POWIATOWE				
Drogi powiatowe wg typu nawierzchni				
o nawierzchni twardej	km	300,7	300,7	300,7
o nawierzchni twardej ulepszonej	km	298,8	298,8	298,8
o nawierzchni gruntowej	km	41,9	41,9	41,9
Drogi - wskaźniki				
drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni				
na 100 km ²	km	85,6	85,8	86,0
na 10 tys. ludności	km	89,5	90,5	91,1
drogi gminne i powiatowe o gruntowej nawierzchni				
na 100 km ²	km	26,0	25,9	25,8
na 10 tys. ludności	km	27,2	27,3	27,3

Źródło: BDL GUS.

Tabela 55. Wykaz dróg powiatowych w poszczególnych gminach powiatu ryckiego.

Lp.	Miasto	Gmina	Nr drogi	Nazwa drogi
1.	2.	3.	4.	5.
1.	DĘBLIN		1436 L	Dęblin/ul.Skotnickiego/-Bobrowniki-Sędowice-Sarny-Ulęż ul. Skotnickiego
			1438 L	Ryki/ul.Słowackiego/-Dęblin/ul.Stawska, .ul.1-goMaja, ul.Tysiąclecia, ul. Michalinowska, ul. Wolności, ul. Kościuszki ul. Stawska ul. 1-go Maja ul. Tysiąclecia ul. Michalinowska ul. Wolności ul. Kościuszki
			1439 L	Dęblin-ul.Balonna, ul.Spaceerowa, ul.Krasickiego ul. Balonna ul. Spacerowa ul. Krasickiego
			1440 L	Dęblin-ul.Konopnickiej,ul.Lipowa, ul.Jagiellońska, ul.Staromiejska ul. Konopnickiej ul. Lipowa ul. Jagiellońska ul. Staromiejska
			1441 L	Dęblin-ul. Grunwaldzka
			1442 L	Dęblin-ul. Okólna
			1443 L	Dęblin-ul. Partyzantów
			1444 L	Dęblin-ul. Towarowa
			1445 L	Dęblin-ul. Stawska, ul.1-go Maja, ul. Składowa ul. Stawska ul. 1-go Maja ul. Składowa
2.	RYKI		1349 L	Ryki/ul.Lukowska,ul.Młynarska/-Grabów Szlachecki-Kobylczyk ul. Lukowska ul. Młynarska
			1405 L	Ryki/ul.Swatowska/-Stężycza ul. Swatowska
			1415 L	Ryki/ul.Poniatowskiego, ul.Królewska/- Kłoczew-gr.woj./Żelechów/ ul. Poniatowskiego ul. Królewska
			1426 L	Ryki/ul.Sadowa/-Oszczywik-Borki- Niedźwiedź ul. Sadowa
			1438 L	Ryki/ul.Słowackiego/-Dęblin/ul.Stawska, ul.1-go Maja, ul.Tysiąclecia, ul.Michalinowska, ul. Wolności, ul.Kościuszki/ ul. Słowackiego
			1446 L	Ryki,ul.Zytnia,ul.Janiszezwska ul. Żytnia ul. Janiszewska
			1447 L	Ryki, ul. Przemysłowa

3.	Kłoczew	1346 L 1347 L 1409 L 1410 L 1411 L 1412 L 1413 L 1414 L 1415 L 1416 L 1418 L 1419 L 1420 L 1421 L 1422 L 1424 L	/Żelechów/gr.woj.-Sokola-Okrzeja Wojciechówka-Bramka-Jagodne Wylezin-Ownia-Stara Dąbia /Trojanów/gr.woj.-Kłoczew /Babice/gr.woj.-Zadybie Stare Wola Zadybska-Zaryte /Żelechów/gr.woj.-Wola Zadybska- gr.woj./Trojanów/ /dr.kraj.17-Mroków/gr.woj.-Zadybie Stare Ryki/ul.Poniatowskiego,ul.Królewska/- Kłoczew-gr.woj./Żelechów/ Kurzelaty-Kłoczew Zadybie Stare-Huta Zadybska Stryj-Gózd Kłoczew-Gózd-Okrzeja Kłoczew-Padarz-Rzyczyna Kłoczew-Czernic-Grabów Szlachecki Sokola-Gózd
4.	Nowo dwór	1349 L 1361 L 1423 L 1426 L 1428 L 1429 L 1430 L 1431 L	Ryki/ul.Lukowska,ul.Młynarska/-Grabów Szlachecki-Kobylczyk Wola Gułowska-Kalinowy Dół-Lendo Wielkie dr.kraj.48-Trzcianka-Nowodwór-Lendo Wielkie Ryki/ul.Sadowa/-Oszczywik-Borki- Niedźwiedz Grabów Szlachecki-Nowodwór-Białki Dolne Grabów Szlachecki-Lendo Ruskie- Sobieszyn Ryki-Ogonów-Bazanów Nowy-Nowodwór Zosin-Zielony Kąt
5.	Ryki	1349 L 1405 L 1406 L 1408 L 1409 L 1415 L 1417 L 1425 L 1426 L 1427 L 1430 L 1436 L 1437 L	Ryki/ul.Lukowska,ul.Młynarska/-Grabów Szlachecki-Kobylczyk Ryki/ul.Swatowska/-Stężyca Niwa Babicka-Edwardów-Swaty Stara Dąbia -Zalesie Wylezin-Ownia-Stara Dąbia Ryki/ul.Poniatowskiego,ul.Królewska/- Kłoczew-gr.woj./Żelechów/ Ownia-Potok dr.kraj48-Bazanów Stary-Brusów-Falentyn Ryki/ul.Sadowa/-Oszczywik-Borki- Niedźwiedz dr.pow.1415 L-Rososz Ryki-Ogonów-Bazanów Nowy-Nowodwór Dęblin/ul.Skotnickiego/-Bobrowniki- Sędowice-Sarny-Ułęż Krasnoglina-Bobrowniki-Niebrzegów- dr.woj.845
6.	Stężyca	1400 L 1401 L 1402 L 1403 L 1404 L 1405 L 1407 L	/Mościska/gr.woj.-Paprotnia-dr.woj.801 gr.woj.-Sokoloniec-Długowola Błędowice-Brzeście-Prażmów /Zyczyn/gr.woj.-Błędowice-Rokitnia Stara /Więcków/gr.woj.-Zielonka-Brzeziny Ryki/ul.Swatowska/-Stężyca Rokitnia Stara-Dęblin

7.		Ułęż	1424 L	dr.kraj.48-Trzcianka-Nowodwór-Lendo Ruskie
			1428 L	Grabów Szlachecki-Nowodwór-Białki Dolne
			1429 L	Grabów Szlachecki-Lendo Ruskie-Sobieszyn
			1431 L	Zosin-Zielony Kąt
			1432 L	Przytoczno-Walentynów-Lendo Ruskie
			1433 L	dr.kraj.48-Podlodów-Podlodówka
			1434 L	dr.kraj.48-Ułęż-Baranów
			1435 L	Ułęż-Sobieszyn-Jeziorzany
			1436 L	Dęblin/ul.Skotnickiego/-Bobrowniki-Sędowice-Sarny-Ułęż

Zarówno drogi gminne jak i powiatowe na terenie Powiatu sukcesywnie są modernizowane w ramach dostępnych środków publicznych oraz funduszy europejskich. Powiat Rycki za pomocą Powiatowego Zarządu Dróg odpowiada na odpowiedni stan nawierzchni, dostępność, przejezdność oraz bezpieczeństwo na drogach powiatowych. Stan dróg można ocenić jako zróżnicowany, a duża eksploatacja oraz zwiększony ruch kołowy nakłada konieczność przeprowadzania systematycznych inwestycji mających na celu poprawę infrastruktury, usprawnienie układu komunikacyjnego oraz zwiększenie bezpieczeństwa i integracji z gminnymi, wojewódzkimi i krajowymi odcinkami drogowymi.

Powiat Rycki uzyskał dofinansowanie w 2014 r. na realizację jednej z większych inwestycji drogowych w tym regionie. Projekt pod nazwą: „Zwiększenie dostępności obszarów wiejskich do lokalnych ośrodków gospodarczych i instytucji publicznych poprzez partnerską przebudowę dróg powiatowych bezpośrednio połączonych z drogą krajową Nr 48” zakłada przebudowę kilku ciągów drogowych dróg powiatowych na terenie miasta Dęblin i gminy Ryki. Na terenie gminy Ryki będzie realizowana największa część inwestycji. I tak ciąg drogowy drogi powiatowej 1436L Dęblin - Bobrowniki - Sędowice - Sarny - Ułęż będzie przebudowany na długości 4600 mb tj. od skrzyżowania z drogą krajową nr 48 w mieście Dęblin do skrzyżowania z planowaną do przebudowy drogą powiatową 1437L w centrum Bobrownik. Drugi ciąg drogowy drogi powiatowej 1437L Krasnoglina - Bobrowniki - Niebrzegów - droga wojewódzka 845 zaplanowano do przebudowy od skrzyżowania z drogą krajową Nr 48 w m. Krasnoglina do przeprawy mostowej na rz. Wieprz w Bobrownikach (granicy powiatu ryckiego i puławskiego). W ramach zadania w centrum miasta Dęblin, zaplanowano przebudowę dwóch ciągów drogowych na odcinkach dotychczas niezmodernizowanych przez Powiat Rycki tj. nowa nawierzchnia na ulicy Składowej wraz z przebrukowaniem chodników i odwodnieniem oraz ul. 1 Maja nowa nawierzchnia i przebrukowanie istniejącego chodnika i budowa nowego chodnika po prawej stronie ulicy. Dla zwiększenia bezpieczeństwa użytkowników dróg

zaplanowano wykonanie urządzeń bezpieczeństwa ruchu - poręczy ochronnych oraz znaków aktywnych na wysięgniku, zasilanych energią słoneczną, wykonanie oznakowania poziomego grubowarstwowego na całym ciągu ulic wraz ze skrzyżowaniami.

W ramach projektu przebudowanych zostanie prawie 15 km dróg powiatowych.

Pozostałe inwestycje drogowe realizowane przez powiat w latach 2007-2015 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 56. Wykaz najważniejszych inwestycji drogowych realizowanych przez Starostwo Powiatowe w Rykach w latach 2007-2015

Rok	Tytuł projektu	Program	Wartość zadania
2007	„Przebudowa drogi powiatowej Ryki – Oszczywilk – Borki”.		1 778 893,36
2008	„Przebudowa drogi powiatowej Kłoczew – Żelechów”		795 791,71
	„Przebudowa przepustu pod ul. Słowackiego w Rykach”		149 762,48
	„Budowa kładki i modernizacja ulic Spacerowej, Składowej i Krasickiego w Dęblinie”		1 365 365,24
	„Przebudowa drogi nr 1422L Kłoczew – Czernic-Grabów Szlachecki”		219 966,00
2009	„Przebudowa chodnika w ul. Poniatowskiego w Rykach”		115 000,00
	„Przebudowa drogi 1428L Nowodwór Borki „		579 249,00
	„Budowa chodnika przy drodze powiatowej Nr 1349L w m. Leopoldów”		96 440,00
	„Budowa chodnika przy drodze powiatowej Nr 1405L – ul. Swatowska,,		49 299,00
2010	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1418L Zadybie Stare - Stryj		1 599 996,73
	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1446L ul. Żytnia od km 0+000 do km 0+107w Rykach.		187 793,90
	Partnerska przebudowa dróg powiatowych na terenie Gmin Nowodwór, Ułęż, Ryki, Stężycza	Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych	3 126 313,81
2011			6 754 031,86

	Kompleksowa przebudowa infrastruktury drogowej od drogi krajowej nr 17 do drogi krajowej nr 48 w miastach Ryki i Dęblin w ramach zadania Poprawa wewnętrznej spójności komunikacyjnej województwa lubelskiego poprzez budowę i przebudowę dróg powiatowych zwiększających dostępność do dróg krajowych i wojewódzkich.	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013	
2012	Przebudowa dróg powiatowych Nr 1438L od km 1+000 do km 1+500 (ul. Michalinowska) i Nr 1443L od km 0+340 do km 0+840 (ul. Partyzantów) w Dęblinie.		272 434,11
	„Przebudowa drogi powiatowej Nr 1422L od km 0+000 do km 2+000 w gm. Kłoczew”		549 935,58
	„Poprawa spójności komunikacyjnej powiatu ryckiego poprzez przebudowę dróg powiatowych Nr 1423L i 1428L”.	Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych Etap II Bezpieczeństwo – Dostępność - Rozwój	1 004 462,68
	„Przebudowa drogi powiatowej Nr 1418L w miejscowości Stryj		819 769,60
2013	Poprawa dostępności komunikacyjnej powiatu ryckiego poprzez przebudowę drogi powiatowej Nr 1349L w gminie Nowodwór	Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych Etap II Bezpieczeństwo – Dostępność - Rozwój	1 260 325,51
	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1438L (ul. Kościuszki) w Dęblinie		137 237,82
	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1421L Kłoczew-Kawęczyn		327 318,00
2014	Poprawa dostępności powiatu ryckiego do sieci dróg powiatu garwolińskiego poprzez przebudowę drogi powiatowej 1413L	Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych Etap II Bezpieczeństwo – Dostępność - Rozwój	1 293 307,97
	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1421L Kłoczew-Padarz		141 557,63
	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1347L w m. Wojciechówka		178 027,74
	Remont drogi powiatowej Nr 1403L Życzyn gr. woj. - Błędowice – Rokitnia Stara		119 797,08
	Przebudowa przepustu drogowego w ciągu drogi powiatowej Nr 1361L Wola Gułowska – Kalinowy Dół – Lendo Wielkie		142 522,56
	Przebudowa chodników w mieście Ryki		800 000,00
2015	Zwiększenie dostępności obszarów wiejskich do lokalnych ośrodków gospodarczych i instytucji publicznych poprzez partnerską przebudowę dróg	Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych	3 480 000,00

	powiatowych bezpośrednio połączonych z drogą krajową Nr 48	Etap II Bezpieczeństwo – Dostępność - Rozwój	
--	---	---	--

Źródło: Starostwo Powiatowe w Rykach.

Należy podkreślić, iż w latach 2010-2014 zmodernizowano przebudowano łącznie 49,752 km dróg wraz z infrastrukturą towarzyszącą.

Łącznie w latach 2007-2015 na poprawę stanu infrastruktury dróg publicznych wydano ponad 28 mln zł. W roku 2013 wydatki na transport i łączność stanowiły 8,4 % budżetu powiatu, natomiast w roku 2010, było to aż 23,6%. Świadczy to o intensywnej polityce inwestycyjnej powiatu w zakresie poprawy infrastruktury drogowej i bezpieczeństwa na drogach w regionie, a co się z tym wiąże rosnącej liczby dróg w powiecie o dobrym stanie technicznym.

Reasumując, realizowane przez Powiat Rycki inwestycje wpływają na podniesienie jakości życia mieszkańców Powiatu, standardu użytkowanych dróg powiatowych oraz podniesienia bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

Pomimo, szeregu inwestycji poprawiających stan dróg publicznych, nadal niepokojącym zjawiskiem jest znaczna liczba wypadków komunikacyjnych do jakich dochodzi na obszarze powiatu, pomimo iż z roku na rok ona systematycznie maleje. Składa się na to szereg czynników, a tylko jednym z nich jest stan infrastruktury technicznej.

Na terenie Powiatu Ryckiego w roku 2013 doszło do 58 wypadków, w których śmierć poniosły 4 osoby, a 73 zostały ranne. Najwięcej wypadków, bo 26, było na terenie miasta i gminy Ryki. Zginęły w nich 2 osoby. Następnie w gminie Ułęż (14) i Dęblinie (9). W gminie Kłoczew i Stężycza było po 4 wypadki. Natomiast w gminie Nowodwór odnotowano 1 wypadek.¹⁶

Tabela 57. Wypadki drogowe w Powiecie Ryckim.

	Jednostka miary	2011	2012	2013
WYPADKI DROGOWE				
Wypadki drogowe i ich ofiary				
wypadki ogółem	-	72	71	58
ofiary śmiertelne	osoba	12	12	4
ranni	osoba	87	90	73
Ofiary wypadków - wskaźniki				
ofiary śmiertelne na 100 tys. pojazdów	osoba	28,17	27,38	8,85

¹⁶ <http://twojglos.pl/ps-31336-cztery-osoby-zginely-w-wypadkach/>, z dnia 11.06.2015.

ofiary śmiertelne na 100 tys. ludności	osoba	20,32	20,47	6,88
ranni na 100 tys. pojazdów	osoba	204,23	205,33	161,45

Źródło: BDL GUS.

Powiat Rycki przecinają dwie drogi krajowe: nr 17 i 48. To właśnie na nich dochodzi do największej liczby wypadków. Na tych drogach doszło do prawie połowy wszystkich wypadków z terenu powiatu. Na drodze wojewódzkiej nr 801 były 4 wypadki. Więcej, bo 19 wypadków, miało miejsce na drogach powiatowych, a na gminnych 7. Jednym z najniebezpieczniejszych miejsc i to nie tylko w skali powiatu, ale również województwa, jest skrzyżowanie dróg krajowych w Moszczance (gm. Ryki). Sytuacja uległa tu poprawie po zamontowaniu sygnalizacji świetlnej.

Najniebezpieczniejsze ulice i drogi w powiecie¹⁷:

Ryki

- ul. Warszawska – 49 zdarzeń (3 wypadki) – droga krajowa
- ul. Lubelska – 25 zdarzeń (4 wypadki) – droga krajowa
- ul. Słowackiego – 24 zdarzenia (2 wypadki) – droga powiatowa

Gmina Ryki

- Moszczanka – 25 zdarzeń (5 wypadków) – droga krajowa
- Sierskowola – 8 zdarzeń
- Niwa Babicka – 7 zdarzeń (1 wypadek)
- Swaty – 7 zdarzeń

Dęblin

- ul. Warszawska – 19 zdarzeń (3 wypadki) – droga krajowa
- ul. Wiślana – 14 zdarzeń – droga wojewódzka
- ul. Stawska – 13 zdarzeń (1 wypadek) – droga powiatowa

Gmina Kłoczew

- ul. Długa – 6 zdarzeń (1 wypadek)
- ul. Klonowa – 3 zdarzenia
- Gózd – 2 zdarzenia

Gmina Stężycza

- Brzeziny – 6 zdarzeń (1 wypadek)

¹⁷ Tamże.

- Stężycza, ul. Królewska – 5 zdarzeń (2 wypadki)
- Brzeźce – 5 zdarzeń

Gmina Nowodwór

- Nowodwór – 8 zdarzeń
- Grabów Szlach. – 6 zdarzeń
- Jakubówka – 2 zdarzenia

Gmina Ułęż

- Korzeniów – 10 zdarzeń (3 wypadki)
- Sobieszyn – 10 zdarzeń (1 wypadek)
- Sarny – 9 zdarzeń (3 wypadki)

Szlaki rowerowe w Powiecie Ryckim

Przez teren ten przechodzi Szlak Bursztynowy (należący do tzw. Zielonych Szlaków *Greenways*). W Mieście Dęblin istnieje szlak okrężny (niebieski), wokół miasta i dwa krótkie szlaki "łącznikowe" (czarne) prowadzące do ciekawych miejsc. W ciągach szlaków rowerowych w Dęblinie zorganizowane są 3 miejsca odpoczynku. W ramach Szlaku Ziemi Łukowskiej wyznakowano szlaki w gminach Kłoczew i Nowodwór

Na obszarze Powiatu ryckiego istnieje 14,7 km ścieżek rowerowych (w tym 11,4 km w Dęblinie), z czego ponad 13 jest pod zarządem starostwa.

Tabela 58. Komunikacja miejska w Powiecie Ryckim – ścieżki rowerowe

	Jednostka miary	2011	2012	2013
ścieżki rowerowe ogółem	km	10,2	12,8	14,7
będących pod zarządem starostwa	km	-	-	13,2
będących pod zarządem urzędu marszałkowskiego	km	-	-	1,5
ścieżki rowerowe na 10 tys. km ²	km	165,9	208,1	239,0
ścieżki rowerowe na 10 tys. ludności	km	1,7	2,2	2,5

Źródło: BDL GUS.

O wysokiej randze powiatu świadczy również istniejące lotnisko w Dęblinie, o charakterze wojskowym, użytkowane przez Wyższą szkołę Oficerską Sił Powietrznych. Na lotnisku funkcjonuje Aeroklub Orląt, jeden z prężniejszych klubów tego typu w kraju.

Przez obszar powiatu przepływa rzeka Wisła, która została zakwalifikowana do śródlądowych dróg wodnych o znaczeniu regionalnym, jako droga wodna klasy Ib.

5.2. Infrastruktura sanitarna

Sieć wodociągowa

Stopień zwodociągowania powiatu jest wyższy od jego skanalizowania. Wyprzedzanie budowy wodociągów w stosunku do budowy kanalizacji sanitarnej jest niekorzystne z ekologicznego punktu widzenia. Zwiększa się, bowiem i ułatwia dostęp do czystej, bieżącej wody przy braku możliwości unieszkodliwiania powstających w zwiększonej ilości ścieków bytowych. Należy jednak zaznaczyć, że nieczystości oczyszczane są tu również w przydomowych oczyszczalniach ścieków. Na terenie Powiatu Ryckiego obserwuje się intensywną rozbudowę sieci kanalizacyjnej.

Kanalizacja deszczowa na terenie Powiatu jest bardzo skąpa. Obejmuje nieliczne tereny w miastach Powiatu oraz największych jednostek administracyjnych.

Całkowita długość sieci wodociągowej rozdzielczej w Powiecie Ryckim wyniosła 654,7 km na koniec 2013 r. Zwiększa się długość sieci wodociągowej przy jednoczesnym zmniejszeniu ilości zużytej wody. Z sieci wodociągowej korzysta ponad 47 tys. ludzi.

Tabela 59. Charakterystyka sieci wodociągowej na obszarze powiatu ryckiego w latach 2011-2013.

	Jednostka miary	2011	2012	2013
Wodociągi				
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	623,0	654,1	654,7
długość czynnej sieci rozdzielczej będącej w zarządzie bądź administracji gminy	km	343,1	374,0	374,4
długość czynnej sieci rozdzielczej będącej w zarządzie bądź administracji gminy, eksploatowanej przez jednostki gospodarki komunalnej	km	178,8	208,2	208,6
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	11246	11693	11796
woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam3	1492,5	1382,7	1371,4
ludność korzystająca z sieci wodociągowej w miastach	osoba	24437	24214	24027
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	47401	47425	47290
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca	m3	25,3	23,6	23,6
zużycie wody w gospodarstwach domowych w miastach na 1 mieszkańca	m3	23,9	23,8	21,7
zużycie wody w gospodarstwach domowych na wsi na 1 mieszkańca	m3	26,5	23,4	25,3

Źródło: BDL GUS.

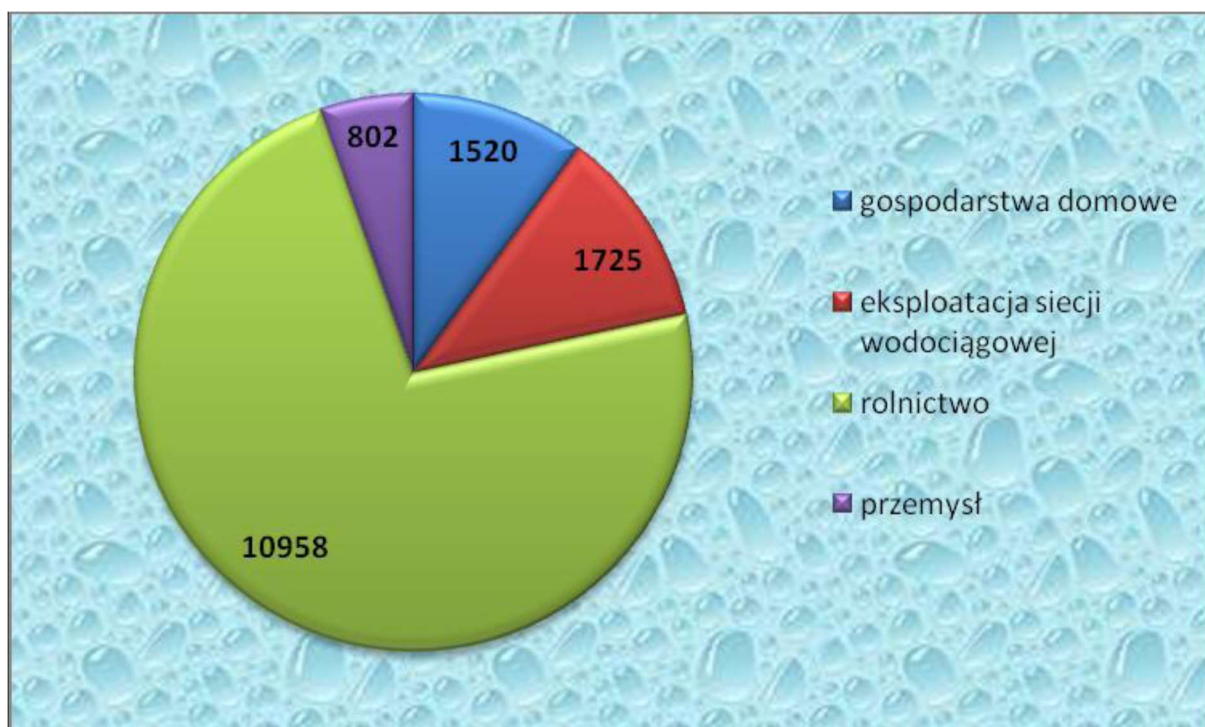
Na obszarze powiatu, gminą najbardziej zwodociągowaną jest Gmina Ryki, znajduje się tam 221 km sieci wodociągowej. Najmniej czynnej sieci wodociągowej występuje na obszarze Gminy Ułęż - zaledwie 47,8 km. Jednocześnie występuje tu największe zużycie wody na mieszkańca – 32,1 m³, przy średniej dla powiatu wynoszącej 23,6 m³.

Tabela 60. Urządzenia sieciowe w poszczególnych gminach powiatu.

Jednostka terytorialna	dlugość czynnej sieci rozdzielczej	woda dostarczona gospodarstwom domowym	ludność korzystająca z sieci wodociągowej		zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca
	2013	2013	2013		2013
	km	dam3	osoba	%	m3
Powiat Rycki	654,7	1371,4	47290	81,4	23,6
Dęblin	58,2	328,9	14724	86,3	19,2
Kłoczew	165,8	184,7	4676	63,2	24,9
Nowodwór	72,6	101,3	3405	80,8	24,1
Ryki	221,3	486,2	18220	87,6	23,4
Stężyca	89,0	165,2	3655	68,5	31,3
Ułęż	47,8	105,1	2610	79,4	32,1

Źródło: stat.gov.pl

Głównym źródłem zaopatrzenia w wodę w Powiecie Ryckim zarówno gospodarstw domowych jak i rolnictwa oraz przemysłu są wody podziemne. W strukturze poboru wody wyraźnie dominuje jej wykorzystanie na cele rolnicze, ponad 11-krotnie większe niż na cele przemysłowe i na potrzeby gospodarstw domowych. Pobór wody na cele rolnicze jest związany z warunkami meteorologicznymi. W okresach suchych jej wykorzystanie jest znacznie większe.

Wykres 6. Struktura poboru wody w Powiecie Ryckim w 2009 r. (w dam³)

Źródło: „Program ochrony środowiska dla powiatu ryckiego na lata 2010-2013 z perspektywą do 2017”

Sieć kanalizacji sanitarnej

Całkowita długość sieci kanalizacyjnej w Powiecie Ryckim wynosi 108,6 km. W latach 2011-2013 wzrosła ilość przyłączy kanalizacyjnych do sieci o 193, do 2395 w 2013 r. Z sieci kanalizacji sanitarnej korzysta łącznie 16 939 osób. W ciągu ostatnich 3 lat (2011-2013) liczba ta wzrosła o 461 osób, co stanowi wzrost o 16,93%.

Tabela 61. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na obszarze powiatu ryckiego w latach 2011-2013

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2011	2012	2013
Kanalizacja				
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	100,7	107,1	108,6
długość czynnej sieci kanalizacyjnej będącej w zarządzie bądź administracji gminy	km	24,9	31,3	31,4
długość czynnej sieci kanalizacyjnej będącej w zarządzie bądź administracji gminy eksploatowanej przez jednostki gospodarki komunalnej	km	20,8	20,8	20,9
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	2202	2332	2395
ścieki odprowadzone	dam ³	1617	1389	1531,0
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w miastach	osoba	14672	14548	14748
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	16478	16712	16939

Źródło: BDL GUS.

Z sieci kanalizacji sanitarnej w 2013 r. korzystało łącznie 29,2 % ludności powiatu, w tym zaledwie 7% mieszkańców wsi.

Znacznie lepiej przedstawiają się wskaźniki dotyczące sieci wodociągowej, którą objętych jest ponad 81 % mieszkańców powiatu, w tym prawie 75% mieszkańców wsi.

Tabela 62. Korzystający z instalacji w % ogółu ludności

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2011	2012	2013
ogółem				
wodociąg	%	80,6	81,3	81,4
kanalizacja	%	28,0	28,7	29,2
w miastach				
wodociąg	%	88,7	88,8	88,9
kanalizacja	%	53,2	53,4	54,6
na wsi				
wodociąg	%	73,4	74,7	74,9
kanalizacja	%	5,8	7,0	7,1

Źródło: BDL GUS.

Gospodarka ściekowa

System oczyszczania ścieków na terenie powiatu ryckiego jest oparty na dwóch zbiorczych oczyszczalniach ścieków, które oczyszczają ścieki w technologii mechaniczno – biologicznej. Skanalizowane obszary powiatu to tereny miast Ryki i Dęblin oraz częściowo gminy Stężycza. Pozostały obszar powiatu nie posiada systemu kanalizacyjnego lub istnieje on w bardzo ograniczonym zakresie. Ścieki gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych (szamba) bądź bezpośrednio wprowadzane do gruntu lub cieków wodnych. Jest to jedna z głównych przyczyn wysokiego stężenia bakterii typu fekalnego w wodach powierzchniowych płynących jak i stojących znajdujących się na terenie powiatu.

Na terenie powiatu funkcjonuje 6 komunalnych oczyszczalni ścieków – duże komunalne oczyszczalnie ścieków w: Dęblinie (6 230 m³/dobę), w Rykach (6 990 m³/dobę) oraz w Sobieszynie-Brzozowa (72 m³/dobę). W 2008 roku gmina Ułęż przejęła oczyszczalnię ścieków w Podlodowie obsługującą dwa bloki mieszkalne. Jest to oczyszczalnia mechaniczno–biologiczna o przepustowości 12 m³/d. W Gminie Kłoczew funkcjonuje mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków o przepustowości 140 m³/d. Również na terenie Gminy Nowodwór funkcjonuje jedna oczyszczalnia ścieków komunalnych o przepustowości 60 m³/dobę. Łączna przepustowość oczyszczalni wynosi 13 907 m³/dobę, w tym 6000 m³/dobę z podwyższonym usuwaniem biogenów w Dęblinie.

Tabela 63. Komunalne oczyszczalnie ścieków wg gmin w Powiecie Ryckim.

Jednostka terytorialna	biologiczne	z podwyższonym usuwaniem biogenów
	2013	2013
	szt.	szt.
Powiat Rycki	6	1
Dęblin	1	1
Kłoczew	1	0
Nowodwór	1	0
Ryki	1	0
Ułęż	2	0

Źródło: stat.gov.pl

Tabela 64. Komunalne oczyszczalnie ścieków w Powiecie Ryckim.

	Jednostka miary	2011	2012	2013
KOMUNALNE OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW				
Oczyszczalnie komunalne				
biologiczne	szt.	4	4	6
z podwyższonym usuwaniem biogenów	szt.	1	1	1
Wielkość (przepustowość) oczyszczalni wg projektu				
biologiczne	m3/dobę	7292	7292	7492
z podwyższonym usuwaniem biogenów	m3/dobę	6000	6000	6000
z podwyższonym usuwaniem biogenów na 1 mieszkańca	m3/dobę	0,10	0,10	0,10
Równoważna liczba mieszkańców				
ogółem	osoba	76966	76966	78904

Źródło: BDL GUS.

W roku 2013 oczyszczalnie ścieków oczyściły i odprowadziły do odbiornika 1531 dam³ ścieków (1389 dam³ w 2012 r.) ścieków. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rzeka Irenka oraz Wisła. Ilość odprowadzanych ścieków utrzymuje się na podobnym poziomie.

Tabela 65. Ścieki oczyszczone w ciągu roku w Powiecie Ryckim

	Jednostka miary	2011	2012	2013
Ścieki oczyszczone w ciągu roku				
odprowadzone ogółem	dam ³	1617,0	1389,0	1531,0
odprowadzane w czasie doby do kanalizacji	dam ³	4	3,8	4,2
oczyszczane łącznie z wodami infiltracyjnymi i ściekami dowożonymi	dam ³	2187	1995	2205
oczyszczane razem	dam ³	1617	1389	1531
oczyszczane biologicznie	dam ³	1080	908	969
oczyszczane z podwyższonym usuwaniem biogenów	dam ³	537	481	562
oczyszczane biologicznie i z podwyższonym usuwaniem biogenów w % ścieków ogółem	%	100,0	100,0	100,0

Źródło: BDL GUS.

Tabela 66. Ścieki oczyszczone w ciągu roku wg gmin Powiatu Ryckiego

Jednostka terytorialna	odprowadzone ogółem			odprowadzane w czasie doby do kanalizacji			oczyszczone łącznie z wodami infiltracyjnymi i ściekami dowożonymi			oczyszczone razem			oczyszczone biologicznie			oczyszczone z podwyższonym usuwaniem biogenów		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013
	dam3	dam3	dam3	dam3	dam3	dam3	dam3	dam3	dam3	dam3	dam3	dam3	dam3	dam3	dam3	dam3	dam3	dam3
Powiat Rycki	1617,0	1389,0	1531,0	4	3,8	4,2	2187	1995	2205	1617	1389	1531	1080	908	969	537	481	562
Dęblin	569,0	495,0	574,0	2	1,4	1,6	617	563	644	569	495	574	45	41	41	524	454	533
Kłoczew	0,0	0,0	29,0	0	0,0	0,1	0	0	30	0	0	29	0	0	29	0	0	0
Nowodwór	0,0	0,0	6,0	0	0,0	0,0	0	0	7	0	0	6	0	0	6	0	0	0
Ryki	1025,0	858,0	883,0	3	2,3	2,4	1558	1421	1513	1025	858	883	1025	858	883	0	0	0
Stężycza	13,0	27,0	29,0	0	0,1	0,1	0	0	0	13	27	29	0	0	0	13	27	29
Ułęż	10,0	9,0	10,0	0	0,0	0,0	12	11	11	10	9	10	10	9	10	0	0	0

Źródło: Stat.gov.pl

Z oczyszczalni ścieków komunalnych w Powiecie Ryckim korzysta 26 753 osób, co stanowi 46% ludności. Z ogólnej liczby osób podłączonych do oczyszczalni ścieków, zaledwie 4,7% stanowią mieszkańcy obszarów wiejskich. Należy podkreślić, iż z powodów ekonomicznych na terenach wiejskich instalowane są systematycznie przydomowe oczyszczalnie ścieków, które w sposób kompleksowy regulują gospodarkę ściekową w danej miejscowości.

Tabela 67. Ludność korzystająca z oczyszczalni.

	Jednostka miary	2011	2012	2013
Ludność korzystająca z oczyszczalni wg lokalizacji				
ogółem	osoba	26629	26133	26753
w miastach	osoba	25629	25350	25291
na wsi	osoba	1000	783	1462
Ludność korzystająca z oczyszczalni				
ogółem	osoba	26629	26133	26753
biologiczne	osoba	8729	8863	9643
z podwyższonym usuwaniem biogenów	osoba	17900	17270	17110
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności				
ogółem	%	45,3	44,8	46,1
w miastach	%	93,0	93,0	93,6
na wsi	%	3,2	2,5	4,7

Źródło: BDL GUS.

5.3. Gospodarka odpadami komunalnymi

Na terenie powiatu ryckiego funkcjonują dwa składowiska, na których składowane są odpady komunalne o łącznej powierzchni 3,9 ha – Składowisko Odpadów Komunalnych w Rykach i Składowisko Odpadów Komunalnych w Brzeźcach (g. Stężycyca).

Poniżej przedstawiono krótką charakterystykę składowisk odpadów¹⁸.

Ryki, ul. Janiszewska 70.

Składowisko spełnia wymogi techniczne. Sąsiedztwo składowiska stanowią tereny rolne oraz tereny leśne. Składowisko jest zarządzane przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rykach Sp. z o.o. (100% udziału Gminy Ryki). Składowisko uruchomiono w 1980 r. i zmodernizowano w 1995 r. Tereny przyległe do składowiska nie są objęte żadną formą ochrony przyrody. Powierzchnia składowiska w granicach korony wynosi 0,8 ha. Dno niecki składowiska stanowi 0,5 m warstwy gliny spełniająca funkcję izolacyjną przed

¹⁸ Plan gospodarki odpadami dla powiatu ryckiego na lata 2010-2013 z perspektywą do roku 2017

przenikaniem odcieków do podłoża. Składowisko wyposażone jest w drenaż zbierający odcieki. Na składowisku deponuje się odpady z grupy: 20 03 01 (komunalne), 19 08 01 (skratki), 19 05 03 (kompost), 17 01 07 (odpady z betonu i gruzu). Odpady deponują: Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rykach, „Polski Ogród”- Oddział w Rykach, firmy wywozowe i prywatnie własnym transportem. Odcieki ze składowiska z drenażu są odpompowywane i wywożone do oczyszczalni ścieków. Powstający w wyniku reakcji biochemicznych gaz wysypiskowy jest odprowadzany przez kominy wentylacyjne wykonane w czaszy składowiska. Składowisko posiada brodzik do dezynfekcji kół wyjeżdżających pojazdów. Na wyposażeniu składowiska są: waga, kompaktor 8t 510 K, spychacz TD-9H i inne środki transportu. Wjazdy są rejestrowane, a także prowadzona jest ewidencja deponowanych odpadów. Obiekt jest ogrodzony i otoczony pasem zieleni o szerokości 10 m. Monitoring składowiska obejmuje: wody podziemne (dwa razy w roku), gaz składowiskowy, osiadanie powierzchni składowiska oraz strukturę i skład odpadów. W ostatnich latach nie stwierdzono przekroczeń wartości dopuszczalnych we wszystkich punktach pomiarowych. Na podstawie przeglądu ekologicznego przeprowadzonego w 2002 r. (POLGEOL) stwierdzono, że istniejące składowisko odpadów komunalnych usytuowane jest w miejscu bezpiecznym dla środowiska. Naturalne uszczelnienie składowiska (warstwa gliny) właściwie zabezpiecza wody powierzchniowe i podziemne przed przenikaniem zanieczyszczeń ze składowiska.

Zgodnie z planem gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego składowisko odpadów przy ul. Janiszewskiej w Rykach przewidziane jest do zamknięcia 31.12.2015r. Wskazany termin może ulec zmianie w wyniku decyzji podjętych przez marszałka województwa na wniosek zarządzającego. Na określenie nowego terminu obowiązywania pozwoleń będą miały wpływ parametry odpadów dopuszczone do składowania oraz dostępna pojemność składowiska.

Brzeźce, Gmina Stężycza

Składowisko jest obiektem wyposażonym w niezbędne instalacje, urządzenia i zabezpieczenia zapewniające zgodne z zasadami ochrony środowiska deponowanie odpadów. Są to m.in.: • ogrodzenie, • uszczelnienie boczne i podłoża folią HDPE o grubości 1,5 mm, • system drenażu zbierającego odcieki ze studnią zbiorczą na odcieki, • oświetlenie i utwardzony plac i drogi dojazdu, • zaplecze administracyjno-socjalne (budynek socjalny i garażowo-magazynowy) •

trzy otwory dla monitoringu jakości wód podziemnych, • w 2007 roku została zamontowana waga do prowadzenia ewidencji odpadów.

W chwili obecnej nieruchomości z przeznaczeniem pod składowisko odpadów komunalnych zostały wydzierżawione firmie „EKOLIDER” Jarosław Wyglądała z siedzibą Lucin 4, 08-400 Garwolin.

Organizacja gospodarki odpadami w Powiecie Ryckim

Gospodarka odpadami w woj. lubelskim opierać się będzie na 10 regionach gospodarowania odpadami zamieszkałymi przez co najmniej 150 tys. mieszkańców w każdym. Proponowane do budowy lub rozbudowy ZZO (zakłady zagospodarowania odpadów), w uzasadnionych przypadkach składać się mogą z kilku obiektów rozmieszczonych na terenie obsługiwanych rejonów. Poszczególne obiekty w ramach ZZO będą ze sobą współpracować. Instalacje w ramach poszczególnych ZZO zapewniają m.in. redukcję odpadów komunalnych ulegających biodegradacji na poziomie przyjętym w celach.

Gminy powiatu ryckiego zostały zaliczone do dwóch regionów:

- Regionu Puławy: gmina Ryki, Dęblin, Stężycza i Ułęż,
- Regionu Północno-Zachodniego: Nowodwór i Kłoczew.

Region Puławy obejmie swym działaniem 18 jednostek administracyjnych (miast i gmin) oraz 177 tys. ludności. Oprócz gmin powiatu ryckiego należą do niego: Abramów, Michów, Karczmiska, Puławy (miasto i gmina), Baranów, Janowiec, Kazimierz Dolny, Końskowola, Kurów, Markuszów, Żyrzyn, Firlej i Wąwolnica.

Budowę w pełni wyposażonego ZZO (sortownia, instalacje do zagospodarowania odpadów ulegających biodegradacji, instalacje do produkcji paliwa z odpadów, stanowisko do demontażu odpadów wielkogabarytowych, instalacje rozdrabniania gruzu budowlanego, składowiska odpadów) przewidziano w WPGO (Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami) na lata 2008- 2019. Także na ten okres przewidziano prowadzenie selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych. System zbierania odpadów na obszarze obsługiwany przez w/w ZZO będzie dostosowany do zastosowanej w nim technologii.

Głównym zadaniem sformułowanym w WPGO 2011 związanym z ZZO Puławy jest jego rozbudowa. Dzięki tej inwestycji możliwy będzie skuteczniejszy odzysk lub unieszkodliwianie pewnych frakcji odpadów niebezpiecznych znajdujących się w strumieniu odpadów komunalnych, zbiórka odpadów wielkogabarytowych, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, odpadów budowlanych i remontowych. Wyposażenie ZZO oraz stosowane

w nim technologie muszą gwarantować realizację zakładanych dla województwa lubelskiego celów w zakresie gospodarowania odpadami oraz spełniać kryteria najlepszej dostępnej techniki (BAT).

Region Północno-Zachodni składać się będzie z trzech obiektów:

- ZZO nr 1 – Łuków-Krzywda,
- Element ZZO Stoczek Łukowski,
- ZZO nr 2 – Lubartów (częściowo funkcjonujący),
- ZZO nr 3 – Adamki.

Inwestycje i działania organizacyjno-logistyczne w ramach ZZO Puławy i obiektów regionu Północno-Zachodniego będą w przyszłości odgrywały ważną rolę w systemie gospodarki odpadami w powiecie ze względu na zamknięcie składowiska w gminie Ułęż (Sobieszyn-Brzozowa), Przestrzeni (gmina Nowodwór), Brzeźcach (gmina Stężycza) – termin zamknięcia uzależniony od uzyskania pozwolenia zintegrowanego oraz terminu zamknięcia składowiska w Rykach, którego pojemność pozwala na eksploatację do 2016. Strumień odpadów powstały na terenie powiatu będzie kierowany głównie do ZZO Puławy. Obecnie część opadów komunalnych, szczególnie z miasta Dęblin jest unieszkodliwianych poza terenem powiatu ryckiego, głównie w oparciu o instalacje Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Puławach, ul. Dęblińska. Do czasu rozbudowy ZZO Puławy odpady zagospodarowywane będą w istniejących instalacjach przy jednoczesnym rozwijaniu selektywnej zbiórki odpadów, aby ograniczyć ich ilość trafiających na składowisko. Zarówno w Planie gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2010 jak i w Planie gospodarki odpadami dla powiatu ryckiego (2004) przewidziano funkcjonowanie systemu gospodarki odpadami w powiecie w oparciu o istniejące rozwiązania tj. składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Rykach, segregację surowców wtórnych na tym obiekcie i modernizację w kierunku utworzenia punktu zbiórki odpadów niebezpiecznych oraz stanowiska do demontażu odpadów wielkogabarytowych. Należy jednak przewidzieć w oparciu o istniejącą infrastrukturę budowę gminnego punktu gromadzenia odpadów, spełniającego bardziej rozbudowane funkcje.

Realizowany od kilku lat system gospodarki odpadami w powiecie cechuje się wyższymi do średnich dla województwa lubelskiego i Polski wskaźnikami odzysku szkła, tworzyw sztucznych, papieru, a także udziałem odpadów komunalnych zebranych w stosunku do wytworzonych (62 %). Jest on jednak bardzo zróżnicowany zarówno w ilości zebranych opadów komunalnych, jak i ich zbiórce selektywnej.

Dla potrzeb selektywnej zbiórki odpadów na obszarze miast i gmin stosuje się pojemniki na papier i tekturę, tworzywa sztuczne i szkło. W bardzo ograniczony sposób segregacją są objęte opakowania metalowe, wielomateriałowe oraz odpady ulegające biodegradacji, głównie w Dęblinie i w Rykach. Stopniowo nastąpi rozszerzenia segregacji o podane powyżej rodzaje odpadów.

Dużo skuteczniejszym sposobem segregacji odpadów, szczególnie na obszarze zabudowy jednorodzinnej, jest system workowy.

Mieszkańcy segregują odpady do worków o odpowiednich kolorach lub wybrane rodzaje odpadów do określonego worka. Rozstawione na terenie gminy pojemniki do zbiórki selektywnej powinny zostać utrzymane, a jednocześnie można wprowadzić na obszarach zabudowy jednorodzinnej system „workowy”. Zagospodarowanie odpadów ulegających biodegradacji planowane jest w ramach Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Puławach. Także w Regionie Północno-Zachodnim przewidziana jest budowa instalacji do zagospodarowania odpadów ulegających biodegradacji. Istnienie takiej instalacji jest podstawowym warunkiem realizacji odzysku odpadów ulegających biodegradacji.

Obecnie tylko w Dęblinie sporadycznie zbierane są odpady ulegających biodegradacji lecz brak jest podmiotów, firm, przedsiębiorstw – gdzie można by poddać je procesowi kompostowania. Na terenach wiejskich odpady komunalne ulegające biodegradacji będą zagospodarowywane przez mieszkańców we własnym zakresie. Jedną z metod może być kompostowanie. Powstały kompost może być wykorzystany dla własnych potrzeb. W przypadku rozpoczęcia kompostowania na składowiskach odpady ulegające biodegradacji mogą być zbierane na obszarze miejskim poprzez rozmieszczenie odpowiednich pojemników na te odpady. Wiąże się to jednak z koniecznością ich częstszego opróżniania ze względu na rozwój procesów gnilnych i związanych z tym uciążliwościami zapachowymi. Kompostowanie odpadów organicznych na składowisku odpadów wymaga jednak częściowego ich sortowania.

Nakłady finansowe związane z kompostowaniem odpadów są około 5-krotnie wyższe niż w przypadku składowania. Zgodnie z ustawą o odpadach kompostowanie jako rodzaj odzysku-recyklingu organicznego musi mieć pierwszeństwo przed składowaniem odpadów na składowisku czy innym sposobem ich unieszkodliwiania. Selektywne gromadzenie odpadów organicznych pozwala na produkowanie kompostu wysokiej jakości. Dzięki selektywnej zbiórce bioodpadów wydłuża się czas eksploatacji składowiska. Innym rozwiązaniem jest zbieranie odpadów ulegających biodegradacji w sposób akcyjny dwa-trzy razy w okresie lato-jesień. Większość Regulaminów utrzymania czystości i porządku w gminach powiatu zezwala mieszkańcom na wyposażenia posesji w przydomowy kompostownik. W związku z czym

mieszkańcy mogą zagospodarowywać te odpady we własnym zakresie i na własne potrzeby. Odzyskane lub unieszkodliwione w ten sposób odpady ulegające biodegradacji nie są objęte ewidencją i nie wpływają na osiągnięte poziomy odzysku.

Według danych GUS na terenie powiatu ryckiego powstało w 2013 roku 7437,76 ton odpadów komunalnych, co daje 128 kg odpadów na 1 mieszkańca w ciągu roku.

Tabela 68. Charakterystyka odpadów komunalnych w Powiecie Ryckim

	Jednostka miary	2011	2012	2013
Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku				
ogółem	t	8045,01	8200,86	7437,76
ogółem na 1 mieszkańca	kg	136,2	139,9	128,0
z gospodarstw domowych	t	6056,79	6128,26	5607,96
odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca	kg	102,5	104,5	96,5
budynki mieszkalne objęte zbieraniem odpadów z gospodarstw domowych	szt.	7897	8202	-
jednostki odbierające odpady w badanym roku wg obszaru działalności	szt.	6	8	7
Składowiska odpadów				
czynne składowiska odpadów, na których unieszkodliwiane są odpady komunalne	szt.	2	2	2
powierzchnia czynnych składowisk, na których unieszkodliwiane są odpady komunalne	ha	3,9	3,9	3,9
Dziki wysypiska				
powierzchnia istniejących - stan w dniu 31 XII	m ²	20	16	7
istniejące - stan w dniu 31 XII	szt.	2	2	2
zlikwidowane	szt.	14	11	7
odpady komunalne zebrane podczas likwidacji dzikich wysypisk	t	9,0	11,1	9,2
dzikie wysypiska na 100 km ² powierzchni ogółem	szt.	0,0	0,0	0,3
powierzchnia dzikich wysypisk na 100 km ² powierzchni ogółem	m ²	3	3	1

Zródło: BDL GUS.

Selektywna zbiórka odpadów

Selektywna zbiórka odpadów prowadzona jest na terenie wszystkich gmin powiatu ryckiego: Dębłina, Ryk, Kłoczewa, Stężycy, Ułęża i Nowodworu. W gminie Nowodwór z ogólnej masy odpadów komunalnych są wydzielane tworzywa sztuczne, ale unieszkodliwiane poprzez składowanie. Selektywna zbiórka opadów prowadzona jest głównie przez podmioty posiadające zezwolenia na odbiór odpadów komunalnych. System zbiórki jest dostosowany do możliwości odbioru wysegregowanych odpadów przez te firmy oraz typu zabudowy, w której jest realizowany.

5.4. Gazyfikacja oraz zaopatrzenie w ciepło

Sieć gazowa

Długość czynnej sieci gazowej w Powiecie Ryckim wynosi 220 030 m. Sieć gazowa występuje w 5 gminach powiatu, za wyjątkiem Gminy Ułęż. Z sieci gazowej w 2013 r. korzystało łącznie 7371 gospodarstw domowych, co daje ponad 20 tys. ludności powiatu. Najwięcej odbiorców sieci gazowej ma miasto Dęblin, natomiast najmniej Gmina Kłoczew.

Tabela 69. Sieć gazowa.

	Jednostka miary	2011	2012	2013
długość czynnej sieci ogółem w m	m	217935	219814	220030
długość czynnej sieci przesyłowej w m	m	33331	33331	33331
długość czynnej sieci rozdzielczej w m	m	184604	186483	186699
czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	szt.	4146	4238	4285
odbiorcy gazu	gosp.	7177	7318	7371
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp.	2718	2839	2917
odbiorcy gazu w miastach	gosp.	6382	6482	6509
zużycie gazu w tys. m ³	tys.m ³	5001,30	4793,9	5015,8
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w tys. m ³	tys.m ³	4028,8	3925,6	4218,5
ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	20608	20716	20719

Źródło: BDL GUS.

Tabela 70. Odbiorcy gazu w Powiecie Ryckim i gminach powiatu.

Jednostka terytorialna	odbiorcy gazu	odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	odbiorcy gazu w miastach	zużycie gazu w tys. m ³	ludność korzystająca z sieci gazowej
	2013	2013	2013	2013	2013
	gosp.	gosp.	gosp.	tys.m ³	osoba
Powiat Rycki	7371	2917	6509	5015,8	20719
Dęblin	3817	1239	3817	2068,7	10609
Kłoczew	142	51	0	104,0	515
Ryki	2945	1294	2692	2501,5	8364
Stężycza	467	333	0	341,6	1200
Ułęż	0	0	0	0,0	31

Źródło: stat.gov.pl

W powiecie następuje systematyczna rozbudowa sieci gazowej. Wraz z rozbudową sieci gazowej wyraźnie wzrasta także zużycie gazu ziemnego. Wzrost ten jest związany głównie z wykorzystaniem gazu do podgrzewania wody oraz przygotowania posiłków. Podobna tendencja występuje przy wykorzystaniu gazu do ogrzewania mieszkań.

2917 gospodarstw domowych (39%) wykorzystuje gaz do ogrzewania, pozostałe do ogrzewania mieszkań wykorzystuje paliwo stałe lub korzysta z miejskiej sieci ciepłowniczej. Prawie wszystkie osiedla Dębłina są podłączone do sieci gazowej. W zależności do potrzeb może być ona rozbudowywana i modyfikowana.

Ciepłownictwo

Na terenie powiatu występuje ponad 20 km sieci ciepłej przesyłowej oraz 20 kotłowni zapewniającej ogrzewanie budynków mieszkalnych i pozostałych.

Zaopatrywanie w ciepło na obszarze powiatu następuje z miejskich sieci ciepłowniczych, tam gdzie one istnieją lub z lokalnych kotłowni.

Tabela 71. Ciepłownictwo w Powiecie Ryckim

	Jednostka miary	2011	2012	2013
Sprzedż energii ciepłej w ciągu roku wg lokalizacji				
ogółem				
ogółem	GJ	211780,0	159802,0	112243,0
budynki mieszkalne	GJ	99123,0	127694,0	79696,0
urzędy i instytucje	GJ	112657,0	32108,0	32547,0
w miastach				
ogółem	GJ	211780,0	159802,0	112243,0
budynki mieszkalne	GJ	99123,0	127694,0	79696,0
urzędy i instytucje	GJ	112657,0	32108,0	32547,0
Sprzedż energii ciepłej w ciągu roku wg celu				
ogółem	GJ	211780,0	159802,0	112243,0
budynki mieszkalne	GJ	99123,0	127694,0	79696,0
urzędy i instytucje	GJ	112657,0	32108,0	32547,0
Kotłownie i sieć ciepła				
kotłownie ogółem	ob.	25	21	20
długość sieci ciepłej przesyłowej	km	16,5	17,0	20,1
długość sieci ciepłej przyłączy do budynków i innych obiektów	km	12,1	11,2	12,6

Źródło: BDL GUS.

5.5. Elektroenergetyka

Energia elektryczna doprowadzona jest do wszystkich miejscowości powiatu. Obecnie nie notuje się większych problemów z dostarczaniem energii elektrycznej do budynków i gospodarstw domowych. Praktycznie każdy indywidualny odbiorca może zostać podłączony do sieci energetycznej. W dłuższej perspektywie należy jednak liczyć się z inwestycjami w zakresie infrastruktury niskonapięciowej, której stan techniczny z roku na rok

się pogarsza. Układ sieci rozdzielczych w powiecie tworzą linie 15 kV — napięcie średnie i 110 kV — napięcie wysokie.

Tabela 72. Energia elektryczna na obszarze Powiatu Ryckiego.

	Jednostka miary	2011	2012	2013
Energia elektryczna w gospodarstwach domowych w miastach				
odbiorcy energii elektrycznej na niskim napięciu	szt.	9916	9906	9920
zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu	MWh	16196	16097	16128
Energia elektryczna w gospodarstwach domowych wg lokalizacji odbiorcy				
odbiorcy energii elektrycznej na niskim napięciu				
ogółem	szt.	19751	19751	17814
na wsi	szt.	9835	9845	7894
zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu				
ogółem	MWh	35776	35691	31388
na wsi	MWh	19580	19595	15260
zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu na 1 mieszkańca				
ogółem	kWh	605,7	608,9	540,2
na wsi	kWh	331,5	334,3	262,7

Źródło: BDL GUS.

Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych ¹⁹

W Powiecie Ryckim istnieją potencjalne możliwości wykorzystania następujących rodzajów energii odnawialnej:

Energia wodna

Na terenie powiatu znajduje się kilka obiektów piętrzących, które według danych WZMiUW w Lublinie mogłyby być wykorzystane dla potrzeb małych elektrowni wodnych. Znajdują się one na małych rzekach powiatu: Okrzejce (Ownia i Gózd), Świnice (Sobieszyn 2) i Zalesiance (Ryki). Budowa stopni wodnych na dużych rzekach – Wiśle i Wieprzu jest niemożliwe m.in. ze względu na istniejące tam obszary Natura 2000.

Energia wiatru

Na terenie powiatu występują jedne z najdogodniejszych warunków do rozwoju małych elektrowni wiatrowych na tle woj. lubelskiego. Zasoby energii wiatru na wysokości 30 m oszacowano na 1125 kWh/m².

¹⁹ Na podstawie: „Program ochrony środowiska dla powiatu ryckiego na lata 2010-2013 z perspektywą do 2017”

Energia słoneczna

Obszar prawie całego woj. lubelskiego znajduje się w bardzo korzystnej strefie, gdzie roczne sumy promieniowania słonecznego kształtują się powyżej 950 kWh/m². W Powiecie Ryckim do tej strefy należą wschodnie części dwóch gmin: Nowodworu i Ułęża. Rozwój energetyki słonecznej planowany jest na terenie gminy Kłoczew w oparciu o budynki jednorodzinne. W Dęblinie budowana jest elektrownia fotowoltaiczna, w dokumentach planistycznych miasta Dęblin wskazane są miejsca pod kolejne takie inwestycje z zakresu wykorzystania technologii odnawialnych źródeł energii.

Energia geotermalna

Najbardziej korzystne warunki do rozpoczęcia prac zmierzających do systematycznego wykorzystania energii geotermalnej w województwie lubelskim znajdują się w północnej części rowu lubelskiego i są to następujące gminy w Powiecie Ryckim: Kłoczew, Ryki, Stężyca, Nowodwór i Ułęż. Jest to perspektywiczny obszar dla rozwoju elektroenergetyki geotermalnej (temperatura wody pow. 150 oC.). Gmina Stężyca jest określana jako obszar preferowany dla głębokości 1000-3000 ppt.

Energia biomasy

Biomasa jest jednym z najbardziej obiecujących, obecnie łatwo dostępnych i często najtańszym źródłem energii odnawialnej. Do głównych źródeł pozyskiwania biomasy należy: leśnictwo, rolnictwo (produkcja roślinna i zwierzęca) oraz gospodarka komunalna (składowiska odpadów i oczyszczalnie ścieków). Biomasa może być wykorzystana bezpośrednio do spalania lub też służyć jako surowiec do produkcji paliw płynnych i gazowych. Obecnie na terenie powiatu nie ma plantacji roślin energetycznych ani instalacji do produkcji biopaliw.

Podsumowując Rozdział dotyczący infrastruktury technicznej należy podkreślić, iż pilnym i ciągle aktualnym zadaniem jest konieczność poprawy układu komunikacyjnego i jakości dróg powiatowych w celu poprawy dostępności i zapewnienia bezpieczeństwa użytkownikom infrastruktury. Ponadto dalsza rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej i wodociągowej będzie również kierunkiem rozwojowym szczególnie dla gmin w Powiecie Ryckim.

6. Bezpieczeństwo publiczne

6.1. Ochrona przeciwpożarowa

W Powiecie Ryckim funkcjonuje Państwowa Straż Pożarna z Komendą Powiatową w Rykach, która realizuje szereg działań czynnych oraz prewencyjnych w zakresie ochrony przeciwpożarowej.

Tabela 73. Liczba interwencji PSP w gminach

Miasto/gmina	2010	2011	2012
Liczba interwencji			
Ryki	319	308	385
Dęblin	235	198	214
Ułęż	78	61	92
Stężyca	160	63	105
Nowodwór	36	41	33
Kłoczew	26	39	57

Źródło: Strategia rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Ryckim na lata 2014-2020 /projekt/, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, 2014 na podstawie danych Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Rykach

W Powiecie Ryckim funkcjonują następujące jednostki straży pożarnej:

- Komenda Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Rykach, ul. Warszawska 25
08-500 Ryki
- Czasowy Posterunek Państwowej Straży Pożarnej w Rykach, Dęblin, ul.
Krasickiego 146

Działania Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Rykach w latach 2010-2012 przedstawia poniższa tabela.

Miasto/gmina	2010	2011	2012
Liczba interwencji			
Ryki	319	308	385
Dęblin	235	198	214
Ułęż	78	61	92
Stężyca	160	63	105
Nowodwór	36	41	33
Kłoczew	26	39	57

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Ryckim na lata 2014-2020

Na obszarze powiatu ryckiego funkcjonuje 51 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych. Spośród nich 13 jednostek włączonych jest do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

GMINA MIASTO DĘBLIN:

OSP Dęblin-Masów

GMINA RYKI:

OSP Ryki

OSP Bazanów

OSP Bobrowniki

OSP Budki- Kruków

OSP Chrustne

OSP Lasocin

OSP Leopoldów

OSP Niwa Babicka

OSP Nowa Dąbia

OSP Oszczywilk

OSP Ownia

OSP Rososz

OSP Sędowice

OSP Sierskowola

OSP Swaty

OSP Zalesie

GMINA KŁOCZEW:

OSP Kłoczew

OSP Borucicha

OSP Czernic

OSP Gęsia Wólka

OSP Gózd

OSP Janopol

OSP Kawęczyn

OSP Kokoszka

OSP Padarz

OSP Przykwa
OSP Rzyczyna
OSP Stryj
OSP Wola Zadybska
OSP Wylezin
OSP Zadybie Nowe
OSP Zadybie Stare

GMINA NOWODWÓR:

OSP Nowodwór
OSP Grabów Rycki
OSP Grabów Szlachecki
OSP Trzcianki
OSP Zawitała

GMINA STĘŻYCA:

OSP Stężyca
OSP Brzeziny
OSP Brzeźce
OSP Kletnia
OSP Paprotnia
OSP Pawłowice
OSP Rokitnia Stara

GMINA UŁĘŻ:

OSP Ułęż
OSP Białki Dolne
OSP Korzeniów
OSP Lendo Ruskie
OSP Sarny
OSP Sobieszyn
OSP Zosin

Na terenie miasta Dęblin funkcjonuje również Wojskowa Straż Pożarna Dęblin-Lotnisko.

Na terenie powiatu funkcjonuje również Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego w Rykach przy ul. Wyczółkowskiego 10a w Rykach którego zadaniem jest bieżące monitorowanie i ostrzeganie ludności przed zagrożeniami dla życia lub zdrowie. Zgłoszenia do centrum można składać telefonicznie lub mailowo.

6.2. Policja

Do instytucji zapewniających ochronę życia, zdrowia i mienia obywateli na terenie Powiatu Ryckiego należą:

- Komenda Powiatowa Policji w Rykach z siedzibą przy ul. Poniatowskiego 12,
- Komisariat Policji w Dęblinie z siedzibą przy ul. Niepodległości 5,

Głównym zadaniem jednostek porządku publicznego jest podejmowanie działań w kierunku zapobiegania popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym. Obszarem działania powyższych jednostek jest teren Powiatu Ryckiego.

Liczba przestępstw z art. 207 § 1 kk (znęcanie się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny) w latach 2010-2012 zmniejszyła się, co jest pozytywnym zjawiskiem w Powiecie Ryckim. Spadła także liczba rodzin objętych procedurą „niebieska karta”.

Największą liczbą przestępstw w Powiecie Ryckim są przestępstwa o charakterze kryminalnym. Według danych raportu MSW przestępstwa o charakterze kryminalnym są w Polsce dominujące wśród przestępczości.

Tabela 74 Liczba przestępstw o charakterze kryminalnym²⁰

Jednostka Policji	2010	2011	2012
KPP Ryki (+gm. Nowodwór i Ułęż)	282	277	326 (z podległymi gminami)
Kłoczew	30	30	b/d
KP Dęblin	214	244	239 (z podległymi gminami)
PP Stężyca	75	45	b/d

²⁰ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Ryckim na lata 2014-2020

Tabela 75 Liczba przestępstw stwierdzonych, popełnionych przez nieletnich (czyny karalne)²¹

Jednostka Policji	2010	2011	2012
KPP Ryki (+gm. Nowodwór i Ułęż)	12	20	24 (z podległymi gminami)
Kłoczew	1	0	b/d
KP Dęblin	18	7	10 (z podległymi gminami)
PP Stężyca	12	0	b/d

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Rykach

Niepokojącym zjawiskiem w Powiecie Ryckim jest liczba „młodocianych” przestępców. Od wielu lat odnotowuje się stały wzrost przestępczości wśród nieletnich. Zwiększa się zarówno ilość sprawców, jak i liczba popełnionych przez nich czynów karalnych.

Wśród wielu elementów determinujących przestępczość nieletnich wymienić należy takie jak: chęć zdobycia pieniędzy lub innych korzyści materialnych, zaimponowanie innym, namowa kolegów lub dorosłych osób, chęć przebywania i realizowania się w grupach nieformalnych, powielanie wzorców i zachowań mających swoje źródło w domu rodzinnym, bądź lansowanych w środkach masowego przekazu, scen przemocy, okrucieństwa, agresji, gwałtu, poczucie bezkarności za wcześniejsze czyny oraz poszukiwanie akceptacji, nie mogących znaleźć oparcia i poczucia bezpieczeństwa wśród rodziców lub opiekunów.

7. Planowanie przestrzenne

W kształtowaniu gospodarki przestrzennej wyróżniamy dwa rodzaje dokumentów planistycznych:

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz
- Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

będące aktami prawa miejscowego.

²¹ Tamże

Plany zagospodarowania przestrzennego dla poszczególnych gmin należących do Powiatu Ryckiego określają same gminy zarówno w zakresie szczegółowym jak i ogólnym. Plany zagospodarowania określają warunki do budowy nowych obiektów przeznaczone na cele mieszkaniowe jak i do prowadzenia działalności komercyjnej, kulturowej i innej.

W planach zagospodarowania ustala się następujące obszary:

- ochrony krajobrazu kulturowego,
- ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego,
- ochrony i kształtowania elementów kompozycji krajobrazu,
- funkcjonalno- przestrzenne
- rolne, wodne i leśne.

Określa się również podział przestrzeni ze względu na jej przeznaczenie, w tym obszary:

- gospodarki wodnej leśnej i rolnej,
- mieszkalnictwa,
- usług i produkcji,
- zieleni i rekreacji,
- komunikacji.

Definiuje się także podstawowe kwestie infrastrukturalne takie jak:

- zaopatrzenie w wodę,
- odprowadzanie ścieków,
- odprowadzanie wód opadowych,
- zaopatrzenie w ciepło,
- zagospodarowanie odpadów,
- zaopatrzenie w energię elektryczną,
- zaopatrzenie w gaz ziemnym,
- telekomunikację.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego są podawane do publicznej wiadomości poprzez stronę internetową Biuletynu Informacji Publicznej.

Poszczególne gminy powiatu posiadają następujące plany zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego:

Gmina Ryki

Gmina Ryki w planach zagospodarowania przestrzennego ma ujęte 100% powierzchni.

- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego osiedla mieszkaniowego "Żytnia I" w Rykach
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego budownictwa mieszkaniowego "Słowackiego- Południe" w Rykach
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego budownictwa mieszkaniowego "Słowackiego- Zachód" w Rykach
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego usług publicznych i budownictwa mieszkaniowego "Przy Szpitalu" w Rykach
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Ryki
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Miasta Ryki

Gmina Ryki posiada Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego wraz ze zmianami.

Miasto Dęblin

- Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Dęblin-Centrum I z dnia 7 lipca 2003r.,
- Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Dęblin - Centrum II - część II z dnia 19 października 2004r.,
- Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Osiedla Jagiellońskie I w Dęblinie z dnia 30 grudnia 2005r.,
- Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Osiedla Masów w Dęblinie z dnia 29 czerwca 1999r.,
- Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Osiedla Masów II w Dęblinie,
- Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Osiedla Michalinów w Dęblinie z dnia 24 października 2006r.,
- Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Osiedla "PUŁASKIEGO" w Dęblinie - część I z dnia 10 października 2002r.,
- Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Osiedla "PUŁASKIEGO" w Dęblinie - część II z dnia 28 marca 2006r.,
- Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Osiedla Stawy w Dęblinie z dnia 24 października 2003r.,

- Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Osiedla Wiślana – Żwica w Dęblinie z dnia 10 listopada 2010r.,
- Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Osiedla "WIŚLANA II" w Dęblinie - I etap z dnia 26 czerwca 2001r.,
- Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Osiedla „WIŚLANA III” w Dęblinie z dnia 2 grudnia 1999r.,
- Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Osiedla Żdźary I w Dęblinie z dnia 30 stycznia 2007r.,
- Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Osiedla Żdźary II w Dęblinie z dnia 4 lipca 2006r., Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego obszaru „Nadatki” w Dęblinie z dnia 10 marca 2009r.,
- Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Obszaru "Kurnotka".

Ponadto Miasto Dęblin posiada Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego wraz ze zmianami.

Gmina Ułęż

- Miejscowy Plan Ogólny Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Ułęż wraz ze zmianami.

Ponadto Gmina Ułęż posiada Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego wraz ze zmianami.

Gmina Nowodwór

- Miejscowy Plan Ogólny Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Nowodwór wraz ze zmianami.

Ponadto Gmina Nowodwór posiada Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego wraz ze zmianami.

Gmina Kłoczew

- Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Kłoczew wraz ze zmianami.

Ponadto Gmina Kłoczew posiada Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego wraz ze zmianami.

Gmina Stężycza

- Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego wraz ze zmianami dla wybranych obrębów na terenie gminy.

Ponadto Gmina Stężycza posiada Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego wraz ze zmianami.

8. Finanse publiczne Powiatu Ryckiego w latach 2011-2014

Dochody Powiatu Ryckiego na przestrzeni lat 2011-2014 kształtują się następująco:

2011	2012	2013	2014
51 679 688,64	57 664 508,05	53 286 680,55	52 685 964,28

Dochody budżetu Powiatu Ryckiego w roku 2014 były wyższe niż w 2011 roku o 1 006 275,64zł co stanowi 1,90% wzrost dochodów Powiatu.

Wydatki Powiatu Ryckiego na przestrzeni analizowanych lat prezentuje zestawienie poniżej:

2011	2012	2013	2014
50740912,22	59887776,53	50777087,14	52881784,84

Wydatki Powiatu Ryckiego na przestrzeni 4 lat wzrosły 2 140 872,62, co stanowi wzrost o 4,04%.

Najwięcej wydatków w 2014 r. poniesionych zostało na oświatę i wychowanie – 22 154 447zł. (ok. 40%) oraz pomoc społeczną – 5 779 182 (ok. 12 %) następnie na transport i łączność 5 344 289 zł. i administrację publiczną 5 211 376 (ok.10%) . Należy podkreślić, iż w ciągu 4 lat wielkość wydatków w szczególności na działy takie jak:

- **Dział 801 - Oświata i wychowanie**
- **Dział 852 - Pomoc społeczna**
- **Dział 600 - Transport i łączność**

mocno wzrosły, co korzystnie można oceniać z punktu widzenia zaspokajania zbiorowych mieszkańców Powiatu Ryckiego.

Tabela 76. Wydatki wg działów klasyfikacji budżetowej – wybrane dane

Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo			
2011	2012	2013	2014
zł	zł	zł	zł
59436,1	42185,98	23975	27913,84
Dział 020 - Leśnictwo			
2011	2012	2013	2014
zł	zł	zł	zł
187191,3	183981,3	174855,32	212366,7
Dział 600 - Transport i łączność			
2011	2012	2013	2014
zł	zł	zł	zł
6294574,25	5111256	4248749,85	5344289
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa			
2011	2012	2013	2014
zł	zł	zł	zł
315030,06	603180	411552,62	510733,9
Dział 710 - Działalność usługowa			
2011	2012	2013	2014
zł	zł	zł	zł
890830,81	633613,4	595991,36	575860,6
Dział 750 - Administracja publiczna			
2011	2012	2013	2014
zł	zł	zł	zł
5457396,81	5155475	5199448	5211376
Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa			
2011	2012	2013	2014
zł	zł	zł	zł
3807451,4	3667561	3 910 010,86	3 954 182
Dział 801 - Oświata i wychowanie			
2011	2012	2013	2014
zł	zł	zł	zł
21832443,45	21040601	20217020,2	22154447
Dział 851 - Ochrona zdrowia			

2011	2012	2013	2014
zł	zł	zł	zł
1719175,91	1860584	2174525,47	2277199
Dział 852 - Pomoc społeczna			
2011	2012	2013	2014
zł	zł	zł	zł
5095421,64	5293039	5487517,25	5779182
Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej			
2011	2012	2013	2014
zł	zł	zł	zł
1625938,79	1598171	1801122,84	1594957
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza			
2011	2012	2013	2014
zł	zł	zł	zł
2580986,85	2852820	2831986,86	2868719
Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska			
2011	2012	2013	2014
zł	zł	zł	zł
22955,82	56306,59	26867,15	35344,27
Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego			
2011	2012	2013	2014
zł	zł	zł	zł
92577,68	81960,24	93965,72	89006,72
Dział 926 - Kultura fizyczna			
2011	2012	2013	2014
zł	zł	zł	zł
127180,73	11174880	2753493,52	884791,9

Źródło: Bank Danych Regionalnych oraz Sprawozdania finansowe Starostwa Powiatowego w Rykach

Korelacja dochodów do wydatków w 2014 roku prezentuje się następująco:

- 195 820,56 zł

Podsumowując powyższe analizy należy podkreślić, iż potencjał finansowy powiatu jest bardzo korzystny. Sprawnie prowadzona polityka finansowa Powiatu Ryckiego daje duże możliwości rozwojowe oraz szanse na zapewnienie wkładu własnego do projektów ubiegających się o wsparcie z funduszy europejskich oraz krajowych.

9. Weryfikacja danych zebranych przy opracowaniu diagnozy

Diagnoza została opracowana na podstawie ogólnodostępnych danych publicznych (tzw. dane wtórne).

- Główny Urząd Statystyczny (www.stat.gov.pl)
- Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl/bdl)
- Urząd Statystyczny w Lublinie
- Strona internetowa powiatu ryckiego www.ryki.powiat.pl
- Strony internetowe gmin: www.ugstezyca.bip.lubelskie.pl, www.ulez.eurzad.eu, www.deblin.pl, www.ryki.pl, www.nowodwor.eurzad.eu, www.gmina-stezyca.pl,
- PUP w Rykach
- Dokumentach strategicznych powiatu i gmin
- Danych udostępnionych przez Starostwo Powiatowe w Rykach.

10. Podsumowanie diagnozy wraz z analizą problemów

Po przeprowadzonej diagnozie społeczno-gospodarczej oraz warsztatach strategicznych z udziałem przedstawicieli Starostwa Powiatowego w Rykach, jednostek organizacyjnych i mieszkańców zidentyfikowano i skatalogowano problemy, które dotyczą mieszkańców Powiatu Ryckiego i dotyczą ściśle sprecyzowanych obszarów społeczno-gospodarczych regionu.

Na podstawie przeprowadzonych analiz dokonano identyfikacji następujących obszarów:

- ZDROWIE, POMOC SPOŁECZNA,
- RYNEK PRACY, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ, BEZROBOCIE, DEMOGRAFIA,
- INFRASTRUKTURA (OBIEKTY UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ, DROGI, INFRASTRUKTURA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO, ŚRODOWISKO),
- EDUKACJA, SPORT,
- TURYSTYKA, REKREACJA, KULTURA I DZIEDZICTWO KULTUROWE.

W ramach poszczególnych obszarów określono następujące problemy:

OBSZAR 1

ZDROWIE I POMOC SPOŁECZNA

- obniżona jakość oraz stan infrastruktury zdrowotnej w powiecie ryckim,
- niski poziom współpracy jednostek ochrony zdrowia działających na terenie Powiatu Ryckiego,
- niedostateczny stan wyposażenia placówek ochrony zdrowia w niezbędny sprzęt medyczny do diagnostyki, terapii i rehabilitacji,
- ograniczona dostępność do specjalistycznej opieki medycznej,
- niska efektywność oraz zainteresowanie programami profilaktyki zdrowotnej zarówno dla dzieci, młodzieży oraz dorosłych,
- niska dywersyfikacja działań w zakresie dostosowania opieki zdrowotnej oraz społecznej do zmieniających się niekorzystnie trendów demograficznych,
- brak Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego na terenie Powiatu Ryckiego,
- brak placówki opiekuńczo-wychowawczej (Domu Dziecka) na terenie powiatu ryckiego,
- brak Domu Dziennego Pobytu dla Seniorów,
- słabo rozwinięty system wsparcia oraz dostępność do mieszkań chronionych i programów aktywizacji społecznej dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- wysokie wykorzystanie środków z pomocy społecznej,
- niski poziom integracji oraz współpracy w zakresie rodzicielstwa zastępczego oraz innych form opieki nad dziećmi,
- nieadekwatny do potrzeb zakres świadczeń medycznych kontraktowanych przez NFZ.

OBSZAR 2

RYNEK PRACY, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ, BEZROBOCIE, DEMOGRAFIA

- wysoki poziom bezrobocia, w tym największy wśród osób do 44 roku życia,
- niedostosowanie kompetencji zasobów pracy do podejmowania określonej aktywności zawodowo – gospodarczej,
- mało efektywny system ukierunkowanych i zindywidualizowanych szkoleń zwiększających wiedzę oraz kompetencje osób bezrobotnych w Powiecie Ryckim,
- nieefektywnie wykorzystywany potencjał Powiatu Ryckiego w zakresie rozwijania branż gospodarki opartych na regionalnych zasobach i walorach: turystyka, obronność, usługi, produkty kulinarne, logistyka.
- brak sprecyzowanych kierunków gospodarczych, opartych na regionalnym potencjale, umożliwiających kreowanie nowych miejsc pracy i poprawę wskaźników makroekonomicznych,
- słabo rozwinięta branża logistyczna warunkująca wzrost nowych miejsc pracy oraz rozwój indywidualnych działalności gospodarczych,
- niskie wykorzystanie oraz promocja produktów lokalnych jako czynnika stymulującego rozwój społeczno- gospodarczy obszaru,
- brak ukierunkowanych programów promocji produktów lokalnych jako jednych z głównych obszarów charakteryzujących potencjał Powiatu Ryckiego w aspekcie zrównoważonego rozwoju regionu,
- brak uzbrojonych terenów inwestycyjnych,
- spadająca liczba ludności powiatu, odpływ najaktywniejszych osób poza powiat,
- brak skonsolidowanej oferty inwestycyjnej powiatu.

OBSZAR 3

INFRASTRUKTURA (OBIEKTY UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ, DROGI, INFRASTRUKTURA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO, ŚRODOWISKO

- niewystarczająca baza infrastrukturalna przeznaczona do świadczenia działań społecznych na terenie Powiatu Ryckiego,
- obniżony stan techniczny oraz potencjał infrastrukturalny i wyposażenia obiektów oświatowych (w szczególności szkół zawodowych), sportowych, socjalnych oraz kulturowych,
- obniżony stan techniczny infrastruktury drogowej w Powiecie Ryckim,
- niski poziom bezpieczeństwa na newralgicznych połączeniach komunikacyjnych w Powiecie Ryckim,
- niska efektywność energetyczna oraz niskie wykorzystanie technologii odnawialnych źródeł energii w obiektach użyteczności publicznej i indywidualnych gospodarstwach domowych na terenie Powiatu Ryckiego,
- wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego obszaru spowodowany niską emisją,
- energochłonna gospodarka: nieefektywne oświetlenie uliczne, wzmożony ruch drogowy, wysoko emisyjny transport publiczny, nieefektywny system ciepły budynków publicznych oraz prywatnych,
- obniżona atrakcyjność turystyczna Powiatu Ryckiego spowodowana licznymi niezrewitalizowanymi obiektami dziedzictwa kulturowego, w tym infrastruktury powojkowej i pokolejowej,
- braki w infrastrukturze komunalnej na terenie Powiatu Ryckiego: niedostateczny poziom skanalizowania i zwodociągowania powiatu, konieczność zwiększenia poziomu zgazyfikowania powiatu, niska efektywność systemu zagospodarowania odpadami.

OBSZAR 4
EDUKACJA, SPORT

- konieczność doposażenia i poprawy stanu bazy infrastrukturalnej obiektów oświatowych (szkoły, internat) oraz sportowych na terenie Powiatu Ryckiego,
- obniżony poziom wyposażenia obiektów edukacyjnych w pomoce dydaktyczne,
- mała dynamika w zakresie integracji działań edukacyjnych z potrzebami rynku pracy,
- słabo rozwinięty system kreowania nowych form aktywizacji edukacyjnej dzieci i młodzieży,
- niski stopień rozwoju dodatkowych kompetencji i umiejętności praktycznych w sektorze edukacyjnym zarówno wśród dzieci i młodzieży oraz nauczycieli,
- systematyczny spadek liczby uczniów w placówkach oświatowych,
- niewystarczająco rozwinięta baza sportowa – ogólnodostępna, w tym stadiony, siłownie zewnętrzne itp.
- konieczność dalszego rozwijania nowoczesnego szkolnictwa na poziomie zawodowym w celu spełnienia zapotrzebowania rynku pracy oraz przedsiębiorców.

OBSZAR

TURYSTYKA, REKREACJA, KULTURA I DZIEDZICTWO KULTUROWE

- słabo wykorzystywany oraz zaniedbany potencjał przyrodniczo-kulturalny Powiatu Ryckiego.
- brak zintegrowanego systemu informacji turystycznej,
- brak nowoczesnych form prezentacji oferty turystyczno-kulturalnej wykorzystywanej do promocji regionu,
- niskie wykorzystanie technologii informatycznych do zdalnego i szybkiego zapoznania się z ofertą turystyczną Powiatu Ryckiego co powoduje ograniczenie dostępności do wachlarza imprez odbywających się w powiecie, jak i obniżenie atrakcyjności turystycznej regionu.
- mało efektywne wykorzystanie zasobów wodnych Powiatu Ryckiego, w tym głównie rzeki Wisły oraz Wieprza do prowadzenia działalności rekreacyjnej: kajakarstwa sportowego i turystycznego, rowery wodne itp.
- nieefektywny system odbudowy i modernizacji zasobów wodnych do rozwoju turystyki w Powiecie Ryckim,
- słabo zintegrowany system ścieżek rowerowych: niewielka ilość, brak połączeń z innymi odcinkami w celu tworzenia atrakcyjnych szlaków rowerowych,
- nierozwinięty system Parkuj & Jedź,
- nieefektywnie wykorzystywany potencjał przyrodniczy Powiatu Ryckiego do rozwoju agroturystyki,
- niska promocja oraz wykorzystanie potencjału obszarów Natura 2000,
- słabo rozwinięta i zaniedbana infrastruktura rekreacyjna oraz obiekty dziedzictwa kulturowego,
- słaba promocja i rozwój regionalnych tradycji kulinarnych,
- niewykorzystany potencjał współpracy powiatu z organizacjami pozarządowymi.

11. Analiza SWOT

Na podstawie przeprowadzonych analiz społeczno-gospodarczych oraz warsztatów strategicznych z przedstawicielami Starostwa Powiatowego w Rykach, przedstawicielami jednostek organizacyjnych oraz mieszkańców opracowano analizę SWOT dla obszaru Powiatu Ryckiego.

Analiza SWOT jest jednym z głównych narzędzi diagnostycznych, dzięki któremu **dokonano analizy i rozpoznania mocnych i słabych stron (Strengths i Weaknesses) obszaru Powiatu Ryckiego, a także zidentyfikowano istniejące i potencjalne szanse i zagrożenia (Opportunities i Threats) płynące z otoczenia zewnętrznego.**

Tabela 77 Analiza SWOT

SŁABE STRONY	MOCNE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • <i>niewielka liczba dużych przedsiębiorców generujących miejsca pracy dla mieszkańców Powiatu Ryckiego,</i> • <i>slabo rozwinięty sektor przetwórstwa,</i> • <i>rolniczy charakter Powiatu Ryckiego,</i> • <i>nieefektywnie wykorzystana infrastruktura powojkowa (głównie w Dęblinie) i pokolejowa zlokalizowana na terenie Powiatu Ryckiego,</i> • <i>wysoka stopa bezrobocia w Powiecie Ryckim w szczególności na obszarach wiejskich, gdzie widoczne jest „ukryte” (nierejestrowane) bezrobocie,</i> • <i>niski potencjał rozwojowy nowo tworzonych podmiotów gospodarczych,</i> • <i>odpływ ludzi młodych w szczególności z terenów wiejskich</i> • <i>nieefektywnie wykorzystywana dostępna baza sportowo-rekreacyjna</i> • <i>mała ilość uzbrojonych terenów inwestycyjnych przeznaczonych na cele gospodarcze</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>dogodne położenie Powiatu Ryckiego,</i> • <i>wysoki potencjał przyrodniczy Powiatu Ryckiego do rozwoju oferty turystyczno-rekreacyjnej</i> • <i>bogate dziedzictwo kulturowe regionu ryckiego,</i> • <i>duży potencjał zasobów wodnych: głównie rzeki Wisły i Wieprza,</i> • <i>korzystny wynik finansowy Powiatu Ryckiego oraz niski poziom zadłużenia warunkujący możliwość ubiegania się o środki zewnętrzne na działania prorozwojowe w powiecie,</i> • <i>wysoka absorpcja funduszy europejskich,</i> • <i>dobrze rozwinięta sieć szkół w Powiecie Ryckim,</i> • <i>duży potencjał kapitału społecznego,</i> • <i>dominacja charakteru rolniczego Powiatu Ryckiego,</i> • <i>rozwijająca się mała i średnia przedsiębiorczość,</i> • <i>lokalizacja Wyższej Szkoły Oficerskiej Sił Powietrznych „Szkoła Orłąt” w Dęblinie oraz jednostek wojskowych,</i>

<ul style="list-style-type: none"> • <i>nieefektywna sieć powiązań komunikacyjnych wewnątrz Powiatu Ryckiego,</i> • <i>slabo rozwinięty system komunikacji zbiorczej,</i> • <i>niska komplementarność oraz wzajemna konkurencja w zakresie medycznych usług zdrowotnych świadczonych przez 2 szpitale działające na terenie Powiatu Ryckiego: AMG Szpital Powiatowy oraz 6 Szpital Wojskowy z Przychodnią SPZOZ: powielanie świadczonych usług, brak kompleksowości i wzajemnego uzupełnienia się w świadczonych usługach,</i> • <i>brak Oddziału/Pododdziału Położniczego na terenie Powiatu Ryckiego,</i> • <i>niedoinwestowana infrastruktura oraz sprzęt medyczny w jednostkach ochrony zdrowia działających na terenie Powiatu Ryckiego,</i> • <i>niska efektywność energetyczna i wykorzystanie OZE w budynkach użyteczności publicznej należących do Powiatu Ryckiego,</i> • <i>niedostateczna jakość infrastruktury drogowej,</i> • <i>obniżony poziom ochrony środowiska naturalnego,</i> • <i>wysoka emisyjność gospodarki: oświetlenie, transport drogowy i publiczny, infrastruktura: budynki użyteczności publicznej oraz indywidualne gospodarstwa domowe, infrastruktura przedsiębiorstw, system ciepłny itp.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>dostępność do terenów inwestycyjnych nieuzbrojonych,</i> • <i>dobra dostępność komunikacyjna (drogi, kolej),</i> • <i>dobrze rozwinięta sieć dróg powiatowych,</i> • <i>możliwości do rozwoju branży logistycznej oraz promocji produktów lokalnych,</i> • <i>oferta edukacyjna w branży lotniczej.</i>
---	--

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • <i>nowa perspektywa finansowa w ramach funduszy europejskich: 2014-2020</i> • <i>potencjał kadrowy Starostwa do kreowania projektów i działań prorozwojowych,</i> • <i>korzystny bilans finansowy Powiatu Ryckiego</i> • <i>rozwój przedsiębiorczości opartej na potencjale przyrodniczym, lokalnych produktach</i> • <i>rozwój branży logistycznej,</i> • <i>dywersyfikacja działalności usługowych i budowanie potencjału rozwojowego małej i średniej przedsiębiorczości,</i> • <i>rozwój gospodarki niskoemisyjnej,</i> • <i>efektywne wykorzystanie potencjału infrastruktury pokolejowej, powojkowej do rozwijania działalności gospodarczej,</i> • <i>ukierunkowanie kształcenia zawodowego,</i> • <i>rozwój współpracy szkolnictwa zawodowego z przedsiębiorcami,</i> • <i>budowanie praktycznych kompetencji zasobów pracy,</i> • <i>wdrożenie zintegrowanego projektu drogowego na poziomie wojewódzkim,</i> • <i>poprawa systemu komunikacyjnego na terenie Powiatu Ryckiego, głównie w aspekcie przebudowy drogi wojewódzkiej nr 801 oraz budowy drogi ekspresowej S17, należącej do sieci TENT,</i> • <i>modernizacja szlaku kolejowego nr 7.</i> • <i>rozwój szkolnictwa wyższego w szczególności WSOSP – uzyskanie statusu akademickiego,</i> • <i>utrzymanie potencjału jednostek i zakładów wojskowych na terenie powiatu (Dęblin).</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>niekorzystnie kształtujące się trendy demograficzne</i> • <i>postępujące negatywne wskaźniki migracji: szczególnie odpływ ludności z terenów wiejskich jak i wymeldowania do innych powiatów i za granicę.</i> • <i>postępujący ujemny przyrost naturalny</i> • <i>slabo rozwinięte rynki zbytu na sprzedaż regionalnych produktów i usług,</i> • <i>nieefektywny i niedostosowany system zabezpieczenia społecznego w Powiecie Ryckim w odniesieniu do kształtujących się trendów demograficznych,</i> • <i>obecność obszarów Natura 2000</i> • <i>wysoki wskaźnik bezrobocia wśród osób w wieku produkcyjnym, czyli do 44 roku życia,</i> • <i>ograniczenie potencjału jednostek wojskowych.</i>

12. Wizja i misja Powiatu Ryckiego na lata 2015-2022

Podczas prac nad opracowaniem Strategii Rozwoju Powiatu Ryckiego na lata 2015-2022 władze Powiatu, przedstawiciele jednostek organizacyjnych oraz mieszkańcy uczestniczący w warsztatach strategicznych podczas formułowania strategicznych celów rozwoju, a następnie planowanych działań, kierowali się zasadą zrównoważonego rozwoju, którą uznano za podstawową zasadę warunkującą rozwój gospodarczy i społeczny.

Na podstawie przeprowadzonej analizy potrzeb, diagnozy społeczno-gospodarczej, analizy SWOT oraz propozycji kart projektu opracowano katalog celów rozwoju Powiatu Ryckiego zgodnie z następującą metodologią:

- Poziom I – Wizja rozwoju powiatu określająca pożądaną stan przyszłości powiatu na koniec założonego horyzontu czasowego strategii.
- Poziom II - Misja rozwoju powiatu, wyrażająca syntetyczną deklarację interesariuszy, określa zasadnicze kierunki dalszego rozwoju regionu. Trafnie określona misja rozwoju powiatu umożliwi skoncentrowanie wysiłków planistycznych i realizacyjnych na określonej grupie celów i kierunków działań.
- Poziom III – Cele strategiczne, będące uszczegółowieniem generalnego celu kierunkowego (misji rozwoju). Wskazują one priorytetowe dziedziny zaspokajania potrzeb mieszkańców powiatu.
- Poziom IV - Cele operacyjne, będące uszczegółowieniem celów strategicznych. Są one formułowane jako cele funkcjonalne, tzn. wyrażające pożądane potrzeby, które powinny być zaspokojone w określonym horyzoncie czasu, czyli do 2025 roku.

WIZJA ROZWOJU POWIATU RYCKIEGO

Powiat Rycki szansą dla wszystkich - jako miejsce przyjazne do życia i pracy, stwarzające dobre warunki do rozwoju przedsiębiorczości i rozwijające ofertę rekreacyjno-turystyczną

MISJA ROZWOJU POWIATU RYCKIEGO:

Zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy Powiatu Ryckiego poprzez efektywne wykorzystanie potencjału regionu do budowania marki oraz pozycji ekonomicznej w województwie lubelskim.

WIZJA ROZWOJU POWIATU RYCKIEGO:				
<i>Powiat Rycki szansą dla wszystkich - jako miejsce przyjazne do życia i pracy, stwarzające dobre warunki do rozwoju przedsiębiorczości i rozwijające ofertę rekreacyjno-turystyczną</i>				
MISJA ROZWOJU POWIATU RYCKIEGO:				
<i>Zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy Powiatu Ryckiego poprzez efektywne wykorzystanie potencjału regionu do budowania marki oraz pozycji ekonomicznej w województwie lubelskim</i>				
Cel Strategiczny 1 (Zdrowie&Pomoc społeczna)	Cel strategiczny 2 Infrastruktura publiczna, w szczególności techniczna& Środowisko&usługi publiczne	Cel strategiczny 3 Edukacja&Sport	Cel strategiczny 4 Rynek pracy&bezrobocie&demografia	Cele strategiczny 5 Turystyka, rekreacja&kultura i dziedzictwo kulturowe
Zapewnienie wysokiej jakości usług zdrowotnych i społecznych w celu podniesienia jakości życia mieszkańców powiatu i regionu	Wzmocnienie bazy infrastrukturalnej w celu świadczenia wysokiej jakości usług publicznych oraz zapewnienie odpowiednich warunków do zrównoważonego rozwoju	Poprawa stanu infrastruktury oświatowej i sportowej na terenie Powiatu Ryckiego	Zapewnienie dogodnych warunków do rozwoju przedsiębiorczości i budowanie kompetencji zasobów pracy Powiecie Ryckim w oparciu o zasoby surowcowe regionu, walory przyrodnicze i potencjał ludzki	Wielofunkcyjny rozwój obszaru powiatu z pełnym wykorzystaniem potencjału do rozwoju społeczno-gospodarczego
Cele operacyjne	Cele operacyjne	Cele operacyjne	Cele operacyjne	Cele operacyjne
<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie jakości oraz dostępności do infrastruktury publicznej oraz usług 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa efektywności energetycznej i zwiększenie wykorzystania OZE w 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa stanu technicznego oraz doposażenie obiektów 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój logistyki oraz promocja marki lokalnej jako czynnika stymulującego rozwój 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie atrakcyjności turystycznej Powiatu Ryckiego jako stymulatora rozwoju

<p>zdrowotnych i społecznych na terenie Powiatu Ryckiego,</p> <ul style="list-style-type: none"> poprawa efektywności funkcjonowania systemu pomocy społecznej oraz szeroka aktywizacja osób wykluczonych społecznie, w tym dzieci, młodzieży, osób starszych, niepełnosprawnych, wzmocnienie współpracy w zakresie świadczenia usług zdrowotnych, w tym specjalistycznych na terenie Powiatu Ryckiego, aktywna polityka prozdrowotno-społeczna Powiatu Ryckiego: profilaktyka, diagnostyka, rehabilitacja, edukacja, zagospodarowanie czasu wolnego, 	<p>obiektach publicznych oraz indywidualnych gospodarstwach domowych,</p> <ul style="list-style-type: none"> rozwój gospodarki niskoemisyjnej, dalsza ochrona środowiska naturalnego oraz ograniczenie emisji negatywnych substancji do atmosfery poprzez kompleksowe działania termomodernizacyjne, poprawa stanu infrastruktury drogowej oraz stworzenie zintegrowanego transportu publicznego, współpraca samorządowa na rzecz modernizacji dróg gminnych, powiatowych, wojewódzkich i krajowych, poprawa obsługi mieszkańców w sferze administracji, oświaty, kultury i ochrony zdrowia, 	<p>szkolnych, sportowych i przyszkolnych,</p> <ul style="list-style-type: none"> poprawa bazy infrastruktury sportowo-rekreacyjnej oraz odnowienie infrastruktury towarzyszącej, program zajęć dodatkowych i doszkalających uczniów oraz nauczycieli w szkołach należących do Powiatu Ryckiego²², rozwój szkolnictwa zawodowego (wsparcie infrastruktury i wyposażenie), promowanie rozwoju sportu i rekreacji wśród dzieci i młodzieży. 	<p>społeczno-gospodarczy Powiatu Ryckiego,</p> <ul style="list-style-type: none"> kreowanie nowych miejsc pracy (wzrost zatrudnienia) i poprawa wskaźników makroekonomicznych poprzez sprecyzowanie kierunków gospodarczych opartych na regionalnym potencjale, zmniejszenie poziomu bezrobocia poprzez działania związane z aktywizacją, podniesieniem kompetencji i umiejętności oraz przekwalifikowaniem osób bezrobotnych, budowanie gospodarki opartej na wiedzy poprzez zintegrowany system ukierunkowanych i zindywidualizowanych szkoleń oraz programów edukacyjnych i pozaformalnych niezbędnych do poprawy i wzmocnienia kompetencji wśród dzieci, młodzieży i osób bezrobotnych, efektywne wykorzystanie potencjału do przyciągania inwestorów, turystów oraz rozwoju lokalnej przedsiębiorczości , 	<p>społeczno-gospodarczego regionu,</p> <ul style="list-style-type: none"> zbudowanie zintegrowanej oraz innowacyjnej oferty turystyczno-rekreacyjno-kulturalnej Powiatu Ryckiego, rozwój systemu informacji turystycznej, efektywne wykorzystanie potencjału przyrodniczo-kulturowego Powiatu Ryckiego, poprawa stanu infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej, w tym potencjału wodnego dla mieszkańców oraz turystów, rozwój ekologicznych form transportu i turystyki: systemu „Parkuj & Jedź” oraz szlaków rowerowych, rewitalizacja obiektów dziedzictwa kulturowego oraz infrastruktury pokolejowej i powojaskowej
--	---	---	--	--

²² Ukierunkowane szkolenia dla uczniów oraz nauczycieli w aspekcie zwiększenia szans na rynku pracy zostały sprecyzowane w obszarze Celu 4 Rynek pracy&bezrobocie&demografia

	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój e-usług publicznych, • poprawa bezpieczeństwa publicznego, 		<ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie bazy infrastrukturalnej do rozwoju terenów inwestycyjnych, • przyjazna polityka samorządowa wobec inwestorów i przedsiębiorców, • ograniczenie migracji najaktywniejszych osób poza powiat, 	
Kierunki Działań	Kierunki Działań	Kierunki Działań	Kierunki Działań	Kierunki Działań
<ul style="list-style-type: none"> • modernizacja, rozbudowa, dostosowanie do wymogów rozporządzenia oraz doposażenie w sprzęt medyczny i rehabilitacyjny placówek ochrony zdrowia oraz społecznych działających na terenie Powiatu Ryckiego, • wzmocnienie współpracy oraz integracja działań jednostek ochrony zdrowia działających na terenie Powiatu Ryckiego oraz sąsiadujących regionów, 	<ul style="list-style-type: none"> • modernizacja oraz budowa infrastruktury drogowej, • doposażenie ZDP w niezbędny sprzęt do utrzymania infrastruktury drogowej, • zwiększenie poziomu bezpieczeństwa na niewralgicznych połączeniach komunikacyjnych w Powiecie Ryckim, • poprawa efektywności energetycznej (głęboka kompleksowa modernizacja energetyczna) oraz zwiększenie wykorzystania technologii odnawialnych źródeł energii w obiektach 	<ul style="list-style-type: none"> • remonty i modernizacje budynków oświatowych, • remonty i modernizacje przyszkolnej infrastruktury, w tym sportowej, • zakup wyposażenia i pomocy dydaktycznych do obiektów, oświatowych, • „miękkie” projekty edukacyjne • określenie sposobu dalszego wykorzystania majątku będącego w Zarządzie Szkoły w Sobieszynie, • modernizacja obiektów warsztatów szkolnych oraz zakup wyposażenia i pomocy dydaktycznych dla szkolnictwa zawodowego. 	<ul style="list-style-type: none"> • zmniejszenie poziomu bezrobocia poprzez kompleksowe programy aktywizacji oraz podnoszenia kompetencji osób pozostających bez pracy, • dostosowanie kompetencji zasobów pracy do lokalnych specjalności; • dostosowanie programów nauczania w szkołach zawodowych i ponadgimnazjalnych do potrzeb rynku pracy. • wdrożenie projektów z zakresu edukacji zawodowej; • zwiększenie liczby staży oraz praktyk zawodowych (krajowych i zagranicznych), • utworzenie platformy edukacyjnej w celu prowadzenia szkoleń na odległość przy prowadzeniu kursów kwalifikacyjnych, 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój i promocja marek lokalnych, • rozbudowa i modernizacja ścieżek rowerowych oraz system Parkuj&Jedź, • zbudowanie zintegrowanej oferty turystyczno-kulturalnej w oparciu o nowoczesne formy prezentacji i upowszechnia, • utworzenie Multimedialnego Centrum Informacji Turystycznej, • kompleksowe działania rewitalizacyjne na zapuszczonych obiektach pokolejowych, powojсковych i innych oraz nadanie im nowych funkcji społeczno-gospodarczych, • rewitalizacja obiektów dziedzictwa kulturowego, w tym

<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie liczby podmiotów świadczących specjalistyczne usługi medyczne, • rozwój e-usług publicznych – medycznych, • zwiększenie liczby, dostępności oraz promocji programów profilaktyki zdrowotnej zarówno dla dzieci, młodzieży oraz dorosłych, • zapewnienie odpowiedniej infrastruktury społeczno-zdrowotnej do zmieniających się trendów demograficznych: utworzenie ZOL, placówki opiekuńczo-wychowawczej, Domu Dziennego Pobytu dla Seniorów itp., • rozwój systemów wsparcia oraz poprawa dostępności do mieszkań chronionych 	<p>użyteczności publicznej i indywidualnych gospodarstwach domowych na terenie Powiatu Ryckiego,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wspieranie modernizacji oraz rozbudowy gminnej infrastruktury komunalnej, • modernizacja ewidencji gruntów i budynków wraz z utworzeniem baz BDOT500 i GESUT dla 43 037 działek, • wydzielenie i uzbrojenie terenów pod inwestycje²³, • zakup specjalistycznych samochodów oraz wyposażenia dla jednostek odpowiedzialnych za bezpieczeństwo publiczne: PSP, OSP itp. • Pozyskanie i dostosowanie lokalu na potrzeby działalności PUP w Rykach, 		<ul style="list-style-type: none"> • wspieranie branż gospodarki opartych na regionalnych zasobach i walorach: turystyka, obronność, usługi, produkty kulinarne, logistyka, przetwórstwo rolno-spożywcze. • rozwój współpracy szkół zawodowych z przedsiębiorcami, • rozwój branży logistycznej warunkującej wzrost nowych miejsc pracy oraz dywersyfikację indywidualnych działalności gospodarczych, • tworzenie mechanizmów promocji produktów lokalnych • wspieranie procesu tworzenia grup producenckich w rolnictwie, • wydzielenie i uzbrojenie terenów pod inwestycje, • wsparcie systemowe „małej i średniej” przedsiębiorczości, • utworzenie SSE w Sobieszynie. 	<p>infrastruktury powojkowej i pokolejowej,</p> <ul style="list-style-type: none"> • przeprowadzenie kompleksowych działań inwestycyjnych w celu efektywnego wykorzystania potencjału przyrodniczego (w tym zasobów wodnych, obszarów Natura 2000) i poprawy atrakcyjności regionu, • poprawa stanu technicznego oraz rozwój infrastruktury rekreacyjnej oraz obiektów dziedzictwa kulturowego, • wzmocnienie współpracy powiatu z organizacjami pozarządowymi, • organizacja imprez oraz przedsięwzięć promujących region Powiatu Ryckiego
---	---	--	--	---

²³ Wskazany kierunek działań wpisuje się w obszar Celu strategicznego nr 4, ponieważ produkty takich działań będą sprzyjały inwestowaniu przedsiębiorców oraz tworzenia nowym miejsc pracy

<p>i programów aktywizacji społecznej dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wsparcie aktywizacji społecznej w celu ograniczenia wysokich wydatków na pomoc społeczną, • wzmocnienie współpracy, podniesienie kompetencji, integracja środowiska rodzin zastępczych oraz innych form opieki nad dziećmi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Likwidacja barier architektonicznych w obiektach publicznych, • Uregulowanie stanów prawnych dróg powiatowych, • Dalsza modernizacja i rozbudowa wałów przeciwpowodziowych na Wiśle i Wieprzu 			
---	---	--	--	--

13. Zgodność Strategii Rozwoju Lokalnego Powiatu Ryckiego na lata 2015-2022 z dokumentami strategicznymi

Strategia jako dokument kompleksowy uwzględniać powinien również inne strategiczne opracowania. W zaprezentowanej w niniejszym rozdziale tabeli przedstawione zostały ramowe dokumenty na poziomie Unii Europejskiej, polityki krajowej i lokalnej, których zapisy w istotny sposób wyznaczają kierunki działań programowych kształtujących wzrost społeczno-gospodarczy każdego powiatu. Ramowe zasady dotyczące priorytetów polityki społeczno-gospodarczej zdefiniowane zostały na poziomie dokumentu unijnego – Europa 2020. Jednocześnie ustalenia w nim zawarte przekładają się obecnie na politykę krajową za pośrednictwem trzech kluczowych dokumentów: Strategii Rozwoju Kraju 2020, Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego i Strategii Spójności 2014-2020 uzupełnione określonymi programami przedmiotowymi. Jednocześnie Strategia Rozwoju Lokalnego Powiatu Ryckiego na lata 2015-2022 ma być dokumentem odpowiadającym na realne potrzeby społeczności lokalnej, w związku z tym musi wpisywać się w założenia polityk wojewódzkich oraz tych tworzonych na poziomie powiatu. Stąd potrzeba analizy celów strategicznych wyznaczonych dla całego województwa, ale też powiatu, gdzie strategia rozwoju jest podstawowym dokumentem programowym ukierunkowującym politykę samorządu terytorialnego. Analiza wyżej wymienionych dokumentów pozwoli na stworzenie Strategii, która będzie użytecznym i skutecznym instrumentem realizacji polityki powiatowej w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego.

Tabela 78 Zgodność Strategii Rozwoju Lokalnego Powiatu Ryckiego na lata 2015-2022 z dokumentami strategicznymi.

Nazwa dokumentu	Obszar interwencji	Priorytety/cele strategiczne zgodne ze Strategią Rozwoju Lokalnego Powiatu Ryckiego na lata 2015-2022
„Europa 2020 – strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu”	Unia Europejska	Priorytety Strategii: 1. WZROST INTELIGENTNY (ang. smart growth) – czyli rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacjach. 2. WZROST ZRÓWNOWAŻONY (ang. sustainable growth) – czyli transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywniej korzystającej z zasobów i konkurencyjnej.

		<p>3. WZROST SPRZYJAJĄCY WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU (ang. inclusive growth) – czyli wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną</p> <p>Priorytety te mają zostać zrealizowane poprzez osiągnięcie do 2020 roku pięciu celów:</p> <p>CEL 1: OSIĄGNIĘCIE WSKAŹNIKA ZATRUDNIENIA NA POZIOMIE 75%, wśród kobiet i mężczyzn w wieku 20–64 lat, w tym poprzez zwiększenie zatrudnienia młodzieży, osób starszych i pracowników nisko wykwalifikowanych oraz skuteczniejszą integrację legalnych imigrantów.</p> <p>CEL 2: POPRAWA WARUNKÓW PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI BADAWCZO-ROZWOJOWEJ, w szczególności z myślą o tym, aby łączny poziom inwestycji publicznych i prywatnych w tym sektorze osiągnął 3% PKB; ponadto Komisja Europejska opracuje wskaźnik odzwierciedlający efektywność działalności badawczo-rozwojowej i innowacyjnej.</p> <p>CEL 3: ZMNIEJSZENIE EMISJI GAZÓW CIEPLARNIANYCH O 20%, w porównaniu z poziomami z 1990 r.; zwiększenie do 20% udziału energii odnawialnej w ogólnym zużyciu energii; dążenie do zwiększenia efektywności energetycznej o 20%. Unia Europejska zdecydowana jest podjąć decyzję o osiągnięciu do 2020 r. 30-procentowej redukcji emisji w porównaniu z poziomami z 1990 r., o ile inne kraje rozwinięte zobowiążą się do porównywalnych redukcji emisji, a kraje rozwijające się wniosą wkład na miarę swoich zobowiązań i możliwości.</p> <p>CEL 4: PODNIESIENIE POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, zwłaszcza poprzez dążenie do zmniejszenia odsetka osób zbyt wcześnie kończących naukę do poniżej 10% oraz poprzez zwiększenie do co najmniej 40% odsetka osób w wieku 30–34 lat mających wykształcenie wyższe lub równoważne.</p> <p>CEL 5: WSPIERANIE WŁĄCZENIA SPOŁECZNEGO, zwłaszcza przez ograniczanie ubóstwa, mając na celu wydzwignięcie z ubóstwa lub wykluczenia społecznego co najmniej 20 mln obywateli.</p>
--	--	---

		<p>Strategia Rozwoju Lokalnego Powiatu Ryckiego wpisuje się w priorytety i cele Strategii 2020, ponieważ swoich głównych zamierzeniach skupia się na zrównoważonym rozwoju obszaru poprzez działania w sektory takie jak zdrowie, opieka społeczna, edukacja, rynek pracy, infrastruktura, środowisko, bezpieczeństwo itp.</p>
<p>Strategia Rozwoju Kraju 2020</p>	<p>Polska</p>	<p>Celem głównym Strategii jest wzmocnienie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów, zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę życia ludności. Wskazane zostały trzy główne obszary strategiczne, wokół których koncentrować się będą cele realizacyjne i działania rozwojowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawne i efektywne państwo. 2. Konkurencyjna gospodarka. 4. Spójność społeczna i gospodarcza <p>Strategia Rozwoju Lokalnego Powiatu Ryckiego na lata 2015-2022 nawiązuje w wizji, misji oraz celach strategicznych do głównych priorytetów cytowanej Strategii. Wykazuje komplementarność w zakresie spójności społecznej, gospodarczej, konkurencyjnej gospodarce oraz sprawnym państwie.</p>
<p>Długookresową Strategią Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności.</p>	<p>Polska</p>	<p>Celem głównym przedstawionych w niniejszym dokumencie działań jest poprawa jakości życia Polaków. Osiągnięcie tego celu powinno być mierzone, z jednej strony, wzrostem produktu krajowego brutto (PKB) na mieszkańca, a z drugiej zwiększeniem spójności społecznej oraz zmniejszeniem nierównomierności o charakterze terytorialnym, jak również skalą skoku cywilizacyjnego społeczeństwa oraz innowacyjności gospodarki w stosunku do innych krajów.</p> <p>Osiągnięcie strategicznego celu kluczowego będzie możliwe dzięki podjęciu działań w trzech obszarach zadaniowych:</p> <ul style="list-style-type: none"> •konkurencyjności i

		<p>innowacyjności (modernizacji),</p> <ul style="list-style-type: none"> •równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji), •efektywności i sprawności państwa <p>Strategia Rozwoju Lokalnego Powiatu Ryckiego na lata 2015-2022 koreluje w wizji i misji z niniejszą Strategią: <i>Powiat Rycki szansą dla wszystkich - jako miejsce przyjazne do życia i pracy, stwarzające dobre warunki do rozwoju przedsiębiorczości i rozwijające ofertę rekreacyjno-turystyczną</i></p> <p>MISJA ROZWOJU POWIATU RYCKIEGO: <i>Zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy Powiatu Ryckiego poprzez efektywne wykorzystanie potencjału regionu do budowania marki oraz pozycji ekonomicznej w województwie lubelskim</i></p> <p>Określone w Strategii Rozwoju cele strategiczne i operacyjne stanowią uszczegółowienie planowanych do realizacji kierunków zmian.</p>
Krajowy Program Reform na rzecz realizacji strategii Europa 2020	Polska	<p>Krajowy Program Reform skupia się na tych działaniach, które mają na celu odrabianie zaległości rozwojowych oraz budowie nowych przewag konkurencyjnych, w trzech obszarach priorytetowych: 1.Infrastruktura dla wzrostu zrównoważonego; 2.Innowacyjność dla wzrostu inteligentnego; 3.Aktywność dla wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu.</p> <p>Strategia Rozwoju Lokalnego Powiatu Ryckiego nawiązuje w swoich zamierzeniach do celów KPR, ponieważ idea rozwoju obszaru opiera się na zrównoważonym rozwoju, budowaniu gospodarki opartej na wiedzy oraz ograniczeniu negatywnych wskaźników społecznych.</p>
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020	Polska	<p>Celem strategicznym SRK do 2020 jest: efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.</p>

		<p>Rozwinięciem celu strategicznego są trzy cele szczegółowe polityki regionalnej:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów, 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych, 3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie. <p>Strategia Rozwoju Lokalnego Powiatu Ryckiego do 2022 opiera się między innymi na efektywnym wykorzystaniu potencjału obszaru, wzmocnieniu infrastruktury oraz zapewnieniu spójności społecznej co oznacza, że wpisuje się w cele rozwojowe KSRR na lata 2010-2020</p>
<p>Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030</p>	<p>Polska</p>	<p>KPZK 2030 wyznacza 6 celów polityki przestrzennego zagospodarowania kraju:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności. 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów. 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej. 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska

		<p>przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.</p> <p>5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.</p> <p>6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.</p> <p>Budowanie ładu przestrzennego Powiatu Ryckiego odbywać się będzie zgodnie z kierunkami działań zawartych w Strategii Rozwoju Lokalnego Powiatu Ryckiego przy uwzględnieniu MPZP poszczególnych gmin.</p>
<p>Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020.</p> <p>□</p>	<p>Polska</p>	<p>Głównym celem SRKL jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia.</p> <p>Poza celem głównym w SRKL wyznaczono pięć celów szczegółowych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wzrost zatrudnienia; • wydłużenie aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych; • poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym; • poprawa zdrowia obywateli oraz podniesienie efektywności opieki zdrowotnej; • podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli. <p>Kierunki strategiczne zawarte w Strategii Rozwoju Lokalnego Powiatu Ryckiego na lata 2015-2022 wprost wpisują się w celu SRKL, ponieważ mocno akcentują obszar zatrudnienia, zmniejszenia bezrobocia, podnoszenia kompetencji i budowania wykwalifikowanych zasobów pracy.</p>

<p>Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020.</p>	<p>Polska</p>	<p>Celem głównym SRKS jest wzmocnienie udziału kapitału Społecznego w rozwoju społeczno- gospodarczym Polski</p> <p>Cel główny SRKS będzie realizowany przez cztery cele szczegółowe:</p> <p>Cel 1. Kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji.</p> <p>Cel 2. Poprawa mechanizmów Partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne.</p> <p>Cel 3. Usprawnienie procesów komunikacji społecznej oraz wymiany wiedzy.</p> <p>Cel 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego.</p> <p>Aktywne włączenie wszystkich interesariuszy w proces przygotowania Strategii daje możliwość większej partycypacji społecznej w wielu działaniach oraz aktywnościach powiatu, które będą rozwijane poprzez zaplanowane kierunki działań w niniejszej Strategii Rozwoju.</p>
<p>Strategie sektorowe dotyczące problemów społecznych.</p>	<p>Polska</p>	<p>Aktywna polityka prospołeczna Powiatu Ryckiego nawiązuje w swoich celach oraz zamierzeniach do rozwiązywania problemów z obszaru zdrowia oraz polityki społecznej.</p> <p>Strategia Rozwoju Lokalnego Powiatu Ryckiego na lata 2015-2022 nawiązuje zatem do:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020, 2) Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomani na lata 2011- 2016,

		<p>3) Narodowego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2011-2015, 4) Narodowego Programu Zdrowia na lata 2007-2015,</p> <p>5) Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2011-2015,</p> <p>6) Rządowego Programu Ograniczania Przestępczości i Aspołecznych Zachowań „Razem Bezpieczniej” 2007-2015.</p>
<p>Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030).</p>	<p>województwo lubelskie</p>	<p>W horyzoncie 2020 r. (z perspektywą do 2030 roku) strategiczne cele rozwoju regionu lubelskiego, których realizacji będą służyły działania samorządu województwa, są określone następująco:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wzmacnianie urbanizacji regionu. 2. Restrukturyzacja rolnictwa oraz rozwój obszarów wiejskich. 3. Selektywne zwiększanie potencjału wiedzy, kwalifikacji, zaawansowania technologicznego, przedsiębiorczości i innowacyjności regionu. <p>Strategia Rozwoju Lokalnego Powiatu Ryckiego na lata 2015-2022 jest spójna z wizją rozwoju województwa lubelskiego. Cele Strategii Powiatu wpisują się w politykę rozwojową Strategii województwa:</p> <p>Cel strategiczny 1 Zapewnienie wysokiej jakości usług zdrowotnych i społecznych w celu podniesienia jakości życia mieszkańców powiatu i regionu.</p> <p>Cel Strategiczny 2 Wzmocnienie bazy infrastrukturalnej w celu świadczenia wysokiej jakości usług publicznych oraz zapewnienie odpowiednich warunków do zrównoważonego rozwoju</p> <p>Cel strategiczny 3 Zapewnienie dogodnych warunków do rozwoju przedsiębiorczości i budowanie kompetencji zasobów pracy Powiecie Ryckim w oparciu o zasoby surowcowe</p>

		<p>regionu, walory przyrodnicze i potencjał ludzki.</p> <p>Cel strategiczny 4 Wielofunkcyjny rozwój obszaru powiatu z pełnym wykorzystaniem potencjału do rozwoju społeczno-gospodarczego.</p>
--	--	--

14. System wdrażania i monitorowania strategii

Monitoring realizacji Strategii Rozwoju Lokalnego Powiatu Ryckiego na lata 2015-2022 będzie powiązany z systemem monitoringu stanu rozwoju powiatu i będzie stanowił jego integralną część. Przy założeniu, że Strategia Rozwoju Lokalnego Powiatu Ryckiego jest dokumentem o fundamentalnym znaczeniu dla rozwoju obszaru, można dostrzec prostą i jednoznaczną zależność – to stan rozwoju powiatu w największym stopniu będzie świadczył o jakości oraz trafności ustaleń Strategii oraz efektywności jej wdrażania. System monitoringu stanu powiatu będzie prowadzony przez **Komisję Stałą Rady Powiatu ds. Monitorowania Strategii i Zespół ds. Monitorowania Strategii przy Zarządzie Powiatu.**

Proces monitoringu ma na celu zapewnienie realizacji Strategii zgodnie z jej priorytetami oraz w razie konieczności bieżące dostosowywanie założeń Strategii do zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej. Poniżej zestawiono metodologię wraz z harmonogramem monitorowania Strategii:

Tabela 79 System monitoringu Strategii Rozwoju Lokalnego Powiatu Ryckiego na lata 2015-2022

L.p.	Zadania	Odpowiedzialny	Termin realizacji
1	Powołanie Komisji Stałej Rady Powiatu ds. Monitorowania Strategii Rozwoju Lokalnego Powiatu Ryckiego na lata 2015-2022	Rada Powiatu	III kw. 2015
2	Powołanie Zespołu ds. Monitorowania Strategii Rozwoju Lokalnego Powiatu Ryckiego na lata 2015-2022	Zarząd Powiatu	III kw. 2015
3	Raporty z realizacji zadań	Zespół ds. Monitorowania Strategii Rozwoju	Marzec każdego roku

		Lokalnego Powiatu Ryckiego na lata 2015-2022	
4	Sprawozdanie z realizacji Strategii Rozwoju Lokalnego Powiatu Ryckiego na lata 2015-2022	Komisja Stała Rady Powiatu ds. Monitorowania Strategii Rozwoju Lokalnego Powiatu Ryckiego na lata 2015-2022	Sesja absolutoryjna każdego roku
5	Ocena realizacji Strategii Rozwoju Lokalnego Powiatu Ryckiego na lata 2015-2022	Rada Powiatu	Sesja absolutoryjna każdego roku

Zespół d.s. Monitorowania Strategii Rozwoju Lokalnego Powiatu Ryckiego na lata 2015-2022 będzie odpowiedzialny za coroczne przygotowywanie Raportu z realizacji kierunków działań. Raport ten zestawiający poszczególne zadania zrealizowane w danym roku, dostosowane do obranych Kierunków Działań sformułowanych w ramach Celów strategicznych i operacyjnych stanowić będzie materiał pomocniczy i przydatny dla Komisji d.s. Monitorowania Strategii Rozwoju Powiatu w sporządzeniu Sprawozdania z realizacji Strategii Rozwoju Lokalnego Powiatu Ryckiego na lata 2015-2022. Na corocznej sesji absolutoryjnej Rada Powiatu będzie oceniać stan realizacji Strategii poprzez przyjęcie Sprawozdania z realizacji Strategii Rozwoju Lokalnego Powiatu Ryckiego na lata 2015-2022 przedłożonego przez Komisję. Zadaniem Zespołu d.s. Monitorowania Strategii Rozwoju Powiatu w ramach monitorowania realizacji Strategii, będzie:

- nawiązanie i utrzymywanie sieci współpracy z gestorami informacji istotnych dla programowania i monitorowania rozwoju obszaru;
- nawiązanie i utrzymywanie sieci współpracy z partnerami społecznymi – przedstawicielami środowisk społecznych, gospodarczych, sektora pozarządowego, samorządami zawodowymi i branżowymi, itp.
- gromadzenie danych i informacji istotnych dla programowania i monitorowania rozwoju województwa, sporządzanie analiz w zakresie wybranych zagadnień,
- koordynowanie analiz prowadzonych przez inne podmioty,
- ewentualne zlecenie badań zewnętrznych.

Ze względu na swój charakter dane statystyczne oddają zazwyczaj szerokie i najczęściej pośrednie skutki podejmowanych działań – będzie to więc przede wszystkim ocena wpływu realizacji ustaleń Strategii na ogólny stan rozwoju województwa, za pomocą monitorowania stopnia realizacji poszczególnych przedsięwzięć, uznanych za szczególnie ważne dla realizacji celów Strategii – co jest metodą bezpośrednią i jednoznaczną, pozwalającą na bardzo przejrzystą ocenę stopnia realizacji ogółu ustaleń, za pomocą cyklicznie opracowywanych raportów analitycznych, zwłaszcza w zakresie zagadnień o złożonym charakterze, gdzie prosty monitoring wskaźnikowy nie gwarantuje pełnej charakterystyki zmian - tego typu analizy pozwolą przede wszystkim na zindywidualizowane podejście do każdego z badań, a więc także na wykorzystanie indywidualnych i nie zawsze porównywalnych w szeregach czasowych danych, wykorzystanie danych spoza zasobu GUS.

W tabeli przedstawiono propozycję zagadnień, które powinny być przedmiotem raportów o takim charakterze wraz z propozycją częstotliwości prowadzenia analiz. Podkreślić należy, że listy tej nie można traktować jako zamkniętej – ze wskazanych analiz nie należy rezygnować, ale dopuszcza się, w zależności od zidentyfikowanych potrzeb, uzupełnianie o kolejne zagadnienia.

Tabela 80 Proponowany zakres monitoringu i osiągnięć Strategii

Zagadnienie będące przedmiotem analiz	Częstotliwość	Gestor danych
Stopa bezrobocia	Raz na rok	PUP
Liczba nowo rejestrowanych podmiotów gospodarczych	Raz na rok	Starostwo Powiatowe w Rykach na podstawie danych GUS oraz Wydziałów Ewidencji Działalności Gospodarczej poszczególnych Gmin wchodzących w skład Powiatu Ryckiego
Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środków pomocy społecznej: liczba gosp./rok	Raz na rok	Starostwo Powiatowe, Wydział Edukacji, Kultury, Zdrowia i Spraw Społecznych

Odsetek osób w wieku produkcyjnym w populacji: wskaźnik	Raz na rok	Starostwo Powiatowe, Wydział Rozwoju i Zarządzania Mieniem Powiatu
Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w populacji: wskaźnik	Raz na rok	Starostwo Powiatowe, Wydział Rozwoju i Zarządzania Mieniem Powiatu
Liczba turystów odwiedzających powiat: liczba osób/rok	Raz na rok	Starostwo Powiatowe, Wydział Edukacji, Kultury, Zdrowia i Spraw Społecznych
Liczba wdrożonych projektów edukacyjnych: liczba/rok	Raz na rok	Starostwo Powiatowe, Wydział Edukacji, Kultury, Zdrowia i Spraw Społecznych
Poziom wykorzystania bazy hotelowej i noclegowej na terenie powiatu: liczba osób/rok	Raz na rok	Starostwo Powiatowe, Wydział Edukacji, Kultury, Zdrowia i Spraw Społecznych
Wielkość nakładów na projektu inwestycyjne: wartość/ rok	Raz na rok	Starostwo Powiatowe, Wydział Rozwoju i Zarządzania Mieniem Powiatu
Długość zmodernizowanych dróg powiatowych	Raz na rok	Zarząd Dróg Powiatowych w Rykach
Liczba zmodernizowanych obiektów użyteczności publicznej	Raz na rok	Starostwo Powiatowe, Wydział Rozwoju i Zarządzania Mieniem Powiatu

Zródło: opracowanie własne

Tabela 81 Monitoring realizacji przedsięwzięć zidentyfikowanych w Strategii Rozwoju Lokalnego Powiatu Ryckiego na lata 2015-2022

Cel strategiczny	Wskaźniki
Cel Strategiczny 1 (Zdrowie&Pomoc społeczna)	
Zapewnienie wysokiej jakości usług zdrowotnych i społecznych w celu podniesienia jakości życia mieszkańców powiatu i regionu.	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba zakupionego sprzętu medycznego do diagnostyki, terapii, rehabilitacji do obiektów ochrony zdrowia działających na terenie Powiatu Ryckiego: szt. • Liczba zmodernizowanych obiektów z zakresu ochrony zdrowia i pomocy społecznej: szt.
Cel strategiczny 2 Infrastruktura publiczna, w szczególności techniczna& Środowisko&usługi publiczne	
Wzmocnienie bazy infrastrukturalnej w celu świadczenia wysokiej jakości usług publicznych oraz zapewnienie odpowiednich warunków do zrównoważonego rozwoju	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba obiektów poddanych termomodernizacji: szt. • Liczba obiektów, na których zainstalowano OZE: szt. • Długość przebudowanej/wyremontowanej infrastruktury drogowej: km • Liczba projektów wzmacniających system usług publicznych: szt. • Wielkość utworzonych/wydzielonych obszarów pod inwestycje: ha.
Cel strategiczny 3 Edukacja&Sport	
Poprawa stanu infrastruktury oświatowej i sportowej na terenie Powiatu Ryckiego	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba doposażonych obiektów oświatowych: szt. • Liczba zmodernizowanych obiektów oświatowych: szt. • Liczba wybudowanych/zmodernizowanych obiektów sportowych; szt. • Liczba wdrożonych „miękkich” edukacyjnych : szt.
Cel strategiczny 4 Rynek pracy&bezrobocie&demografia	

<p>Zapewnienie dogodnych warunków do rozwoju przedsiębiorczości i budowanie kompetencji zasobów pracy Powiecie Ryckim w oparciu o zasoby surowcowe regionu, walory przyrodnicze i potencjał ludzki</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba programów/projektów z zakresu aktywizacji zawodowej, społecznej, podnoszących kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych i wykluczonych społecznie: szt. • Liczba wdrożonych projektów z zakresu edukacji zawodowej: szt. • Wielkość utworzonych/wydzielonych obszarów pod inwestycje: ha.
<p>Cel strategiczny 5 Turystyka, rekreacja&kultura i dziedzictwo kulturowe</p>	
<p>Wielofunkcyjny rozwój obszaru powiatu z pełnym wykorzystaniem potencjału do rozwoju społeczno-gospodarczego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba projektów infrastrukturalnych z zakresu turystyki, rekreacji, kultury lub dziedzictwa kulturowego: szt. • Długość zmodernizowanych i wybudowanych ścieżek rowerowych: km. • Liczba opracowanych i wdrożonych Mobilnych Centrów Informacji Turystycznej: szt.

Ze względu na swą specyfikę, poszczególne cele strategiczne mogą i będą monitorowane za pomocą różnych instrumentów. Dla tych celów, w zakresie których ograniczona jest dostępność wskaźników statystycznych lub statystyka nie zapewnia pełnej oceny zagadnienia, szczególnie ważne będą raporty analityczne, stanowiące podstawowe źródło informacji o stanie i charakterze zmian.

15. Ewaluacja założeń Strategii Rozwoju Lokalnego Powiatu Ryckiego na lata 2015-2022

Wyniki z przygotowanych, corocznych raportów monitoringowych powinny stanowić podstawę ewaluacji przyjętych w strategii założeń, gdyż monitorowanie to sposób mierzenia tego, co się dzieje, natomiast ewaluacja pozwala nam stwierdzić, co to oznacza. Zgodnie z podziałem według kryterium momentu przeprowadzania badania wyróżniamy następujące rodzaje ewaluacji:

- **ewaluacja ex-ante** – zostanie wykonana w fazie wstępnej, gdy przeprowadzana jest analiza przyjętych rozwiązań pod kątem potencjalnej zdolności osiągnięcia efektów i poprawności konstrukcji wszystkich elementów projektu,
- **ewaluacja mid-term** – zostanie wykonana w połowie okresu funkcjonowania, będąc narzędziem służącym podnoszeniu jakości oraz trafności programowania z uwagi na fakt, że daje możliwość modyfikowania pewnych założeń programu w trakcie jego realizacji w przypadku, gdy okaże się, że zmiana warunków społeczno-gospodarczych spowodowała dezaktualizację diagnozy, która była punktem wyjścia dla realizowanego programu,
- **ewaluacja ex-post** – po zakończeniu wdrożenia

16. Opis konsultacji społecznych

System przeprowadzonych warsztatów – konsultacji społecznych oraz wypracowane założenia zostały przedstawione w Punkcie 1. Metodologia prac nad Strategią Rozwoju Lokalnego Powiatu Ryckiego na lata 2015-2022. Materiał wypracowany na każdym warsztatach podlegał dalszej akceptacji przez pracowników Starostwa Powiatowego w Rykach. Na każdym etapie prac nad Strategią Rozwoju mieszkańcy oraz pracownicy Starostwa mogli wnieść swoje uwagi oraz sugestie. Dodatkowym elementem partycypacyjnego uczestnictwa społeczeństwa w tworzeniu opracowania była możliwość wypełnienia oraz złożenia propozycji projektu do realizacji (Karta Projektu). Wszelkie wnioski, uwagi, sugestie uzyskane zarówno na warsztatach jak w formie papierowej i elektronicznej zostały poddane analizie i ujęte ostatecznie w Strategii Rozwoju Lokalnego Powiatu Ryckiego na lata 2015-2022.

Projekt Strategii Rozwoju Lokalnego Powiatu Ryckiego został również wyłożony w wersji elektronicznej na stronie gminy: <http://www.ryki.powiat.pl/> w celu wniesienia ostatecznych uwag do dokumentu przed finalnym zatwierdzeniem przez Radę Powiatu. Formularz uwag został opublikowany na stronie www Powiatu Ryckiego. Termin na konsultacje społeczne wyniósł 14 dni.

17. Wieloletni Plan Rzeczowy

Załącznik nr 1 Wykaz projektów do realizacji w ramach Strategii Rozwoju Lokalnego Powiatu Ryckiego na lata 2015-2022.

-

Spis tabel

<i>Tabela 1. Sieć osadnicza Powiatu Ryckiego</i>	<i>13</i>
<i>Tabela 2. Udział gmin w powierzchni Powiatu Ryckiego</i>	<i>13</i>
<i>Tabela 3. Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej.....</i>	<i>18</i>
<i>Tabela 4. Tereny zieleni pozostające w gestii samorządów.....</i>	<i>23</i>
<i>Tabela 5. Powierzchnia lasów w gminach na obszarze Powiatu Ryckiego.</i>	<i>23</i>
<i>Tabela 6. Powierzchnia gruntów leśnych - wszystkich form własności.....</i>	<i>24</i>
<i>Tabela 7. Powierzchnia gruntów leśnych – lasy prywatne i gminne</i>	<i>24</i>
<i>Tabela 8. Obiekty zbiorowego zakwaterowania w Powiecie Ryckim i poszczególnych gminach.</i>	<i>25</i>
<i>Tabela 9. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych Powiecie Ryckim.</i>	<i>26</i>
<i>Tabela 10. Liczba ludności w poszczególnych gminach Powiatu Ryckiego.</i>	<i>34</i>
<i>Tabela 11. Ludność wg miejsca zameldowania/zamieszkania i płci w Powiecie Ryckim.....</i>	<i>34</i>
<i>Tabela 12. Migracje na pobyt stały gminne wg typu, kierunku i płci migrantów.....</i>	<i>35</i>
<i>Tabela 13. Migracje na pobyt stały międzypowiatowe i zagraniczne wg ekonomicznych grup wieku.....</i>	<i>35</i>
<i>Tabela 14. Gęstość zaludnienia na 1 km².....</i>	<i>36</i>
<i>Tabela 15. Przyrost naturalny w Powiecie Ryckim - wskaźniki.....</i>	<i>37</i>
<i>Tabela 16. Ruch naturalny wg płci</i>	<i>37</i>
<i>Tabela 17. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem</i>	<i>38</i>
<i>Tabela 18. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności w gminach.....</i>	<i>39</i>
<i>Tabela 19. Współczynnik obciążenia demograficznego w gminach.</i>	<i>39</i>
<i>Tabela 20. Wskaźnik obciążenia demograficznego w powiecie ryckim</i>	<i>40</i>
<i>Tabela 21. Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci.....</i>	<i>40</i>
<i>Tabela 22. Pracujący w powiecie ryckim wg płci.....</i>	<i>41</i>
<i>Tabela 23. Pracujący na 1000 ludności.....</i>	<i>42</i>
<i>Tabela 24. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie ryckim.....</i>	<i>43</i>
<i>Tabela 25. Stopa bezrobocia w Powiecie Ryckim w latach 2013-2014 r. [w %]</i>	<i>44</i>
<i>Tabela 26. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych na koniec 2013 i 2014 r. w poszczególnych miastach i gminach powiatu ryckiego.....</i>	<i>45</i>
<i>Tabela 27. Bezrobotni zarejestrowani wg wieku i płci w powiecie ryckim.....</i>	<i>46</i>
<i>Tabela 28. Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci.....</i>	<i>47</i>
<i>Tabela 29. Bezrobotni zarejestrowani wg czasu pozostawania bez pracy i płci</i>	<i>48</i>

<i>Tabela 30. Bezrobotni zarejestrowani pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok.....</i>	<i>48</i>
<i>Tabela 31. Zatrudnienie nauczycieli według stopni awansu zawodowego.....</i>	<i>59</i>
<i>Tabela 32. Wykaz przyznanych stypendiów w latach 2010 – 2014.....</i>	<i>64</i>
<i>Tabela 33. Szkoły podstawowe w Powiecie Ryckim w poszczególnych gminach.</i>	<i>64</i>
<i>Tabela 34. Szkoły gimnazjalne w Powiecie Ryckim w poszczególnych gminach.....</i>	<i>65</i>
<i>Tabela 35. Ambulatoryjna opieka zdrowotna w Powiecie Ryckim.</i>	<i>72</i>
<i>Tabela 36. Udzielone porady lekarskie w Powiecie Ryckim.....</i>	<i>79</i>
<i>Tabela 37. Kadra medyczna w Powiecie Ryckim w 2013 r.</i>	<i>83</i>
<i>Tabela 38. Placówki stacjonarnej pomocy społecznej.....</i>	<i>85</i>
<i>Tabela 39 Liczba wydanych orzeczeń.....</i>	<i>92</i>
<i>Tabela 40. Korzystający z pomocy społecznej w Powiecie Ryckim.....</i>	<i>96</i>
<i>Tabela 41. Korzystający ze świadczeń rodzinnych w Powiecie Ryckim.....</i>	<i>97</i>
<i>Tabela 42. Placówki biblioteczne wg organu prowadzącego.....</i>	<i>101</i>
<i>Tabela 43. Biblioteki – wskaźniki.....</i>	<i>102</i>
<i>Tabela 44. Działalność domów i ośrodków kultury w Powiecie Ryckim.....</i>	<i>102</i>
<i>Tabela 45. Kluby sportowe łącznie z klubami wyznaniowymi i UKS.....</i>	<i>107</i>
<i>Tabela 46. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON.....</i>	<i>115</i>
<i>Tabela 47. Podmioty gospodarki narodowej a w rejestrze regon według wybranych sekcji PKD w 2013 r.....</i>	<i>116</i>
<i>Tabela 48. Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane wg PKD w Powiecie Ryckim w latach 2011-2014.....</i>	<i>119</i>
<i>Tabela 49. Podmioty Gospodarki Narodowej - wskaźniki.....</i>	<i>120</i>
<i>Tabela 50. Tereny inwestycyjne należące do Gminy Ryki w 2014 r.</i>	<i>129</i>
<i>Tabela 51. Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych.....</i>	<i>131</i>
<i>Tabela 52. Gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą.....</i>	<i>131</i>
<i>Tabela 53. Powierzchnia gospodarstw rolnych wg grup obszarowych użytków rolnych.....</i>	<i>132</i>
<i>Tabela 54. Długość dróg gminnych i powiatowych na obszarze Powiatu Ryckiego.</i>	<i>135</i>
<i>Tabela 55. Wykaz dróg powiatowych w poszczególnych gminach powiatu ryckiego.....</i>	<i>136</i>
<i>Tabela 56. Wykaz najważniejszych inwestycji drogowych realizowanych przez Starostwo Powiatowe w Rykach w latach 2007-2015.....</i>	<i>139</i>
<i>Tabela 57. Wypadki drogowe w Powiecie Ryckim.....</i>	<i>141</i>
<i>Tabela 58. Komunikacja miejska w Powiecie Ryckim – ścieżki rowerowe.....</i>	<i>143</i>
<i>Tabela 59. Charakterystyka sieci wodociągowej na obszarze powiatu ryckiego w latach 2011-2013.....</i>	<i>144</i>

<i>Tabela 60. Urządzenia sieciowe w poszczególnych gminach powiatu.</i>	145
<i>Tabela 61. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na obszarze powiatu ryckiego w w latach 2011-2013.</i>	146
<i>Tabela 62. Korzystający z instalacji w % ogółu ludności.</i>	147
<i>Tabela 63. Komunalne oczyszczalnie ścieków wg gmin w Powiecie Ryckim.</i>	148
<i>Tabela 64. Komunalne oczyszczalnie ścieków w Powiecie Ryckim.</i>	148
<i>Tabela 65. Ścieki oczyszczone w ciągu roku w Powiecie Ryckim.</i>	148
<i>Tabela 66. Ścieki oczyszczone w ciągu roku wg gmin Powiatu Ryckiego</i>	149
<i>Tabela 67. Ludność korzystająca z oczyszczalni.</i>	150
<i>Tabela 68. Charakterystyka odpadów komunalnych w Powiecie Ryckim</i>	155
<i>Tabela 69. Sieć gazowa.</i>	156
<i>Tabela 70. Odbiorcy gazu w Powiecie Ryckim i gminach powiatu.</i>	156
<i>Tabela 71. Ciepłownictwo w Powiecie Ryckim.</i>	157
<i>Tabela 72. Energia elektryczna na obszarze Powiatu Ryckiego.</i>	158
<i>Tabela 73. Liczba interwencji PSP w gminach.</i>	160
<i>Tabela 74 Liczba przestępstw o charakterze kryminalnym.</i>	163
<i>Tabela 75 Liczba przestępstw stwierdzonych, popełnionych przez nieletnich (czyny karalne)</i>	164
<i>Tabela 76. Wydatki wg działów klasyfikacji budżetowej – wybrane dane</i>	169
<i>Tabela 77 Analiza SWOT</i>	177
<i>Tabela 78 Zgodność Strategii Rozwoju Lokalnego Powiatu Ryckiego na lata 2015-2022 z dokumentami strategicznymi.</i>	186
<i>Tabela 79 System monitoringu Strategii Rozwoju Lokalnego Powiatu Ryckiego na lata 2015-2022.</i>	194
<i>Tabela 80 Proponowany zakres monitoringu i osiągnięć Strategii</i>	196
<i>Tabela 81 Monitoring realizacji przedsięwzięć zidentyfikowanych w Strategii Rozwoju Lokalnego Powiatu Ryckiego na lata 2015-2022</i>	198

Spis rysunków

<i>Rysunek 1 Schemat analizy logicznej</i>	7
<i>Rysunek 2. Lokalizacja powiatu na tle województwa lubelskiego</i>	10
<i>Rysunek 3. Mapa Powiatu Ryckiego – podział administracyjny.</i>	11
<i>Rysunek 4. Mapa Powiatu Ryckiego.</i>	11

Spis wykresów

<i>Wykres 1. Procent zarejestrowanych osób bezrobotnych w poszczególnych gminach wg stanu na dzień 31.12.2014r.</i>	<i>45</i>
<i>Wykres 2. Liczba uczniów w szkołach prowadzonych przez powiat rycki.</i>	<i>54</i>
<i>Wykres 3. Liczba etatów nauczycieli zatrudnionych w placówkach prowadzonych przez powiat rycki.</i>	<i>58</i>
<i>Wykres 4. Udział osób korzystających z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego i ekonomicznych grup wieku w stosunku do ogólnej liczby ludności w powiecie i województwie</i>	<i>97</i>
<i>Wykres 5. Struktura poboru wody w Powiecie Ryckim w 2009 r. (w dam³)</i>	<i>146</i>